

MAPA DOBRYCH RIEŠENÍ

ZA L'UDÍ

PROGRAM STRANY ZA L'UDI

**ODVÁŽNE
A ZODPOVEDNE**

VRÁTIME SLOVENSKO VŠETKÝM ĽUĎOM

Dnes nás na Slovensku žije takmer 5,5 milióna. To je päť a pol milióna osudov a príbehov spätých s našou krajinou. Päť a pol milióna ľudí, ktorí majú právo žiť na slušnom a spravodlivom Slovensku. Päť a pol milióna ľudí, ktorí chcú viac ako len prázdne sľuby, klamstvá a hádky.

Chcú krajinu, kde má každý rovnakú šancu na dobrý, spokojný a šťastný život. Bez ohľadu na to, či sa narodil v Kremnici alebo Michalovciach, Borskom Mikuláši, Kokave nad Rimavicou alebo Petržalke. Chcú krajinu, ktorá myslí na každého. Od najmenšieho dieťaťa, žiaka, študenta, matky, otca až po pracujúcich, podnikateľov či chorých a starších ľudí. Chcú žiť v krajine, kde sa menšiny nemusia báť útlaku a vyčleňovania. Chcú žiť v krajine, ktorá má úctu k svojim tradíciám a histórii, ale nebojí sa budúcnosti.

Chcú žiť v krajine, ktorá dobre funguje a je radostným miestom na život. V štáte, ktorý si váži a chráni poctivých občanov a trestá klamárov a zlodejov. Chcú žiť v štáte, kde budúcnosť našich detí nezávisí od miesta narodenia, ale od vzdelania a pracovitosti. Chcú žiť v štáte, ktorý motivuje mladých, aby si zakladali rodiny a vychovávali tu budúce generácie. Chcú žiť v štáte, ktorý vytvára férové podmienky pre pracujúcich

aj pre podnikateľov. Chcú žiť v štáte, ktorý sa postará o chorých, starších a trpiacich. Chcú žiť v štáte, kde človek nie je len číslom v štatistike, ale centrom skutočného záujmu – zákazníkom, ktorý má právo na tie najlepšie služby. Chcú žiť v štáte, ktorý vie, že ochrana prírody musí mať prednosť pred peniazmi a priemyslom a že ochota zosúladiť aj odlišné záujmy môže priniesť pozitívny výsledok.

Chcú žiť v štáte, ktorý je pre ľudí a za ľudí.

V štáte, kde je politika skutočnou službou. Službou všetkým, nielen „naším“ ľuďom. Chcú, a my všetci spoločne chceme iné, spravodlivejšie a vládnejšie Slovensko. Preto dnes ponúkame našu službu. Kvôli ľuďom a za ľudí.

Vrátíme Slovensko
všetkým ľuďom.

ZA L'UDÍ JE STRANA, KTORÁ...

...

je otvorená pre všetkých poctivých občanov túžiacich po lepšej budúcnosti a sú pripravení podporiť takéto smerovanie,

združuje aktívnych ľudí a odborníkov zo všetkých regiónov Slovenska, pre ktorých sú nedotknuteľné princípy právneho štátu, rovnosti a spravodlivosti pre všetkých, čo sú odhodlaní odvážne sa postaviť výzvam, ktorým Slovensko čelí,

spája ľudí rozmanitých názorov a postojov, chráni a bráni najvlastnejšie vnútorné presvedčenie každého zo svojich členov, pokiaľ nie je v rozpore so stanovami, princípmi a hodnotami strany a nabáda ich, aby sa slobodne, slušne a zodpovedne prejavovali a predkladali svoje návrhy,

ponúka svoje služby širokej verejnosti, všetkým, ktorí vidia a cítia, že ako štát máme na viac, ale nevyužívame potenciál, ktorý tu reálne máme, že sme ešte stále krajinou nevyužitých príležitostí.

... SA HLÁSI:

k základným princípom 17. novembra 1989 – k slobode a demokracii, rovnosti a zodpovednosti, k dôslednému uplatňovaniu a ochrane ľudských práv, k rešpektovaniu dôstojnosti všetkých obyvateľov,

k členstvu Slovenskej republiky v Európskej únii a v Severoatlantickej aliancii,

k odkazu Slovenského národného povstania ako najsilnejšieho prejavu odporu a slovenského odboja proti nenávisným ideológiám nacizmu a fašizmu,

k dedičstvu 1. Československej republiky a k najlepším prvkom demokratického usporiadania medzivojnového spoločného štátu spojeného s osobnosťami Milana Rastislava Štefánika a Tomáša Garrigua Masaryka,

a zásadne odmieta akékoľvek prejavy komunistickej a fašistickej ideológie.

... GARANTUJE:

ochranu a obranu ľudskej dôstojnosti a ľudských práv každého jednotlivca,

podporu rozvoja a spolupráce občianskej spoločnosti, štátu a samospráv,

ochranu prejavov slobodnej vôle a tvorivosti ľudí – občanov,

ochranu životného prostredia vo všetkých jeho zložkách,

dôsledné uplatňovanie zásad demokratického právneho štátu.

... PROGRAMOVO VO SVOJEJ ČINNOSTI PRESADZUJE NAJMÄ:

1. hodnoty slobody, rovnosti, spravodlivosti, súdržnosti a fungujúcej solidarity,
2. rozširovanie a ochranu spoločného európskeho priestoru slobody a bezpečia,
3. boj proti všetkým formám korupčného správania sa, klientelizmu, rozkrádania a nehospodárneho užívania verejného majetku,
4. také postupy v socioekonomickej oblasti, ktorých hlavným cieľom je moderný, vyspelý a prosperujúci štát schopný svojim občanom ponúknuť vhodné podmienky na ich osobný rozvoj a zdokonaľovanie ich schopností a zručností,
5. ochranu a podporu rodiny ako základného piliera našej spoločnosti vrátane zvýšeného úsilia na zabránenie páchania domáceho násillia,
6. trhovú ekonomiku, konkurenciu a rovnosť šancí ako stavebný prvok našej schopnosti uspieť v meniacom sa svete,

7. takú dostupnosť zdravotnej starostlivosti poskytovanej z verejných zdrojov, v ktorej bude každý občan Slovenskej republiky vedieť, kde, v akom čase a kto mu poskytne nevyhnutný alebo potrebný zdravotnícky úkon,

8. také metódy v oblasti výchovy a vzdelávania, ktoré podporia rozvoj každého dieťaťa, pomôžu pestovať kritické myslenie, udržia v systéme vzdelávania kvalitných pedagógov, aby z našich škôl vychádzali kvalifikovaní mladí ľudia pripravení reagovať na výzvy moderného sveta a podporiť kvalitné výstupy a výsledky vedeckej, výskumnej, vývojovej a technologickej činnosti,

9. dômyselnú ochranu, trvalý a udržateľný rozvoj životného prostredia chápaného v jeho najširších súvislostiach (prírodné, kultúrne, priemyselné a technologické hodnoty),

10. také úpravy v ekonomickej oblasti, ktoré zabezpečia rast ekonomiky ako celku, podporia zamestnanosť v prosperujúcich, progresívnych a inovatívnych oblastiach ekonomiky a výrazne podporia rozvoj dosiaľ menej rozvinutých alebo zanedbávaných, predovšetkým vidieckych oblastí a regiónov Slovenska, s osobitným dôrazom na poľnohospodársku produkciu,

11. také pravidlá v sociálnej oblasti, ktoré poskytujú pocit bezpečia, nabádajú k vyššiemu podielu zodpovednosti každého jednotlivca za svoj život a rôzne životné situácie, v ktorých sa môže počas svojho života ocitnúť a zároveň garantujú, že komukoľvek, kto nebude schopný zvládnuť danú situáciu vlastnými silami, poskytnú primeranú pomoc štátne a verejné inštitúcie,

12. taký štát, ktorý je schopný poskytnúť pomoc a podporu tým najzraniteľnejším, s osobitným dôrazom na ľudí so zdravotným znevýhodnením, ktorí sa z akýchkoľvek dôvodov a za rozličných okolností ocitli v situácii, v ktorej si nemôžu alebo nevedia pomôcť sami,

13. také podmienky v oblasti kultúry, ktoré podporujú využitie kreatívneho kultúrneho potenciálu krajiny a zároveň uchovávajú a sprístupňujú naše jedinečné kultúrne bohatstvo a ktoré pomáhajú prostredníctvom kultúry zvyšovať citlivosť ľudí na vnímanie spoločenských problémov,

14. dôsledné uplatňovanie a rozširovanie právneho štátu a zvyšovanie vymáhateľnosti práva ako základného prvku spravodlivosti, možnosti každému domôcť sa svojich práv a právom chránených záujmov,

15. otvorenosť pri správe vecí verejných, prístup k informáciám, ktoré sú toho základom, prehľadnosť a transparentnosť pri nakladaní so spoločne vytvorenými hodnotami a pri ich používaní a prerozdeľovaní,

16. dôraz na sfunkčnenie štátnych a verejných inštitúcií s cieľom podporiť ich schopnosti plniť si zákonom dané povinnosti, a tak zvyšovať ich dôveryhodnosť,

17. nestrannosť, nezávislosť a odbornosť tých štátnych alebo verejných inštitúcií, ktoré majú nielen dohliadať na výkon štátnej a verejnej moci, ale aj ho kontrolovať,

18. rozširovanie priestoru na zapájanie sa aktívnych občanov a zvyšovanie ich podielu na spravovaní štátu, žúp, miest aj obcí, ich vklad do verejnej rozpravy o kľúčových spoločenských prioritách a do premeny krajiny na lepšie Slovensko,

19. budovanie pozitívneho vlastenectva, ktoré posilní pocit domova, Slovenska, kde sa budeme všetci, vrátane všetkých menších, cítiť naozaj doma,

20. pestovanie a podporu dobrovoľníctva a étosu služby, najmä u mladých ľudí a nastupujúcich generácií.

1/18

ZDRAVÝ ŽIVOT

ODBORNÁ GARANTKA: ANDREA LETANOVSKÁ
STRANA 12

2/18

VZDELÁVANIE, VEDA A ŠPORT

ODBORNÝ GARANT: MICHAL KOVÁCS
STRANA 20

3/18

SOCIÁLNA POLITIKA

ODBORNÁ GARANTKA: VLADIMÍRA MARCINKOVÁ
STRANA 28

4/18

KRAJINA BEZ BARIÉR

ODBORNÁ GARANTKA: JANA ŽITŇANSKÁ
STRANA 36

5/18

SPRAVODLIVÉ SLOVENSKO PRE KAŽDÉHO

ODBORNÁ GARANTKA: MÁRIA KOLÍKOVÁ
STRANA 42

6/18

BOJ PROTI KORUPCII

ODBORNÁ GARANTKA: VERONIKA REMIŠOVÁ
STRANA 48

7/18

OTVORENÉ A TRANSPARENTNÉ VLÁDNUTIE

ODBORNÁ GARANTKA: VERONIKA REMIŠOVÁ
STRANA 54

8/18

BEZPEČNÉ SLOVENSKO

ODBORNÍ GARANTI: VERONIKA REMIŠOVÁ, TOMÁŠ VALÁŠEK
STRANA 60

9/18

REŠPEKTOVANÉ A VPLYVNÉ SLOVENSKO V EURÓPE A VO SVETE

ODBORNÝ GARANT: TOMÁŠ VALÁŠEK
STRANA 68

10/18

EFEKTÍVNY ŠTÁT, SILNÉ REGIÓNY

ODBORNÝ GARANT: VLADIMÍR LEDECKÝ
STRANA 76

11/18

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZÁCHRANA LESOV

ODBORNÁ GARANTKA: LILIANA RÁSTOCKÁ
STRANA 84

12/18

ZDRAVÉ FINANČIE

ODBORNÝ GARANT: TOMÁŠ MERAVÝ
STRANA 90

13/18

HOSPODÁRSTVO A INOVÁCIE

ODBORNÝ GARANT: MAREK ANTAL
STRANA 96

14/18

PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

ODBORNÍ GARANTI: MAREK ANTAL, TOMÁŠ SMUTNÝ
STRANA 102

15/18

PÔDOHOSPODÁRSTVO

ODBORNÝ GARANT: MAREK KREMPASKÝ
STRANA 108

16/18

OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ

ODBORNÝ GARANT: JURAJ ŠELIGA
STRANA 116

17/18

KULTÚRA A MÉDIÁ

ODBORNÝ GARANT: MIROSLAV KOLLÁR
STRANA 120

18/18

DOPRAVA

ODBORNÝ GARANT: PETER SÁDOVSKÝ
STRANA 128

1/18

ZDRAVÝ ŽIVOT

ODBORNÁ GARANTKA:
ANDREA LETANOVSKÁ

POISŤOVNE

môžu mať zisk, až keď
splnia nároky pacientov

POSTAVÍME

10 nových nemocníc
do 10 rokov

PREVERÍME

podnikanie Penty
v zdravotníctve

SKRÁTÍME

čakacie lehoty
na vyšetrenia

VŠETCI MÁME NÁROK NA ZDRAVÝ ŽIVOT

Ako lekári vieme, že sa nič nevyrovná pocitu, keď pomôžeme chorému človeku prinavrátiť zdravie. Keď mu dokážeme pomôcť, či už s obyčajnou chrípkou, vážnejším problémom alebo dokonca, keď mu zachránime život. Keď máme pred sebou pacienta, je to pre nás ten najdôležitejší človek. Presne na toto sme mysleli pri tvorbe nášho programu.

Slovenské zdravotníctvo kvalitou, dostupnosťou a kontinuitou výrazne zaostáva za vyspelými európskymi krajinami. Následkami sú vysoká chorobnosť našich občanov, významná nadspotreba liekov, dlhý čas strávený v nemocnici a jedna z najvyšších mier odvrátiteľných úmrtí v Európe. Aj nízka kvalita zdravotnej starostlivosti a prevencie prispieva k tomu, že po dosiahnutí dôchodkového veku prežijeme najmenej rokov v zdraví spomedzi všetkých občanov EÚ. Dôvodov je viac. Tými hlavnými sú systémové chyby v nastavení slovenského zdravotníctva: odmeňovanie za kvantitu namiesto kvality, rozkrádanie a neefektívne míňanie peňazí, takmer nespôsobujúce ambulancie a nemocnice, ale aj neschopnosť zabrániť masovému odchodu lekárov a sestier do zahraničia.

Pacient je dnes rukojemníkom zdravotníctva. Stráca sa v systéme a v prípade zdravotných problémov musí rozmýšľať, akého lekára pozná. Tí, čo nemajú známosti, majú smolu. Kvalitná zdravotná starostlivosť na Slovensku, žiaľ, nie je dostupná pre každého.

Preto zmeníme základné princípy fungovania slovenského zdravotníctva. Motivovanie, hodnotenie, odmeňovanie a riadenie postavíme na kvalite liečby, nie na jej kvantite. Zefektívňujeme manažment štátnych nemocníc, spoluprácu jednotlivých poskytovateľov a tok peňazí v zdravotníctve. Cieľom bude dostupná a kvalitná zdravotná starostlivosť v regiónoch a hlavne vaše uzdravenie, nie počet dní, ktoré strávite v nemocnici.

Kvalita zdravotníctva rozhodujúcim spôsobom ovplyvňuje naše uzdravenie. Pre prežitie zdravého života je však veľmi dôležitý aj stav životného prostredia, primerané pracovné prostredie či zdravý životný štýl a prevencia. Preto prinášame výrazné zmeny aj v týchto oblastiach – posilnenie ochrany životného prostredia, zvýšenie ochrany zamestnancov v ťažkých pracovných podmienkach, ale aj podporu aktívneho životného štýlu.

Zdravie máme len jedno a každý má nárok na zdravý život.

CHORÝ ČLOVEK NA PRVOM MIESTE

#001 Vyšetrenie bez zbytočného čakania:

Výrazne skrátíme čakacie lehoty, aby chorý nečakal hodiny na pomoc pri ohrození života, dni na ošetrovanie v chorobe, týždne netrpel v neistote, či má alebo nemá vážne ochorenie a mesiace nečakal na plánovaný výkon či CT vyšetrenie.

#002 Posilníme kompetencie lekárov prvého kontaktu, ktorí tak odbremenia odborných lekárov a budú mať väčší dosah na liečbu svojho pacienta.

#003 Zabezpečíme dostupnosť odborných lekárov tam, kde je ich dnes akútny nedostatok.

#004 Dobudujeme tzv. akútne línie – starostlivosť o pacientov v priamom ohrození života (srdcový infarkt, cievna mozgová príhoda a ťažký úraz). Dnes úplne zlyháva nadväznosť akútnej zdravotnej starostlivosti poskytovanej záchrannou zdravotnou službou a preberanie pacienta v nemocnici. Pacient tak trávi dlhší čas v sanitke alebo je opakovane prevážaný, a predlžuje sa tak čas jeho ošetrovania.

#005 Pri novovzniknutých ochoreniach zmeníme prístup k včasnému záchytu príznakov, k stanoveniu diagnózy a začatiu adekvátnej liečby. Vytvoríme integrovaný a spolupracujúci systém nemocníc, diagnostických pracovísk a lekárov, v ktorom sa pacient nebude strácať, nebude zbytočne čakať na vyšetrenie a nebude sa vracat na tie, ktoré už absolvoval. Keď raz pacient vstúpi do zdravotníckeho systému, musí sa spustiť kaskáda nadväzujúcich úkonov tak, aby sa dosiahol cieľ – začatie adekvátnej liečby za najkratší možný čas. Priamo a bez odbočiek.

#006 Zdravotníctvo 21. storočia – budeme zavádzať moderné technológie (telemedicína, autodiagnostika, personalizovaná medicína, využívanie big data a umelej inteligencie), ktoré podstatným spôsobom pomôžu v liečbe a zefektívnia ju.

Kvalita namiesto kvantity – cieľ je uzdravenie pacienta, nie počet dní, ktoré strávi v nemocnici:

Systém odmeňovania lekárov a nemocníc bude závisieť od výsledku liečby (platba za kvalitu). Rovnako aj nárok každého pacienta definujeme na základe kvalitatívnych parametrov.

#007 Dostatočný počet kvalitných lekárov a sestier:

Systematicky zlepšíme organizačné fungovanie, pracovné podmienky a tam, kde je to potrebné, aj finančné ohodnotenie tak, aby sme v našej krajine mali dostatok kvalitných lekárov, sestier a ďalších zdravotníckych pracovníkov.

#008 Nové a moderné nemocnice na Slovensku:

Vytvoríme podmienky (odstránime byrokratické a politické prekážky, vytvoríme návratné investičné modely) pre rýchly vznik nových regionálnych a koncových nemocníc s vysokým európskym štandardom. Do 10 rokov doplníme sieť o 10 nových nemocníc. Podporujeme stratifikáciu a špecializáciu nemocníc. Zároveň sme však presvedčení, že aspoň v kritických regiónoch je najskôr nutné doplniť chýbajúce zložky siete tak, aby sme zachovali dostupnosť starostlivosti. Až následne sa môže pristúpiť k reprofiliácii nemocníc na chýbajúce lôžka dlhodobej starostlivosti.

#009 Výrazne viac a kvalitnej starostlivosti o dlhodobo chorých:

Dnes lôžka pre chronicky chorých žalostne chýbajú. Zabezpečíme viac lôžok v zariadeniach, kde je miesto pre rodinu pacienta a táto sa stáva súčasťou tímu. Časť dlhodobej starostlivosti presunieme do domáceho prostredia s výraznou podporou domácich ošetrovateľských agentúr.

#010 Fungujúca a verejná kontrola kvality a pravidiel v zdravotníctve:

#011 Posilníme a odpolitizujeme Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Štát musí mať silné nástroje na to, aby dokázal efektívne chrániť práva pacienta. Vytvoríme podmienky na to, aby bol úrad odbornou autoritou a prestížnym zamestnávateľom pre odborníkov z praxe. Predseda úradu bude vyberaný z kandidátov, ktorých navrhnu stavovské organizácie a menovať ho bude prezident SR.

#012 Vytvoríme verejnú internetovú stránku:

Jej obsahom budú reálne údaje pre porovnanie kvality lekárov a nemocníc. Pacienti aj poskytovatelia zdravotnej starostlivosti si budú môcť kedykoľvek porovnať kvalitu, počet realizovaných výkonov, komplikácie či dĺžku hospitalizácie.

#013 Zavedieme fungujúci manažment pochybení:

Vykazovanie pochybení nemá byť dôvodom perzekúcie lekárov a sestier, ale nástrojom vzdelávania a garanciou toho, aby sa podobné chyby neopakovali.

#014 Lepšia ochrana ľudí dlhodobo pracujúcich v ťažkých podmienkach: Častejšie preventívne vyšetrenia, úprava pracovného prostredia ako prevencia chorôb pohybového aparátu, psychologická podpora v zamestnaniach náročných na psychickú záťaž a stres.

#015 Zelené mestá a lepší vzduch na vidieku a v uhoľných regiónoch: Podporíme programy zvyšujúce množstvo zelene v mestách, aj ekologické a inovatívne druhy dopravy, ktoré znížia úroveň smogu. Pomôžeme pri prechode na čistejšie formy energie, zastavíme ťažbu a spaľovanie uhlia.

#016 Budeme preferovať aktívny životný štýl, ktorý prispieva k zlepšovaniu zdravia: Odísť od lekára bez tabletiiek s odporúčaním vymeniť svoje návyky za zdravšie, je v mnohých prípadoch tá najúčinnnejšia liečba. Chceme, aby si ľudia uvedomovali hodnotu zdravia ešte predtým, ako prídu prvé problémy. Podporíme preventívne programy a odmeníme tých, čo sa o svoje zdravie aktívne starajú.

#017 Zníženie spotreby liekov: Slováci skonzumujú podstatne viac liekov ako priemerní Európania. Vysoká nadspotreba už nie je len ekonomický problém, je to medicínsky problém. Pri užívaní veľkého množstva liekov a kombinácii viacerých narastá riziko nežiaducich účinkov a poškodenia zdravia. Budeme výrazne podporovať neliekové formy liečby (PR kampane, osveta), ktoré sú založené na zmene životného štýlu.

#018 Systematické znižovanie rizika kombinovania liekov:

Zavedieme prísnu kontrolu predpisovaných kombinácií s nutnosťou zavedenia povinného používania aplikácie na kontrolu liekových interakcií. Pri kombinácii viacerých liekov bude táto kontrola súčasťou zdravotnej dokumentácie.

V nemocniciach obnovíme inštitút klinického farmakológa s povinným posúdením liečby komplexných pacientov. Zavedieme povinnosť ambulantných lekárov vyhodnotiť správnosť liečby a riziko interakcií u pacientov s viac ako dvomi liekmi použitím certifikovaného programu.

#019 Jasné a stabilné pravidlá v liekovej politike: Zavedieme prísne apolitický výber odborníkov, ktorí budú rozhodovať o kategorizácii liekov (na úrovni bezpečnostnej previerky) s dôrazom na ich nezávislosť. Zavedieme stabilné pravidlá pre vstup inovatívnych liekov, biosimilárov a generík.

KRÍZOVÉ OBLASTI A ICH RIEŠENIA

Slovenské zdravotníctvo za tým európskym podstatne zaostáva. Sú však oblasti, ktoré sú vo výraznej kríze, a keď v krátkom čase ne-zrealizujeme potrebné opatrenia, hrozí kolaps celého systému. Rozhodli sme sa preto týmito oblastiam venovať zvýšenú pozornosť.

Zavedieme opatrenia na zabezpečenie dostatočného počtu všetkých zdravotníckych profesií (lekári, sestry, ostatný zdravotnícky personál) predovšetkým ich zatraktívením. Máme pripravené krátkodobé aj dlhodobé systémové opatrenia:

#020 Znížime administratívnu náročnosť práce skutočne efektívnou elektronizáciou (paper free administration).

#021 Budeme podporovať nový spôsob riadenia v nemocniciach. Na pracovisku musí prevažovať duch spolupráce, nie súperenia. Je neprípustné, ako sa dnes hazarduje s mladými talentmi. Musíme zmeniť kultúru výchovy novej generácie lekárov a sestier.

#022 Zavedieme fungujúci rezidentský program a individuálny profesijný plán pre každého lekára, aby o jeho profesionálnej kariére rozhodovali odborné znalosti, a nie milosť alebo nemilosť nadriadeného. Zreformujeme postgraduálne vzdelávanie a špecializačnú prípravu lekárov.

#023 Zvýšime kompetencie ostatného zdravotníckeho personálu tak, aby bol viac zapájaný do poskytovania zdravotnej starostlivosti.

#024 Zavedieme výrazne motivačný systém odmeňovania pre všetky zdravotnícke pozície s jasne definovanými princípmi diferencovaného odmeňovania práce podľa kvality a výkonu (objektívne kritériá) pri rešpektovaní platového automatu.

#025 Zvýšime finančnú podporu lekárskeho fakúlt tak, aby mohli uspokojiť dopyt hlásiacich sa študentov (nie na úkor kvality).

#026 Výrazne podporíme programy aktívneho získavania kvalitných zdravotníckych pracovníkov zo zahraničia, a to podľa vzoru niektorého z overených zahraničných modelov.

LEKÁRI PRVÉHO KONTAKTU

Lekárov prvého kontaktu (všeobecní lekári a pediatri) je už dnes akútny nedostatok. Navyše v krátkom období hrozí kolaps systému vzhľadom na to, že veľká časť lekárov odíde do dôchodku.

#027 Dočasne umožníme vykonávať prax lekára prvého kontaktu lekárom so špecializáciou v internej medicíne, prípadne v ďalších odboroch, s cieľom v krátkom čase nahradiť ich nedostatok.

#028 Rozšírime kompetencie lekárov prvého kontaktu. Zároveň ich budeme podporovať v dopĺňaní vzdelávania.

#029 Výrazne zvýšime ich odmeňovanie, ktoré je potrebné chápať ako investíciu – jedno euro investované do prvého kontaktu znamená úsporu niekoľkých eur investovaných do špecialistov a nemocníc.

#030 Podporíme budovanie integrovaných centier s úzko spolupracujúcimi viacerými lekármi prvého kontaktu, so zapájaním sestier a personálu s rôznym vzdelaním a kompetenciami a so zdieľaním materiálne-technického vybavenia s cieľom zvýšiť efektívnosť a spokojnosť pacientov.

#031 Posilníme moderné technológie, ktoré umožnia zefektívniť zdravotnú starostlivosť – telemedicína, autodiagnostika pacientov a pod.

ZDRAVOTNÉ SESTRY

Ak problém nedostatku lekárov prvého kontaktu predstavuje hrozbu postupného znižovania kvality zdravotnej starostlivosti, problém nedostatku sestier hrozí kolapsom celého zdravotníctva. Naším cieľom je uľahčiť a zatriktívniť sestram prácu a hľadať možnosti náhrady chýbajúcich sestier.

#032 Zrovnoprávnime postavenie sestier – sestra je partnerom lekára, nie dievča na všetko. To znamená aj zmenu kultúry komunikácie fungujúcej na základe vzájomného rešpektu.

#033 Zásadne zvýšime ich odmeňovanie, ktoré bude silne motivačné.

#034 Zvýšime počet, využitie a odmeňovanie asistentov a sanitárov, zintenzívime využívanie dobrovoľných pracovníkov.

#035 Intenzívnejšie zapojíme rodiny do zdravotnej starostlivosti – v rámci nemocničnej starostlivosti v režime jednodôžkových izieb – ako platnú súčasť tímu.

#036 Budeme unifikovať ošetrovateľské procesy v nemocniciach, zjednocovať prístrojové vybavenie a podporovať využívanie jednodôžkových izieb.

#037 Využijeme všetky možnosti na zníženie časovej náročnosti práce sestier (bezpapierový režim, centrálna príprava a distribúcia liekov, decentralizované stanoviská).

KVALITA A STABILITA SYSTÉMU

Základným cieľom zdravotníctva má byť podpora zdravia zdravých ľudí a vyliečenie chorých. Nie ich opakované a časté vyšetrenie a liečenie. Tento stav je reálny iba v systéme, ktorý odmeňuje všetkých účastníkov na základe dosiahnutia požadovaného výsledku – vyliečenia. Pri akútnych je to vyliečenie po návrat do plnohodnotného života, pri chronických je to stabilizácia príznakov a pri neliečiteľných je to najvyššia možná kvalita života pacienta.

#038 Kvalita namiesto kvantity – prejdeme z platieb za výkon/kvantitu na platbu za výsledok. Každá choroba a liečba budú mať stanovený požadovaný cieľ, ktorý možno považovať za dobrý výsledok (napríklad operácia bez komplikácií súvisiacich s danou operáciou, uskutočnené všetky preventívne vyšetrenia pacienta a pod.). Budeme rozlišovať platby v chronickej a v akútnej starostlivosti. Pri urgentnej starostlivosti (záchranná služba a urgentný príjem), ktorá sa nedá vopred plánovať a musí byť neustále dostupná, musia byť platby paušálne. Ale aj tu existujú definovateľné kritériá výsledku – stabilizácia pacienta.

#039 Na základe kvalitatívnych parametrov štát v spolupráci s odbornými spoločnosťami zdefiniuje rozsah nárokovateľnej zdravotnej starostlivosti (nárok).

#040 Zavedieme férový systém stanovovania cien v každom sektore zdravotníctva tak, aby sme eliminovali extrémny na oboch stranách – príliš nízke a príliš vysoké ceny. Ceny musia byť zároveň pravidelne aktualizované.

#041 Zjednodušíme a stabilizujeme existujúcu legislatívu. Významné zmeny v zákonoch budeme realizovať iba raz ročne, vždy s platnosťou od nového roku.

#042 Zauditujeme fungovanie Všeobecnej zdravotnej poisťovne a na základe výsledkov pripravíme a zrealizujeme ozdravný plán.

#043 Na základe dlhodobej vízie a cieľov pripravíme návratné investičné projekty (napríklad výstavbu nových nemocníc) a vytvoríme investičný fond zdravotníctva pre tie projekty, pri ktorých návratnosť nemôže byť rozhodujúcim kritériom.

#044 Systémovými opatreniami presmerujeme čo najväčšiu časť z vnútorných rezerv rezortu, ktoré odhadujeme na stovky miliónov eur, na efektívne využitie a na zvyšovanie kvality pre pacienta.

#045 Plánovanie dlhodobého financovania postavíme na:

#046 skutočných nákladoch z minulých období a

#047 budúcich potrebách, ktoré budú zohľadňovať postupné dofinancovanie zdravotníctva, ale aj zefektívnenie jeho fungovania (vnútorné rezervy).

#048 Stop zadlžovaniu štátnych nemocníc. Zavedieme jasné pravidlá riadenia, s manažérskou, ale aj hmotnou zodpovednosťou vedúcich pracovníkov. Výber manažmentu bude transparentný a bez politických vplyvov.

#049 Stop neefektívnemu manažmentu štátnych nemocníc. Zreformujeme Úrad pre riadenie podriadených organizácií MZ SR – tam, kde to ekonomicky a manažérsky dáva zmysel, vytvoríme spoločné riadenie, ktoré bude zastrešovať všetky alebo skupinu nemocníc naraz, tzv. Shared services centrá (napríklad oblasť obstarávania, IT, ekonomické a personálne činnosti a pod.).

#050 Zabezpečenie kvalitnej starostlivosti o zdravie našich obyvateľov sa pre nás rovná bezpečnosti našej krajiny. Preto je nevyhnutné, aby boli rozsah a štruktúra súkromného vlastníctva v zdravotníctve veľmi prísne posudzované nezávislými a objektívnymi expertmi. Budeme presadzovať, aby Proti monopolný úrad a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou realizovali audit podnikania skupiny Penta v zdravotníctve. Ak usúdia, že koncentrácia tohto vlastníctva je rizikom, a my si myslíme, že áno, budeme presadzovať všetky legálne kroky, aby sme toto riziko minimalizovali. V extrémnom prípade budeme presadzovať aj nútený odpredaj časti podnikania Penty v zdravotníctve. Tento zákaz tzv. krížového vlastníctva bude platiť pre akéhokoľvek veľkého súkromného vlastníka v zdravotníctve.

#051 Možnosť vyplácania zisku poisťovní podmienime splnením nároku pacienta. Nie je možné, aby si poisťovne vyplácali zisk a pacienti čakali roky na výmenu kľúbu.

INTEGROVANÉ A REGIONÁLNE RIADENÉ ZDRAVOTNÍCTVO

Rozsah a kvalita zdravotnej starostlivosti na Slovensku sú organizačne a procesne stále na úrovni druhej polovice minulého storočia. Jednotliví poskytovatelia spolupracujú nedostatočne alebo nespoločne vôbec. Medicínsky efektívne riešenia si však vyžadujú spoluprácu celého systému zdravotnej starostlivosti a riadenie zdravotníctva z regiónov (integrované zdravotníctvo).

#052 Slovensko bude rozdelené na tri zdravotnícke regióny, s tromi koncovými nemocnicami. Každá z týchto troch nemocníc na vrchole pyramídy siete nemocníc bude zodpovedná za svoj región a za všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti z pohľadu manažovania liečby – budú fungovať tzv. kompetenčné centrá, nastavenia a dodržiavania metodických a procesných pravidiel, vzdelávanie pracovníkov.

#053 Plánovanie a riadenie zdravotnej starostlivosti sa tak presunie z Bratislavy do regiónov a zároveň sa určia jasné zodpovednosti.

#054 Jednotliví poskytovatelia budú prepojení informačnými systémami, ktoré umožnia zdieľať informácie o pacientoch. V každom momente liečby bude jasné, kto je za pacienta zodpovedný (až na úroveň lekára) a aký je ďalší krok v liečbe.

#055 Tento systém umožní aj lepší manažment liečby pacienta. Pacient bude o všetkých krokoch vopred informovaný, nebude si musieť svoju liečbu vybavovať sám a nebude potrebovať známosti.

#056 Iniciujeme vznik samostatného systému integrovanej starostlivosti o duševné zdravie.

DLHODOBÁ, NÁSLEDNÁ, OŠETROVATEĽSKÁ A HOSPICOVÁ STAROSTLIVOSŤ

Vhodne zabezpečená a integrovaná doliečovací, následná a dlhodobá starostlivosť sú pre systém dôležité, pretože efektívne odbrameňujú zbytočné využitie akútnych lôžok a zároveň pacientom zabezpečujú paralelne zdravotnú aj sociálnu starostlivosť. Súčasný stav ide proti týmto cieľom.

#057 Podporíme reprofílovanie vybraných poskytovateľov akútnej zdravotnej starostlivosti na poskytovateľov dlhobohéj a následnej starostlivosti a ich integráciu a spoluprácu s poskytovateľmi sociálnej starostlivosti.

#058 Budeme presadzovať viacdrojové financovanie starostlivosti o odkázaných.

#059 Dlhodobú starostlivosť budeme riešiť medzirezortne, napríklad formou medzirezortnej zmluvy.

#060 Nadviažeme platbu v odkázanosti na občana a nie na poskytovateľa. Rozhodnutie o využití služby ponecháme na odkázaného a jeho rodinu.

#061 Budeme podporovať poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby aj súkromnými agentúrami.

#062 Podporíme zvýšenie financovania paliatívnej a hospicovej starostlivosti vrátane domácej hospicovej starostlivosti.

EFEKTÍVNY MANAŽMENT ZMENY

Dobrý program je iba jednou nohou úspechu zmeny zdravotníctva k lepšiemu. Tou druhou je jeho efektívna implementácia, na ktorej zlyhali všetky zmeny v ostatných rokoch. Dnešný systém nepodporuje spoluprácu ministerstiev, novú legislatívu sprevádza boj dotknutých aktérov a proaktívna komunikácia, a formovanie verejnej mienky sa využíva minimálne.

Všetky zmeny budeme robiť postupne a v spolupráci s lekármi a sestrami. Pozitívne zmeny v zdravotníctve sa bez tých, ktorých sa bezprostredne týkajú, a ktorí budú nakoniec ich nositeľmi, realizovať nedajú.

#063 Zavedieme úzku spoluprácu, úpravu a zladenie cieľov ministerstva zdravotníctva a ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Hlavným cieľom bude zabezpečiť dostatočnú kapacitu poskytovanej starostlivosti a bezproblémový prechod pacienta z kompetencie rezortu zdravotníctva (liečenie a doliečenie) do kompetencie rezortu sociálnych vecí (odkázanosť).

#064 Pri tvorbe koncepcií a legislatívnych zmien sa vyhneme súčasnému prístupu, keď ministerstvo opakovane ignoruje odbornú komunitu a neprizýva zástupcov odborných spoločností. Z modelu postavenom na jednom hlavnom odborníkovi za vybranú oblasť a množstva úradníkov prejdeme na model

postavený na diskusii so zástupcami odborných spoločností, ktorí sú týmito spoločnosťami demokraticky volení. Títo budú zodpovední za jednotnú komunikáciu názorov, odporúčení a pripomienok, a zvýšia tak ich odbornú vážnosť a záväznosť.

#065 Zavedieme pravidelné publikovanie strategických návrhov, tzv. bielych kníh, ktoré budú vysvetľovať žiadané dopady zmien v legislatíve všetkým dotknutým stranám.

#066 Zavedieme proaktívnu multikanálovú PR kampaň na podporu prevencie, zdravého životného štýlu, darcovstva orgánov na transplantácie, podporu vysvetľovania dôležitosti kvality starostlivosti namiesto jej kvantity, podporu osvetu o dôležitosti a vážnosti zdravotníckych a ošetrovateľských povolání.

#067 Zreformujeme prístup ku komunikácii smerom k poskytovateľom a poisťovníam z dnešného autokratického na partnerský.

#068 Budeme spolupracovať s patientskymi organizáciami pre jednotlivé ochorenia a skupiny ochorení, pre lepšie porozumenie ich problémov. Budeme napomáhať multiodborový prístup k riešeniu zdravotných a sociálnych dopadov jednotlivých ochorení na skupiny obyvateľov.

#069 Budeme podporovať cezhraničnú spoluprácu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti (napríklad poskytovanie záchrannej zdravotnej služby v prihraničných oblastiach) a zjednodušíme využívanie liečby v zahraničí v prípadoch, že danú liečbu slovenskí poskytovatelia nie sú schopní poskytnúť.

2/18

VZDELÁVANIE, VEDA A ŠPORT

ODBORNÝ GARANT:
MICHAL KOVÁCS

ZMENÍME

obsah vzdelávania na
úroveň 21. storočia

VYTVORÍME

podmienky na vznik
univerzity svetovej úrovne

ZVÝŠIME

mzdy učiteľov

ZVÝŠIME

vkład peňazí do
vedy a výskumu

VZDELANÍ ĽUDIA A VZDELANÁ SPOLOČNOSŤ

„Negramotnými 21. storočia nebudú tí, ktorí nevedia čítať a písať, ale tí, ktorí sa nedokážu niečo naučiť, odučiť či preučiť.“

Alvin Töfler, spisovateľ a vizionár

Vzdelanie je investíciou do budúcnosti našej krajiny. Je zároveň sľubom pre naše deti, že budú môcť prežiť kvalitnejší život, než sme prežili my. Či deti vyrastajú chudobnejších alebo bohatších rodinách, či majú zdravotné alebo sociálne znevýhodnenie, poslaním škôl je dať všetkým rovnakú šancu uspieť byť živote šťastní.

Vzdelaná krajina je odolnejšia stabilnejšia. Vzdelaní, kriticky mysliaci ľudia menej podliehajú konšpiračným teóriám zahraničnej propagandy. Dokážu vybudovať fungujúcu spravodlivú spoločnosť, ktorej ich šťastie nie je rukách iných, ale závisí od pracovitosti, vedomostí tvorivosti.

Vzdelávací systém na Slovensku zatiaľ nedokázal nadviazať na solídnu východiskovú situáciu, ktorú mal pri rozpade Česko-Slovenska. medzinárodných meraniach sme spadli pod priemer krajín OECD výrazne vzrástol podiel funkčne negramotných detí. Až jedna tretina všetkých 15-ročných žiakov nemá dostatočné vedomosti na to, aby mohla ďalej plnohodnotne študovať či uplatniť sa zamestnaní. Slovenské deti patria vo svojich školách najmenej šťastným.

Najväčším problémom je zlyhanie vzdelávacieho systému jeho úlohe vyrovnávať sociálne regionálne rozdiely. Naše školy nedokážu pomôcť deťom chudobnejších rodín uspieť vymaniť sa zo začarovaného kruhu nízkeho vzdelania chudoby.

Napriek veľkým politickým sľubom reformám nie je vzdelávanie na Slovensku skutočnou prioritou. Množstvo ľudí školstve už rezignovalo politikom neveria. Len za ostatných desať rokov chýba oproti priemeru EÚ rozpočte na vzdelávanie 7 miliárd eur peňazí na vzdelávanie ukrajujú korupčné kauzy. Tento fakt je to smutnejší, že ide rezort, ktorý má popri vzdelávaní tiež rozvíjať charakter vychovávať deti pevným morálnym hodnotám.

Stovky tisícov ľudí odišlo za štúdiom prácou do zahraničia. Máme eminentný záujem, aby vedeli nájsť kvalitné štúdium prácu aj na Slovensku. Budeme sa usilovať ich návrat zjednodušíme administratívu pre tých, ktorí hľadajú intenzívnejší kontakt vlastnou. Nemáme však ilúzie. Vieme, že domov sa budú vracieť len prípadne, ak sa Slovensko stane fungujúcou úspešnou krajinou so zaujímavými pracovnými príležitosťami nulovou toleranciou ku korupcii. Preto sa zameriame najmä na ozdravenie našej krajiny.

Vybudovanie kvalitného vzdelávacieho systému je záväzkom voči našim deťom. Škola musí deťoch namiesto memorovania stresu podnietiť radosť objavovania rozvíjať ich prirodzenú potrebu vzdelávať sa rásť. Položí tak základy pre ich celoživotnú chuť učiť sa.

ZMENA JE MOŽNÁ

Zavádzanie zmien je náročný proces. Jeho podcenenie bolo jednou z príčin neúspechu predchádzajúcich reformných snažení a ich negatívneho dopadu na dôveru učiteľov, riaditeľov a rodičovskej verejnosti. Ak má byť zmena úspešná, potrebuje svojich nositeľov, zrozumiteľné odôvodnenie, premyslenú postupnosť krokov, predchádzajúce otestovanie navrhovaných opatrení, veľa komunikácie, získavanie spätnej väzby a poctivé vyhodnocovanie. Rezort musí vyhľadávať a podporovať lídrov zmeny – ľudí, ktorí cítia potrebu neustále zlepšovať svoje školy, neboja sa experimentovať a vedia pre inovácie nadchnúť aj kolegov. Takíto ľudia musia cítiť podporu a nie nedôveru, nechotu a obštrukcie.

Positívne zmeny v školách budeme zavádzať podľa týchto zásad:

#070 Do riadenia rezortu a jeho organizácií privedieme čestných a odborne pripravených ľudí.

#071 Všetky zmeny budeme konzultovať s tými, pre ktorých ich robíme.

#072 Významnejšie zmeny najprv otestujeme, odstránime nedostatky a plošne zavedieme až vtedy, ak sa ukážu ako prospešné.

#073 Investujeme do kvalitnej komunikácie so všetkými zainteresovanými a do premysleného procesu s jasnou postupnosťou krokov a podpory lídrov zmeny.

#074 Podporíme prenos dobrej praxe medzi jednotlivými školami a inštitúciami.

LEPŠIE MATERSKÉ, ZÁKLADNÉ AJ STREDNÉ ŠKOLY

Potreba riešení vo vzdelávaní od materských škôl až po stredné školy je veľmi široká. Máme pripravené opatrenia na zvýšenie efektívnosti vzdelávania, ktoré zlepšia štruktúru škôl a školských zariadení a ich financovanie.

Chceme uskutočniť zmeny nielen v obsahu, metódach a formách vzdelávania pre jednotlivé stupne škôl, ale najmä v príprave, rozvoji a prístupe k učiteľom.

Kľúčový moment, ktorý rozhodne o úspešnosti akýchkoľvek opatrení, je však profesionálny manažment celej zmeny, ktorým chceme získať späť dôveru a energiu ľudí pracujúcich v školách. Cieľom zmien je, aby žiaci a študenti prešli od memorovania ku kreatívnemu a kritickému mysleniu. Základným kľúčom pre takéto zmeny sú kvalitní učitelia. Poskytneme im preto podporu a pomoc tak, aby mohli učiť podľa najnovších poznatkov, aktuálne a moderne.

VZDELANIE, KTORÉ MÁ ZMYSEL

#075 Zmeníme koncepciu obsahu vzdelávania tak, aby zodpovedala požiadavkám na absolventov škôl v 21. storočí. Štátom predpísaného učiva bude menej. Deti budú menej memorovať, aby ostalo viac času na rozvoj kritického myslenia a základných gramotností: čitateľskej, matematickej, ale aj finančnej, digitálnej a mediálnej. Zameriame sa tiež na podporu tímovej spolupráce, komunikačných zručností a tvorivosti detí.

#076 Učivo bude viac previazané na súčasné problémy sveta tak, aby si študenti vedeli lepšie uvedomiť, prečo sa to či ono učia. Prepojíme školy s praxou, vytvoríme priestor na vznik regionálnych zoskupení škôl a ďalších aktérov vzdelávania.

#077 Prepojíme obsah a ciele vzdelávania medzi ročníkmi a stupňami tak, aby na seba v logických celkoch nadväzovali a podporovali myslenie v súvislostiach naprieč rôznymi predmetmi.

#078 Flexibilnejšie osnovy umožnia školám prispôbiť výučbu tempu detí. Nadané deti tak budú môcť napredovať rýchlejšie a tie, ktoré potrebujú viac času, získajú podporu, aby si dôležité učivo dokázali osvojiť.

#079 Podstatne rozšírime a spružníme trh s učebnicami, do škôl však pôjdu iba učebnice, ktoré budú primerané a odborne vhodné.

#080 Vytvoríme flexibilnejší systém štúdia na strednej škole, v ktorom bude môcť žiak prestupovať medzi rôznymi študijnými modulmi a typmi škôl všeobecného a odborného vzdelávania. Žiakom tak umožníme, aby pod jednou strechou našli napríklad gymnázium a odbornú školu. Systém povedie aj k ekonomickému zefektívneniu a umožní menším školám prirodzenú integráciu do väčších celkov.

#081 Pomôžeme duálnemu vzdelávaniu znížením byrokracie pre firmy a zvýšením informovanosti o uplatniteľnosti a platoch v jednotlivých odboroch.

#082 Pre deti s iným materinským jazykom ako slovenčinou zabezpečíme dostatočne pružné osnovy, efektívnu didaktickú podporu ich vyučujúcich a dostatočný výber vhodných učebných materiálov.

DETI SA LEPŠIE UČIA BEZ STRESU A ŠIKANY

#083 Škola sa musí stať miestom, v ktorom žiaci tvoria a objavujú svoje talenty, nie miestom, kde sa hľadajú ich chyby. Prvé tri ročníky sú kľúčové pre rozvoj vzťahu dieťaťa k učeniu. Zrušíme v nich preto známkovanie a domáce úlohy budú nepovinné. Deti na prvom stupni nemajú chodiť do školy na to, aby sa dozvedeli, čo sa majú doma naučiť. Škola vytvorí priestor, aby žiaci všetku základnú látku prebrali v čase, ktorý v nej strávia.

#084 V hodnotení žiakov sa školy zamerajú viac na overovanie nadobudnutých zručností, skutočného porozumenia, chápania súvislostí a schopnosti aplikovať poznatky v nových situáciách. Podporíme viac rozvojovej slovnej spätnej väzby a hodnotenie delty žiaka, t. j. o koľko sa posunul oproti svojmu vlastnému výkonu z minulosti.

#085 Zvýšime počet osobných asistentov žiakov, asistentov učiteľov, školských psychologov schopných predchádzať šikane a kyberšikane, špeciálnych pedagógov, školských zdravotných sestier, sociálnych pedagógov a pomocných vychovávateľov.

UČITELIA POTREBUJÚ DÔVERU A PODPORU

#086 Zvýšime mzdy pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve na úroveň 100 % priemernej mzdy vysokoškolsky vzdelaných ľudí na Slovensku.

#087 Vytvoríme pozíciu školského metodického poradcu a mentora, ktorého poslaním bude podporovať učiteľov v zavádzaní moderných vyučovacích metód a obsahu priamo na školách.

#088 Na kvalitné vzdelávanie potrebujeme kvalitnú prípravu a rozvoj učiteľov, a preto:

#089 stanovíme jasné kritériá pre pedagogické fakulty aj uchádzačov o štúdium učiteľstva s cieľom významne zvýšiť kvalitu ich prípravy na učiteľské povolanie. Kvalitné učiteľské programy budeme podporovať dlhodobým, jasne nastaveným financovaním,

#090 vzdelávanie a príprava učiteľov budú významne prepojené na pedagogickú prax. Zavedieme 4-ročný pedagogický bakalársky program, ktorým sa získa učiteľská kvalifikácia a 1- a 2-ročný magisterský program pre ďalšie pedagogické profesie. Magisterský titul nebude možné získať bez najmenej jednoročnej absolventskej praxe,

#091 podporíme záujem o učiteľské smery medzi najlepšimi študentmi. Poskytneme štipendiá 6 000 eur ročne pre 300 najlepších študentov vybraných smerov, v ktorých máme najväčší nedostatok pedagógov. Štipendium podmienime záväzkom odpracovať v školstve minimálne 3 roky po absolvovaní štúdia,

#092 prepojíme celoživotné vzdelávanie učiteľov s ich prípravou na univerzitách a uzatvoríme kruh vzdelávania. Pedagogické fakulty budú integrované s existujúcimi metodicko-pedagogickými centrami. V novom postavení sa stanú zároveň centrami profesijného rozvoja učiteľov. Reagovať budú na aktuálne potreby a dopyt učiteľov.

ŠKÔLKY PRE VŠETKÝCH, DOBRE FUNGUJÚCE A DOSTATOČNE FINANCOVANÉ ŠKOLY

#093 Poskytneme kvalitnú ranú starostlivosť pre deti už od 2 rokov ich veku všetkým rodičom, ktorí budú mať o túto službu štátu záujem. Vybudujeme integrovanú a primerane diverzifikovanú sieť ranej starostlivosti a vzdelávania detí od dvoch do šiestich rokov. Starostlivosť v najranejšom veku (od 2 do 3 rokov) pritom nebude len sociálnou službou, ale poskytneme deťom aj kvalifikované podnety pre ich rozvoj.

#094 Kým nepríde k širokej dohode o budúcom usporiadaní a financovaní kompetencií v štáte medzi centrálnou a samosprávnou úrovňou, vrátane oblasti školstva, navrhujeme minimalizovať dohadovacie konanie a odstrániť najvypuklejšie nedostatky súčasného spôsobu financovania malých škôl.

MENEJ BYROKRACIE, VIAC PODPORY A SLOBODY PRE ŠKOLY

#095 Znížime byrokratickú záťaž pre učiteľov a riaditeľov. Jeden údaj si bude môcť štát pýtať od školy iba jedenkrát. Štátna inštitúcia si od školy nebude pýtať údaj, ktorý dokáže získať od inej štátnej inštitúcie.

#096 Rezort bude školy predovšetkým podporovať a až následne kontrolovať:

#097 Zlepšíme komunikáciu ministerstva školstva smerom k školám a odbory školstva okresných úradov začnú poskytovať podporu, akú školy dostávali pred zrušením krajských školských úradov,

#098 dokončíme prestavbu školskej inšpekcie tak, aby okrem kontroly aj partnersky pomáhala školám v rozvoji. Školám bude poskytovať spätnú väzbu a poradenstvo v kľúčových aspektoch pedagogického procesu so zameraním na kvalitu a na dosahovanie cieľov, ktoré si stanovia.

#099 Zavedieme automatickú možnosť realizovať inovácie vo vzdelávaní, ak škola splní všetky podmienky pre takéto experimenty. Vytvoríme granty na šírenie inovácií a príkladov dobrej praxe.

PRÁCA S DEŤMI ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA A INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE

Na Slovensku spomedzi všetkých krajín OECD najviac závisia dobré výsledky dieťaťa v škole od majetkových pomerov jeho rodičov. Deti z chudobnejších rodín dosahujú horšie výsledky než ich vrstovníci z lepších pomerov. Vzdelanie má byť pritom jedným z kľúčových nástrojov na znižovanie problému generačnej chudoby. Prijmeme opatrenia na vyrovnanie šancí pre znevýhodnené deti.

#100 Pred nástupom detí do školy zabezpečíme v prípade potreby už od 3 - 4 rokov veku dieťaťa jeho diagnostiku a prípadnú intervenciu. Zameriame sa na prácu s deťmi, ktorých materinský jazyk sa odlišuje od vyučovacieho jazyka. Znížime tak počet detí v špeciálnych školách.

#101 Keď neprídu deti do škôlok, prídu škôlky za deťmi. Pre deti z marginalizovaných komunít zriadime špecializované vysunuté pracoviská ranej starostlivosti v ich komunitách.

#102 Minimalizujeme potrebu opakovať ročník, lebo často spôsobuje, že deti zo sociálne znevýhodneného prostredia nedokončia ani základnú školu. Zvýšime podporu zo strany asistentov a špeciálnych pedagógov, ale aj rôznymi formami doučovania tak, aby sme pomohli všetkým pomalšie napredujúcim deťom úspešne ukončiť školskú dochádzku.

#103 Znížime pedagogický úväzok pre učiteľov vyučujúcich žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia tak, aby mali možnosť dodatočného tréningu na vzdelávanie takýchto detí.

#104 Finančne aj metodicky podporíme zavedenie programov neformálneho vzdelávania pre deti zo znevýhodneného prostredia.

#105 Chceme, aby vzdelávanie bolo inkluzívne, preto:

#106 umožníme pôsobenie asistentov učiteľa na všetkých stupňoch aj typoch škôl, kde to bude opodstatnené,

#107 znížime počet žiakov v triedach tam, kde to bude potrebné pre lepšie začlenenie znevýhodnených detí. Učiteľom poskytneme sústavnú a kvalifikovanú podporu v začleňovaní takýchto žiakov, a to aj budovaním inkluzívnych tímov na školách pozostávajúcich zo špeciálnych pedagógov, školských psychológov, školských zdravotných sestier a asistentov učiteľov,

#108 umožníme osobným asistentom, aby pomáhali žiakom pri samoobslužných činnostiach a potrebách. Zabezpečíme, aby boli postupne budovy všetkých škôl a školských zariadení bezbariérové.

VYSOKÉ ŠKOLY A VEDA S MEDZINÁRODNÝMI AMBÍCIAMI

Výučba a výskum sú úzko prepojené aspekty kvalitného a efektívneho vysokoškolského vzdelávania. Neexistuje dôvod na hľadanie slovenských špecifík, mnohé problémy porovnateľné s tými našimi už boli úspešne vyriešené v zahraničí. Často sa stačí nechať inšpirovať. Odpoveďou na problémy v našom vysokom školstve a vo vede bude podpora kvality a internacionalizácia.

ODMENÍME KVALITU, ZRUŠÍME NEKVALITNÉ UNIVERZITY

#109 Dokončíme rozdelenie univerzít na výskumné a vzdelávacie, aby sa mohli sústreďiť na to, v čom sú dobré. V oboch kategóriách budeme hľadať a podporovať kvalitu. Ak univerzity nebudú schopné preukázať kvalitu ani v jednej z oblastí, na podnet nezávislej Akreditačnej agentúry ich zrušíme.

#110 Začneme hodnotiť kvalitu výučby na vysokých školách a zohľadníme ju pri financovaní inštitúcií. Podporíme nezávislé hodnotenie, ktoré berie do úvahy viaceré aspekty výučby a vzdelávania, podiel zahraničných študentov a lektorov, prepojenosť štúdia s praxou, študentské dotazníky a ocenenia pre najlepších učiteľov.

#111 Transparentné a stabilné financovanie pomáha najkvalitnejším:

#112 zjednodušíme systém a zavedieme niekoľkoročnú stabilitu pravidiel financovania vrátane prostriedkov na rekonštrukcie univerzitných internátov,

#113 výrazne posilníme súťažné financovanie na základe merateľných a medzinárodne porovnateľných ukazovateľov. Nezávislé zahraničné hodnotenia nám pomôžu vrátiť dôveru v grantový systém. Zvýšime tak tiež šance pritiahnúť kvalitných akademikov zo zahraničia.

PODPORÍME MEDZINÁRODNÉ AMBÍCIE

#114 Podľa vzoru Fínska vytvoríme podmienky pre dramatický rozvoj jednej slovenskej univerzity tak, aby sa prebojovala medzi najlepších 100 svetových univerzít do 10 rokov. Za najrealistickejší model považujeme spojenie najlepších existujúcich univerzít podľa vzoru Aalto University. Súčasťou tejto univerzity musí byť aj špičková pedagogická fakulta.

#115 Podporíme zavedenie štandardnej paralelnej výučby v angličtine, rozvoj viacodborových a prierezových (interdisciplinárnych) študijných smerov, lepšie prepojenie výučby s praxou a posilnenie výučby mäkkých zručností.

#116 Podporíme internacionalizáciu slovenských vysokých škôl a SAV, vytvoríme podporný mechanizmus pre ich sieťovanie a zapájanie do európskych a medzinárodných projektov.

VYTVORÍME PRIESTOR PRE SCHOPNÝCH A ČESTNÝCH

#117 Zvýšime nároky na kvalitu rektorov a dekanov s cieľom zvýšiť podiel jazykovo aj manažérsky pripravených akademických predstaviteľov so skúsenosťami aj z mimoakademického prostredia. Na druhej strane posilníme ich kompetencie tak, aby mohli efektívnejšie manažovať ich univerzity.

#118 Podporíme PhD. štúdium na Slovensku s cieľom zastaviť exodus najlepších absolventov do zahraničia. Zlepšíme legislatívne postavenie študentov, ich ohodnotenie, podporíme tútorské a rozvojové programy prepájajúce PhD. študentov z rôznych odborov a zavedieme granty pre medzinárodnú PhD. mobilitu. Univerzity získajú viac peňazí za kvalitné výstupy vedeckej činnosti doktorandov.

#119 Akademické tituly profesor a docent definitívne prepojíme s pozíciou, na ktorej akademik na univerzite pôsobí, nie s jeho osobou. Študijné programy tak budú garantovať ľuďa, ktorí spĺňajú centrálné stanovené kvalifikačné predpoklady. Zvýši sa konkurencia medzi garantmi a vytvorí sa tlak na kontinuálnu kvalitu ich vedeckej činnosti.

#120 Radikálne zvýšime prah citlivosti proti neetickým praktikám na vysokých školách. Umožníme anulovať diplomy získane podvodom, napr. plagiátorstvom.

SVETOVÁ VEDA A INOVÁCIE ZO SLOVENSKA S JASNÝMI PRAVIDLAMI

#121 Urobíme hĺbkovú zmenu existujúcich grantových schém, zjednotíme ich princípy a reštrukturalizujeme Agentúru na podporu vedy a výskumu (APVV) s cieľom:

#122 zastaviť korupciu a konflikty záujmov zavedením efektívneho systému evaluácie grantov podľa vzoru zahraničných agentúr,

#123 angažovať viac nezávislých zahraničných oponentov a prihliadať na doterajšie objektívne výsledky vedcov v medzinárodných systémoch merania,

#124 rozdeliť spôsoby financovania a hodnotenia projektov primárneho a aplikovaného výskumu podľa tzv. Technology Readiness Level metriky,

#125 vytvoriť robustný a štandardizovaný systém väčších a dlhodobjších APVV grantov a reštrukturalizovať Výskumnú agentúru.

#126 Zjednodušíme súčasný spôsob verejného obstarávania, zodpovednosť za využitie pridelených prostriedkov prenesieme na vedecký tím. Kontrola bude prísna, ale zameraná na výstupy projektu, nie na formality nákupov.

VIAC PEŇAZÍ DO VEDY A VÝSKUMU, ALE TRANSPARENTNE

#127 Výrazne zvýšime verejné zdroje na vedu a výskum, primárne cez súťažné financovanie.

#128 Zavedieme motivačné mechanizmy na podporu súkromných investícií do výskumu, napríklad formou spolufinancovania projektov biznisovo-akademickej spolupráce, tzv. matching funds. Prostriedky budú alokované výlučne cez transparentné nárokovateľné schémy financovania, grantové agentúry a otvorené súťaže.

#129 Zabezpečíme transparentné rozdeľovanie štrukturálnych fondov, odbúrame nepotrebnú byrokratickú záťaž a podporíme plynulé čerpanie fondov v rámci programového obdobia tak, aby sa predišlo nesystémovému rýchlemu čerpaniu v závere obdobia.

#130 Podporíme zverejňovanie kvantitatívnych rebríčkov a hodnotenie vedy a výskumu na základe merateľných, medzinárodne etablovaných metrík.

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE JE BUDÚCNOSŤ

#131 Podporíme stredné odborné školy v poskytovaní programov post-sekundárneho odborného vzdelávania a univerzity v poskytovaní skrátených cyklov terciárneho vzdelávania, ktoré flexibilne reagujú na trh práce.

#132 Podporíme univerzity poskytujúce kvalitné kurzy v rámci celoživotného vzdelávania.

#133 V spolupráci so zamestnávateľmi zdefiniujeme systém uznávania kvalifikácií z neformálneho vzdelávania.

ŠPORT A ZDRAVÝ ŽIVOT PRE NAŠE DETI

Nedostatok aktívneho spôsobu života je jedným z fenoménov dnešnej doby. Jeho dôsledkom je aj znížená schopnosť učiť sa. Musíme preto vytvoriť lepšie podmienky na aktívne zapojenie žiakov základných a stredných škôl do povinných, ale aj voľnočasových pohybových a športových aktivít. Zameriame sa tiež na efektívnejšiu podporu profesionálneho športu a štátnej reprezentácie.

RADOŠŤ SO ZDRAVÉHO ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU

#134 Zvýšime atraktivnosť obsahu hodín telesnej výchovy a športu na všetkých typoch základných a stredných škôl vytvorením potrebných priestorových, materiálnych a personálnych podmienok s dôrazom na dobudovanie chýbajúcich telocviční. Hodiny nasmerujeme k aktívnemu pohybu a zdravému životnému štýlu (tzv. well-being concept). Zavedieme tiež ich prepojenie na hodiny biológie.

#135 Radikálne zmeníme stravovanie v školách:

#136 viac zeleniny a lokálnej produkcie na úkor uhlíhydrátov a polotovarov,

#137 sflexibilníme normy tak, aby umožnili školám poskytovať stravovanie formou švédskych stolov,

#138 školský obed poskytne príležitosť na osvetu a výchovu zameranú na zdravé stravovanie.

#139 Budeme motivovať organizátorov mimoškolských a voľnočasových aktivít, aby zvýšili dostupnosť pohybovo intenzívnych záujmových činností spojených s časťom pobytom v prírode (napríklad turistika) pre tie deti, ktoré neinklinujú k športovému súťaženiu.

OTVORENÉ ŠKOLSKÉ DVORY A ŠPORTOVISKÁ PRE VŠETKÝCH

#140 Podporíme rekonštrukciu a budovanie novej verejnej športovej infraštruktúry na školách a koncept otvorenej školy, aby školské dvory ostali otvorené na športovanie detí a verejnosti aj po ukončení vyučovania. Do 17.00 bude počas pracovných dní na školských dvoroch kvalifikovaný dozor.

TRANSPARENTNÉ A PREMYSLENÉ FINANCOVANIE ŠPORTU

#141 Upravíme zákon o športe s cieľom odstrániť jeho negatívne dopady, najmä zvýšenú administratívu a odstránime problémy s informačným systémom v športe. Otvoríme tiež väčší priestor pre financovanie športu z komerčnej sféry.

#142 Zavedieme jednotný a prehľadný systém financovania športu zo zdrojov ústrednej štátnej správy a regionálnej správy. Štát vytvorí prostredie aktivizujúce záujem o financovanie športových a pohybových aktivít z podnikateľského prostredia.

#143 Zrušíme Fond na podporu športu ako nesystémového nástroja vytvárajúceho priestor na politickú korupciu a nahradíme ho systémovým a transparentným opatrením umožňujúcim financovanie investičných projektov súvisiacich s rozvojom infraštruktúry pre šport.

NÁJDEME A PODPORÍME BUDÚCE HVIEZDY

#144 Podľa vzoru úspešných štátov zlepšíme podmienky na vrcholovú športovú prípravu talentovanej mládeže predovšetkým prepojením stredoškolského odborného štúdia so športovou prípravou na stredných športových školách.

#145 Zintegrujeme organizačné zastrešenie vrcholovej športovej prípravy s cieľom zvýšiť kvalitu výsledkov športovcov na medzinárodnej úrovni. Zavedieme jasné kritériá pre zaradenie športovcov s vysokým predpokladom nárastu športovej výkonnosti do vrcholovej prípravy.

3/18

SOCIÁLNA POLITIKA

ODBORNÁ GARANTKA:
VLADIMÍRA MARCINKOVÁ

OPRAVÍME

druhý pilier dôchodkového
zabezpečenia

NÁROK

na miesto v jasliach
a v škôlke od 2 rokov

PODPORA

bývania bude
prioritou

MYSLÍME

aj na rodiny s jedným
rodičom

SOCIÁLNE SPRAVODLIVÝ ŠTÁT, KTORÝ JE OPOROU AJ PRE TÝCH NAJZRANITEĽNEJŠÍCH

Slovensko, podobne ako celá Európska únia, zažíva prudké starnutie populácie. Do roku 2030 u nás klesne pomer pracujúcich ľudí vo veku 15 až 64 rokov voči neaktívnym ľuďom nad 65 rokov z 2,8 na 2,1 a do roku 2040 až na 1,8. Zároveň sa na Slovensku rodí takmer najmenej detí zo všetkých vyspelých krajín sveta. Toto je jedna z hlavných slovenských aj európskych výziev, ktorá ovplyvní našu konkurencieschopnosť, ekonomický rast aj zamestnanosť.

Chceme, aby sa ľudia na Slovensku nemuseli báť založiť si rodinu. Šťastnú krajinu tvoria šťastné rodiny. Okrem spoločenskej hodnoty je rodina miestom ochrany a zabezpečenia pred chudobou. Žiadny sociálny systém nevie ľudí ochrániť pred chudobou tak ako fungujúca rodina. Chceme, aby bol štát rodinám oporou a partnerom, ktorý ponúka dostupné a kvalitné služby na zabezpečenie potrieb rodiny vo všetkých regiónoch Slovenska. Presadíme flexibilné podmienky zo strany štátu aj zamestnávateľov na plnohodnotné zapojenie sa jednotlivcov do rodinného aj kariérneho života. Neúplné rodiny s osamelým rodičom či rodiny v špecifických sociálnych a zdravotných podmienkach sa budú môcť oprieť o pomoc sociálneho systému.

V súvislosti so starnutím populácie sa najväčšie obavy spájajú so schopnosťou vyplácať budúce dôchodky a analyzujú sa negatívne dopady na verejné financie. Chceme sa pripraviť na tieto zmeny a pohyb vekovej štruktúry obyvateľstva poňať aj ako príležitosť. Strieborná ekonomika ako adaptácia hospodárstva na budúce potreby rastúceho počtu starších ľudí vytvára nové príležitosti pre podnikateľský sektor.

Naším cieľom je, aby seniori na Slovensku mohli čo najdlhšie žiť plnohodnotný život, mali možnosti rozvíjať sa, vzdelávať aj pracovať, ak majú záujem a fyzickú silu. Aby sa ale zároveň staroba v odkázanosti opierala o systém fungujúcej sociálnej a zdravotnej opatery, v ktorom opatrovateľský a zdravotnícky personál dostáva za svoju prácu dôstojnú odmenu. Dôchodkový systém bude stabilizovaný a spravodlivý voči súčasným aj budúcim generáciám seniorov.

Chceme byť úspešní aj v boji s chudobou, diskrimináciou a sociálnym vylúčením. Veľkú časť občanov so zdravotným postihnutím a z vylúčených marginalizovaných komunit dokážeme zaradiť na pracovný trh a poskytnúť im pri ich sebarozvoji potrebnú asistenciu.

ZOSÚLADENIE RODINNÉHO A PRACOVNÉHO ŽIVOTA

Moderná rodinná politika musí ponúkať také opatrenia, ktoré ženy aj mužov podporia v rodinných úlohách, a zároveň garantujú rovnaký prístup k zárobkovej činnosti a úspechu. Verejná debata o rodinnej politike má tendenciu zužovať sa len na kontext rodovej rovnosti. Okrem nej však tieto opatrenia zohrávajú kľúčovú úlohu aj v ekonomickej prosperite krajiny.

Rozdelenie rodinných a pracovných povinností je jedným z faktorov, ktorý výrazne ovplyvňuje ponuku pracovnej sily. Možnosť zosúladiť rodinu a prácu je pre páry tiež jedným z hlavných predpokladov založenia rodiny, čo vplýva na demografický vývoj a situáciu v systémoch sociálneho zabezpečenia.

Súčasná nastavenie rodinnej politiky považujeme za nedostatočné. Výsledkom je nízka pôrodnosť v krajine, obrovské rozdiely v zamestnanosti podľa pohlavia a tiež nízke zapojenie otcov do rodičovstva. Napríklad vo Švédsku je viac ako 70 % žien zárobkovo činných a zároveň patrí tamojšia pôrodnosť medzi najvyššie v Európskej únii. Na Slovensku je zárobkovo činných len 45,2 % žien a sme jednou z krajín Európskej únie, kde sa rodí najmenej detí. Počet otcov čerpajúcich rodičovskú dovolenku sa na Slovensku dlhodobo pohybuje pod 1 %, vo Švédsku je to 27,9 %, pričom zapojenie otca do rodičovstva výrazne zvyšuje rovnosť šancí na trhu práce, znižuje následnú závislosť žien od sociálneho systému a zvyšuje životnú spokojnosť otcov.

Preto je našou snahou realizovať také opatrenia, ktoré vytvoria dostatočný priestor pre každú ženu a každého muža, aby sa mohli realizovať vo svojom živote podľa svojich schopností a predstáv bez toho, aby narážali na rodové stereotypy a nedostatočnú ponuku služieb na zosúladiť rodinu a prácu.

#146 Každé dieťa bude mať nárok na miesto v jasliach a v škôlke od 2 rokov. Zjednodušíme vznik a fungovanie neštátnych poskytovateľov predškolskej starostlivosti, podporíme vznik miniškôlok a firemných škôlok.

#147 Zavedieme flexibilné čerpanie rodičovského príspevku (neznížime objem peňazí vyčlenený pre rodinu, ale vytvoríme možnosť vyčerpať ich za kratší čas, ak sa rodič rozhodne zaradiť sa do pracovného života skôr, alebo ak si ho nevyčerpá celé tri roky, môže ho dočerpať priebežne do veku 12 rokov dieťaťa).

#148 Zrušíme dvojúrovňové vyplácanie rodičovského príspevku. Ponecháme jednotnú úroveň rodičovského príspevku vo vyššej sadzbe (v súčasnosti 370 eur).

#149 Dovolenku naviažeme na počet detí – za každé dieťa bude mať zamestnanec nárok na ďalší deň dovolenky.

#150 Zavedieme zdieľané ošetrovanie člena rodiny oboma rodičmi.

#151 Zavedieme otcovskú dovolenku pri narodení dieťaťa počas 14 pracovných dní s nárokom na 75 % zo mzdy.

#152 Zavedieme bonusový príspevok pre rodinu, kde starostlivosť o dieťa preberie na seba otec (v podobe rodičovskej alebo otcovskej dovolenky na minimálne 3 mesiace).

#153 Zavedieme príspevok v materstve pre študentky druhého a tretieho stupňa vysokéhoškolského štúdia.

#154 Choroba nesmie byť príčinou chudoby. Navrhujeme úpravu systému podpory rodiny, ktorá v dôsledku dlhodobého vážneho ochorenia jedného z členov uchráni rodinu pred prepadnutím do chudoby.

#155 Obnovíme preventívnu starostlivosť a budeme rozvíjať služby pre mladých ľudí, rodiny s deťmi, ako aj manželstvá ohrozené rozvratom. Presadíme, aby štát zriadil sieť rodinných poradní (preventívno-výchovné služby, individuálne poradenstvo, rodinné

a párové poradenstvo, lepšiu prípravu mladých ľudí na rodinný život a výchovu k rodičovstvu). Poradne by mali byť dostupné v každom okrese.

#156 Podporíme nástroje na ochranu a osvetu pred nadmerným zadlžovaním rodín a obmedzenie najnávykovejších foriem hazardných hier (automaty) rozšírením dôvodov na ich zákaz.

#157 Pripravíme audit adopčného procesu na Slovensku s cieľom zefektívniť proces osvojenia. Chceme deťom pomôcť nájsť nový domov a milujúcu rodinu včas a bez byrokratických prieťahov.

#158 Detský domov nie je domov, preto budeme aktívne podporovať umiestnenie detí do rodinného prostredia, či už sú to náhradné rodiny alebo pestúnska starostlivosť. Chceme zabezpečiť, aby všetky deti prežili detstvo v rodinách schopných poskytnúť im bezpečie a lásku a všetky opustené deti našli útočisko v rodinách ochotných a schopných postarať sa o ne.

STRIEBORNÁ EKONOMIKA – STARNUTIE AKO PRÍLEŽITOSŤ, NIE AKO SPOLOČENSKÁ ZÁŤAŽ

Mnohé štáty sa na radikálnu zmenu vekovej štruktúry svojej populácie dlhodobo pripravovali, Slovensko tieto kroky odkladá napriek tomu, že už nejde o otázku desaťročí, ale niekoľkých rokov.

Očakáva sa, že negatívne dopady starnutia obyvateľstva výrazne zasiahnu rozpočet, ekonomický rast, zamestnanosť a sociálny systém krajiny už v tomto desaťročí. Starnúca pracovná sila, nárast a predĺženie poberania starobných dôchodkov, zvyšujúce sa nároky na zdravotnú starostlivosť či rastúci dopyt po dlhobovej starostlivosti najstarších budú zlomové výzvy pre udržateľný ekonomický vývoj.

Najväčšou výzvou bude zabezpečiť dostatok zdrojov na financovanie dôchodkov. Finančný rozmer problému je pritom taký veľký, že na jeho zvládnutie budú potrebné nielen riešenia vo vnútri systému sociálneho poistenia, ale aj v rámci širšieho okruhu verejných financií, ako sme uviedli v časti venujúcej sa práve verejným financiám.

Demografický vývoj však chceme poňať aj ako príležitosť. Tzv. strieborná ekonomika ako adaptácia hospodárstva na budúce potreby rastúceho počtu starších ľudí vytvára nové príležitosti pre podnikateľský sektor. Až dve tretiny nepriaznivých makroekonomických efektov starnutia populácie sa dajú eliminovať podporou domácej striebornej ekonomiky.

Oblasti možného rozvoja striebornej ekonomiky na Slovensku sú najmä pôdohospodárstvo a potravinárstvo (produkcia bio/organických výrobkov), stavebníctvo (výstavba seniorských mestečiek, rekonštrukcie, urbanizácia priateľská k seniorom), doprava (autá pre seniorov, bezbariérovosť verejnej dopravy), ubytovacie a stravovacie služby, zábava a rekreácia (v dôsledku klimatických zmien príklon k miernemu pásnu, lokálne kultúry, kúpele, wellness), inteligentné technológie pre bývanie (pohotovostné systémy, prepojenie spotrebičov, zjednodušovanie ich používania) a pre zdravie (zdravotné technológie pre starších, domáca starostlivosť, telemedicína), finančné a poisťovacie služby (zdravotné, penzijné pripoistenie, reverzná hypotéka, osobné poradenské služby), vzdelávanie (rekvalifikačné kurzy, univerzity tretieho veku, socializačno-náučné aktivity).

Cieľom je udržateľný dôchodkový systém a podmienky, ktoré našim seniorom umožnia žiť plnohodnotný život a v prípade odkázanosti sa budú môcť oprieť o funkčný systém sociálnej a zdravotnej opatery.

#159 Podporíme koncept miest a obcí priateľských k seniorom podľa Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorý bude zohľadňovať potreby starších ľudí vo všetkých oblastiach života: doprava, urbanizácia, služby, sociálne začlenenie, bezpečnosť, dobrovoľníctvo. Takéto vonkajšie prostredie priateľské k seniorom, má veľký vplyv na mobilitu, nezávislosť a kvalitu života starších ľudí a ovplyvňuje ich schopnosť „starnúť na mieste“.

#160 Budeme presadzovať koncept inkluzívnych služieb pre starších zákazníkov, ktoré zohľadňujú potreby seniorov. Zákomom zakotvime prioritné služby pre starších ľudí a zavedieme systém auditu „priateľského k seniorom“ pre poskytovanie verejných služieb.

#161 Zvýšime prístupnosť zdravotníckych a opatrovateľských služieb, najmä dostupné služby domácej starostlivosti.

#162 Prepojíme zdravotnícku a následnú dlhodobú starostlivosť tak, aby sme zabezpečili plynulý prechod zo zdravotnej do sociálnej starostlivosti tam, kde je to potrebné.

#163 Zavedieme platbu príspevku v odkázanosti priamo pacientom a nie poskytovateľom starostlivosti. Prispeje to k transparentnosti systému a odmeníme excelentných poskytovateľov.

#164 Presadíme viaczdrojové financovanie starostlivosti o odkázaných.

#165 Posilníme opatrovateľskú starostlivosť v domácnosti a aj vďaka viaczdrojovému financovaniu zvýšime mzdy opatrovateliek a opatrovateľov, aby sme motivovali aspoň časť z 30-tisíc opatrovateliek a opatrovateľov, ktorí pracujú v zahraničí, k návratu na Slovensko.

#166 Presadíme také podmienky a trhové a kontrolné mechanizmy, ktoré umožnia vznik nových subjektov ako riešenie akútneho nedostatku kapacít a zároveň budú penalizovať zlych poskytovateľov a odmeňovať tých kvalitných.

#167 Budeme aktívne podporovať sociálnu začlenenosť seniorov, širokú škálu aktivít zameraných na rozmanité skupiny seniorov, komunitné činnosti, ktoré podporujú účasť

ľudí rôzneho veku a kultúrneho zázemia, zdieľané a viacúčelové využívanie komunitných zariadení ľuďmi rôzneho veku a interakciu medzi rôznymi skupinami užívateľov. Vráťame podpory dobrovoľníckych organizácií ako možnosti pre zapojenie seniorov.

#168 Prijmeme legislatívne opatrenia proti vekovej diskriminácii. Odchod do dôchodku je voľbou, nie povinnosťou. Budeme podporovať flexibilné formy zamestnávania pre starších pracovníkov tak, aby mohli aj v staršom veku efektívne využiť nadobudnuté pracovné skúsenosti. Podporíme tiež pracoviská prispôbené potrebám ľudí so zdravotným postihnutím a zabezpečíme ich plynulý prechod do dôchodku so zohľadnením ich zdravotného stavu, pracovných schopností a najmä osobných preferencií.

#169 Presadíme lepšie vzdelávanie v oblasti príležitostí po odchode do dôchodku.

#170 Zabezpečíme udržateľnosť dôchodkového systému:

#171 Posilníme udržateľnosť priebežného piliera dôchodkového zabezpečenia a zlepšíme fungovanie trojpilierového dôchodkového systému s cieľom zvýšiť výnosnosť súkromných fondov, ktorá je v súčasnosti znižovaná príliš konzervatívnym rozložením investícií sporiteľov.

#172 Opravíme druhý pilier dôchodkového zabezpečenia zavedením vopred nastavenej, výnosnejšej investičnej politiky v dôchodkových fondoch.

#173 Zvýhodníme sporenie na dôchodok v II. pilieri pre pasívnych sporiteľov, ktorí nemajú skúsenosti s investovaním na finančných trhoch podľa návrhu Inštitútu finančnej politiky.

#174 Znížime poplatky za správu príspevkov v III. pilieri na polovicu, čo sa premietne do vyšších dôchodkov.

#175 Zmeníme súčasný stav indexovania podľa veku dožitia na primerané indexovanie aj podľa veku dožitia v zdraví. Vyrieši to obavy časti súčasných

pracujúcich, či budú zo zdravotných dôvodov schopní pracovať až do dôchodkového veku a zároveň bude dôchodkový vek oprávnené naviazaný na zdravotný stav obyvateľstva, a tým aj na kvalitu verejného zdravotníctva.

CHUDOBA S TVÁROU OSAMELÉHO RODIČA

Osamelí rodičia s deťmi sú dnes tou skupinou obyvateľstva, ktorá je najviac ohrozená chudobou. Týka sa to až 37,3 % rodín jedného rodiča s aspoň jedným dieťaťom. Na čele 9 z 10 takýchto rodín je žena.

Slovenskou realitou pre ženy ostáva pretrvávanie rodových stereotypov, dlhý čas prerušenia pracovnej kariéry, starostlivosť o deti a rodinu ako dôvod ekonomickej inaktivity a nízka zamestnanosť. Dôsledkami pre situáciu žien sú menej kvalitné pracovné pozície, nižšie zárobky, nízke zastúpenie v riadiacich pozíciách, nižšie dôchodky až po znehodnocovanie investícií do vzdelania a talentu žien, nedostatočné využitie ženského ľudského kapitálu až po vysoké ohrozenie chudobou a sociálnym vylúčením.

Chceme byť ústretoví k rodinám v špecifických podmienkach a ich potrebám, a zabrániť tomu, aby sa tieto rodiny ocitali na hranici chudoby len a len preto, že nemajú vytvorené dostatočné podmienky na zosúladienie rodinného a pracovného života.

#176 Predložíme flexibilnejší Zákonník práce, ktorý umožní pre zamestnanca s deťmi do 8 rokov požiadať o flexibilný pracovný čas alebo o zníženie pracovného úväzku na 75 % a povinnosť zamestnávateľa (za určitých podmienok) žiadosti vyhovieť. Dĺžka trvania flexibilných foriem organizácie práce môže podliehať primeranému obmedzeniu.

#177 Budeme motivovať zriaďovateľov k úprave otváracích hodín vo verejných materských školách aj na popoludňajšie časy a letné mesiace.

#178 Podporíme zariadenia pre voľný čas školopovinných detí tak, aby bolo o deti postarané počas zamestnania rodičov.

#179 Zabezpečíme starostlivosť o školopovinné deti počas prázdnin – denné tábory dostupné aj pre nízkopríjmové rodiny.

#180 Podpora lokálnych združení pre rodiny (podľa vzoru Nemecka, kde funguje 620 lokálnych združení pre rodiny, ktoré sa zameriavajú na vytváranie lokálnych sietí s cieľom zlepšiť životné a pracovné podmienky rodín a umožniť zosúladienie ich pracovného a rodinného života v mieste bydliska, napríklad združenie organizuje medzigeneračné aktivity zamerané na starostlivosť o deti aj o starších občanov; koordinuje časy, kedy sú otvorené škôlky s časmi, kedy odchádzajú, resp. prichádzajú autobusy/vlaky, ktorými rodičia cestujú za prácou; po dohode so zamestnávateľmi využívajú športové a relaxačné priestory pre deti zamestnancov do 18 rokov a pod.).

DOSTUPNÉ BÝVANIE

Zabezpečenie bývania pre mladé rodiny a prevencia straty dôstojného bývania u celých rodín, ktoré zápasia s chudobou je jednou z najväčších výziev pre náš sociálny systém. Ceny bytov rastú, len za posledný rok stúpili v priemere o 4,5 %. Verejné nájomné bývanie tvorí iba 6 % bytového fondu na Slovensku (tento podiel je v krajinách EÚ medzi 19 % až 62 %).

Súčasný stav vytvára veľmi nízku flexibilitu v bývaní, rodiny s nižšími príjmami z bývania fakticky vylučuje. Riešením je posilnenie a podpora nájomného bývania ako alternatíva vlastnickeho bývania (pre všetky skupiny obyvateľstva).

V prípade jednotlivcov a rodín v bytovej núdzi s nízkymi príjmami a rôznymi formami zdravotného, sociálneho či iného znevýhodnenia sa ako riešenie ukazuje uplatňovanie prístupu Housing First – bývanie ako prvé, založeného na stabilnom bývaní s nájomnou zmluvou a férovými podmienkami.

Predchádzanie bezdomovectvu má nielen pozitívne dôsledky na rodiny, ale aj na verejné rozpočty. Napríklad v prípade rodiny s piatimi deťmi, ktoré nemusia z dôvodu bytovej núdze či nestability bývania rodiny vyrastať v detskom domove, štát ušetrí približne 75 000 eur ročne, čo je viac ako suma potrebná na vybudovanie jedného štandardného sociálneho nájomného bytu.

#181 Výrazne podporíme rozširovanie dostupného nájomného bývania. Naším cieľom je výstavba 20 000 nájomných bytov s regulovaným nájomným – nielen sociálnych, ale aj štartovacích bytov pre mladé rodiny, komunitného bývania pre seniorov a podporného bývania pre vybrané profesie (napr. učiteľia, zdravotný personál a iné).

#182 Vytvoríme systém aktívneho poradenstva a podporných nástrojov pre mestá a obce, aby boli schopné žiadať o dotačnú podporu nájomného bývania vo všetkých regiónoch Slovenska.

#183 Predložíme národnú stratégiu na ukončovanie bytovej núdze a bezdomovectva založenú na aplikácii prístupu Housing First.

#184 Oddelíme príspevok na bývanie od pomoci v hmotnej núdzi. Rozšírime a upravíme príspevok na bývanie pre širšiu skupinu poberateľov.

NEVYUŽITÝ POTENCIÁL SKUPÍN VYČLENENÝCH Z TRHU PRÁCE

Dopyt na trhu práce výrazne prevyšuje ponuku, nezamestnanosť je na historicky najnižších číslach. V roku 2023 bude na Slovensku chýbať takmer pol milióna zamestnancov. Na druhej strane sú na Slovensku početné skupiny ľudí, ktoré majú z rôznych dôvodov sťažený prístup k zamestnaniu.

Jednou sú zdravotne postihnutí občania. Viac ako 60 % osôb so zdravotným postihnutím, čo je viac 150-tisíc ľudí, nemá možnosť pracovať. Druhou početnou skupinou stojacou mimo pracovného trhu je marginalizovaná rómska

komunita. V roku 2030 budú pritom Rómovia tvoriť 10 % slovenskej populácie Slovenska a 16 % populácie v produktívnom alebo školopovinnom veku. Strata štátu z nezapájania Rómov do pracovného procesu (podľa odhadov 46 % z nich je mimo trhu práce), je vyššia ako náklady na ich integráciu do spoločnosti. Integrácia má preto aj ekonomický význam – je jednoducho neehospodárne nevyužiť ich ľudský potenciál. Ďalšími vylúčenými skupinami sú ľudia v preddôchodkovom veku a takmer štvrtinu evidovaných nezamestnaných na Slovensku tvoria mladí ľudia. Situácia je najkritickejšia v Prešovskom kraji, kde je ekonomický rozvoj dlhodobo najnižší spomedzi všetkých krajov Slovenska. Riešenia problémov regionálnych rozdielov prinášame v samostatnej kapitole Silné regióny.

#185 Zavedieme systém výhod a verejný zoznam zamestnávateľov, ktorí úspešne zamestnávajú vylúčené skupiny a súčasne presadzujú zásady rovnosti a nediskriminácie.

#186 Vytvoríme funkčný systém štátneho agentúrneho zamestnávania ľudí z vylúčených skupín (súčasnú pôsobnosť agentúr podporovaného zamestnávania považujeme za nefunkčnú a formalistickú).

#187 Posilníme inštitút asistenta pracovného začlenenia, ktorý sa v praxi využíva v minimálnej miere a rozšírime jeho kompetencie (pomoc s exekúciami, sociálnou podporou, predchádzanie fluktuácie, podpora finančnej gramotnosti a pod.) aj pôsobnosť (nielen pre zdravotne znevýhodnených, ale aj príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a iných vylúčených skupín).

#188 Podporíme vznik sociálnych podnikov a osvetu o sociálnom podnikaní, zabezpečíme pre sociálne podniky kvalitné servisné a poradenské služby.

#189 Ak sa súčasný národný projekt na poradenstvo v oblasti sociálnej ekonomiky naplánovaný do roku 2022 osvedčí, budeme v ňom pokračovať zo zdrojov štátneho rozpočtu alebo v rámci nového programovacieho obdobia EÚ.

4/18

KRAJINA BEZ BARIÉR

ODBORNÁ GARANTKA:
JANA ŽITŇANSKÁ

PODPORA

neformálnych opatrovateľov
a dostupné komunitné služby

ODKÁZANÝ

sám rozhodne, na čo využije
príspevok štátu

PODPORÍME

sociálne podnikanie

NIKTO

nezostane doma
bez pomoci

KRAJINA BEZ BARIÉR

Počet ľudí so zdravotným postihnutím stále narastá. Dnes už trpí niektorým druhom zdravotného postihnutia takmer každý desiaty človek na Slovensku. To znamená, že každá rodina má v bližšom či vzdialenejšom rodinnom okruhu niekoho, kto potrebuje našu pomoc. Napriek tomu aj v 21. storočí čelia na každom kroku bariéram. Nielen fyzickým, ale aj komunikačným, ktoré ich vystavujú komplikovaným a nedôstojným situáciám.

Zdravotné postihnutie sa pritom nedotýka len jednotlivca, ale má dôsledky na život jeho okolia, rodiny. Nechceme, aby sa pre zdravotné postihnutie niektorého z jej členov rozpadali rodiny, aby boli vystavené hrozbe chudoby. Preto si podporu zaslúži celá rodina, aby ich blízky so zdravotným postihnutím mohol čo najdlhšie zostať vo svojom prirodzenom prostredí.

Ľudia so zdravotným postihnutím musia mať v každej etape života a v každej životnej situácii istotu, že sa majú na koho obrátiť, nech už ide o zdravotnú či sociálnu starostlivosť, vzdelávanie, zamestnávanie, bývanie. Len proaktívnym prístupom, poskytnutím včasnej intervencie, kvalitného vzdelania, umožnením zapojiť sa do pracovného procesu či zabezpečením potrebných pomôcok a služieb dokážeme ľudí so zdravotným postihnutím pripraviť na spokojnejší a plnohodnotnejší život, ale aj na život menej závislý od štátnych dávok.

Chceme tiež inšpirovať a motivovať komunitu (obce, mestá, občianske a cirkevné spoločenstvá), aby vytvárala prostredie otvorené aj ľuďom so zdravotným postihnutím – lepšie služby, inkluzívne detské ihriská, inkluzívne centrá voľného času, sociálne podniky.

Výsledkom bude nielen plnohodnotný život pre ľudí so zdravotným postihnutím a ich blízke okolie, ale snáď aj pochopenie, že sociálna oblasť, to nie sú len výdavky na zvýšenie kvality života – napríklad pre zdravotne postihnutých, ale je to plnohodnotný ďalší segment národnej ekonomiky. Dobře kompenzovaná osoba so zdravotným postihnutím je plnohodnotným členom spoločnosti a aj (zväčša) vytvára ekonomickú hodnotu, je spotrebiteľom, ale predovšetkým – v rámci svojich zdravotných možností, žije naplnený život.

VČASNÁ POMOCNÁ RUKA A ŽIVOT V RODINE

Po narodení dieťaťa so zdravotným postihnutím rodina nedostáva primeranú podporu. Rovnako je to aj pri získanom postihnutí počas života. S nefunkčným systémom bojujú aj tí, ktorí opatrojú členov svojej rodiny doma, a pritom pre každého človeka so zdravotným postihnutím je najlepšie môcť čo najdlhšie zotrvať vo svojom prirodzenom prostredí. Preto systémovo pomôžeme rodinám a neformálnym opatrovateľom nielen finančne a poskytnutím podporných služieb, ale aj ocenením a uznaním ich zručností, ktoré na základe opatrovania získali.

#190 Vytvoríme kontaktné miesta na informovanie o tom, na čo má osoba so zdravotným postihnutím nárok a na základné poradenstvo.

#191 Zabezpečíme bezplatnú odľahčovaciu službu.

#192 Posilníme sieť povinnej integrovanej starostlivosti pre deti so zdravotným postihnutím a zabezpečíme obdobnú včasnú intervenciu aj pre osoby, ktoré sa počas života stanú zdravotne postihnutými.

#193 Zavedieme príspevok na rekreáciu a zotavenie pre opatrovateľov rodinných príslušníkov.

#194 Zvýšime podporu profesionálnych a náhradných rodičov, ktorí sa budú starať o deti so zdravotným postihnutím.

#195 Zjednotíme a lepšie ohodnotíme posudkovú činnosť a vytvoríme multidisciplinárne tímy posudkových lekárov a sociálnych pracovníkov.

#196 Zabezpečíme, aby sociálna pomoc a kompenzácie boli pre ľudí so zdravotným postihnutím ľahšie dostupné.

#197 Odstránime diskriminačné prvky v sociálnom systéme (krátenie príspevku na opatrovanie v prípade poberania dôchodkovej dávky, vekové obmedzenie pri osobnej asistencii a peňažnom príspevku na kúpu auta).

#198 Zavedieme podporu v nezamestnanosti pre poberateľov príspevku na opatrovanie po jeho ukončení.

#199 Uznáme zručnosti osôb starajúcich sa o ťažko zdravotne postihnutých členov domácnosti.

LEPŠIE SOCIÁLNE A ZDRAVOTNÍCKE SLUŽBY

Napriek tomu, že ľudia so zdravotným postihnutím navštevujú lekárov častejšie, na ich špecifické potreby nie sú pripravené zdravotnícke zariadenia ani odborný zdravotnícky personál. Našou víziou je aspoň jedna nemocnica v každom kraji, v ktorej sa ľudia so zdravotným postihnutím dostanú na každé vyšetrenie a kde zvládnu ich hospitalizáciu na každom oddelení.

Kapacity zariadení sociálnych služieb, opatrovateľskej služby v domácnosti či odľahčovacích služieb sú nedostatočné. Sektor sociálnych služieb je dlhodobo podfinancovaný, čo sa premieťa do vyššej finančnej spoluúčasti klienta. Neexistujú ani presné dáta, vďaka ktorým by sme dokázali lepšie a účinnejšie poskytnúť ciele a individualizovanú pomoc.

Preventívna činnosť v sociálnych službách sa takmer nerieši, predstava o dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti aj o jej reálnom výkone a financovaní je nejasná, doterajšie snahy o zmenu stroskotali na nedostatku spolupráce príslušných ministerstiev. Ide pritom o zabezpečenie dôstojného života a podmienok pre ľudí, ktorí je garantovaný medzinárodnými dohovormi. Preto budeme túto problematiku riešiť nadrezortne.

#200 Financovanie zmeníme tak, aby príspevok podľa stupňa odkázanosti išiel za odkázaným a ten sa rozhodol pre druh služby.

#201 Zrovnoprávnime postavenie verejných a neverejných poskytovateľov.

#202 Zlepšíme finančné ohodnotenie a postavenie osobných asistentov, opatrovateľiek a sociálnych pracovníčok, posilníme fungovanie agentúr osobnej asistencie.

#203 Vytvoríme podmienky na vznik dostupnej siete ambulancných, terénnych a pobytových služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím v jednotlivých regiónoch s dôrazom na služby pre osoby s autizmom.

#204 Zabezpečíme, že nikto nezostane bez pomoci v domácom prostredí – aj keď nemá nárok na osobného asistenta (nad 65 rokov), nemá nikoho, kto by ho opatroval ani financie na opatrovateľskú službu – aj využitím nových technológií (signálny náramok a pod.).

#205 Zavedieme reverznú hypotéku na financovanie dlhodobej starostlivosti.

#206 Zavedieme systémové financovanie terénnej sociálnej práce, ktorá by sa venovala aj ľuďom so zdravotným postihnutím a seniorom (vyhľadávanie a kontrola osamelo žijúcich, podpora aktívneho života, sledovanie zdravotného stavu či sociálnej situácie v rodine).

#207 Zabezpečíme lepšiu kontrolu poskytovaných služieb v zariadeniach s dôrazom na dodržiavanie ľudských práv.

#208 Posilníme sociálnu medicínu, ľudsko-právny prístup a komunikáciu s pacientom v rámci medicínskeho vzdelávania.

#209 Zabezpečíme dostupnosť invalidných vozíkov v nemocniciach na pohodlnejšiu prepravu nehospitalizovaných ľudí medzi jednotlivými vyšetreniami.

#210 Zabezpečíme, aby osoba so zdravotným postihnutím vyžadujúca kompenzačné pomôcky odchádzala z nemocnice s vybavenými pomôckami vrátane zabezpečenia poradenstva po odchode z nemocnice.

#211 Zvýšime dostupnosť siete psychiatrov, psychológov a psychoterapeutov, podporíme rozvoj komunitnej psychiatrie a zvýšime dostupnosť psychiatrických liečební.

#212 Zvýšime dostupnosť zubných lekárov aj pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyžadujúcimi si ošetrovanie v celkovej anestézii.

#213 Zabezpečíme zdravotnú starostlivosť v domácom prostredí aspoň v rozsahu 3 – 4 hodín denne tam, kde je zdravotne postihnutý vo veľmi vážnom stave a je napojený na prístroje.

#214 Prihlásime sa k Charte práv hospitalizovaného dieťaťa a umožníme rodinným príslušníkom a osobným asistentom pomáhať počas hospitalizácie osobe so zdravotným postihnutím.

#215 Navrhujeme úpravu financovania úkonov so zdravotne postihnutým pacientom tak, aby sa lekár mohol takémuto pacientovi plnohodnotnejšie venovať.

#216 Zjednodušíme a zjednotíme proces získavania kompenzačných pomôcok s rešpektom k individuálnym potrebám jednotlivých osôb a zefektívime používanie vrátených pomôcok.

#217 Umožníme využívanie príspevku na kúpu pomôcky aj štatutárom zariadení sociálnych služieb, zdravotníckych zariadení či škôl.

VZDELANIE, PRÁCA, BÝVANIE AJ PRE ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH

Integrácia detí so zdravotným postihnutím nefunguje, každoročne sa vedie zápas o pridelenie finančných prostriedkov na asistenta učiteľa, budovy škôl a ich okolie vrátane mnohých špeciálnych stále neprešli debarierizáciou. Odhadom až 70 % ľudí so zdravotným postihnutím je nezamestnaných. Mnohí by mohli pracovať, ale okrem predsudkov im v tom bráni aj nevyhovujúca legislatíva. Chýbajú tiež dostupné nájomné a sociálne bezbariérové byty, aj nová stavebná legislatíva,

ktorá jasne pomenuje princípy univerzálneho navrhovania v súlade s Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím.

#218 Posilníme inkluzívne tímy v školách o školské zdravotné sestry a zavedieme nárokovateľnosť na asistentov učiteľa na všetkých stupňoch aj typoch škôl.

#219 Zlepšíme prípravu asistentov učiteľa aj budúcich pedagógov na prácu s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a vytvoríme sústavnú podporu učiteľov v praxi.

#220 Zabezpečíme dostatok podporného personálu, aby sa dieťa v škole mohlo nielen vzdelávať, ale navštevovať aj detský klub, krúžky, byť súčasťou výletov a ďalších aktivít.

#221 Zabezpečíme adekvátnu podporu pre študentov so zdravotným postihnutím, aby si mohli aj vysokú školu vybrať podľa záujmu, a nie podľa toho, kde majú bezbariérový prístup, ale aj podmienky na kontinuálne vzdelávanie osôb so zdravotným postihnutím.

#222 Posilníme digitálne zručnosti u ľudí so zdravotným postihnutím, pretože dve tretiny z nich ich nemajú.

#223 Zavedieme inštitút asistenta pracovného začlenenia, zjednodušíme a zatraktívime inštitút pracovného asistenta, aby sa ľudia so zdravotným postihnutím dokázali ľahšie zamestnať na otvorenom trhu práce.

#224 Upravíme podmienky pre chránené dielne a pracovné miesta, aby reálne kopírovali špeciálne potreby zamestnaných.

#225 Posilníme inštitút pracovnej rehabilitácie cez samostatný zákon a zlepšíme podmienky pre agentúry podporovaného zamestnávania.

#226 Významne podporíme sociálne podnikanie.

#227 Zmeníme systém štátnej podpory tak, aby sa nevytvárala „dávková pasca“ pre ľudí, ktorí chcú pracovať, následne však rýchlo strácajú nárok na príspevky, takže radšej zostanú pasívnymi poberateľmi.

#228 Navrhujeme národnú stratégiu zameranú na oblasť adekvátneho a dostupného bývania vrátane podpory cenovo dostupného bývania aj v súkromnom nájomnom sektore a pri výstavbe nových developerských projektov.

#229 Podmienime využívanie verejných zdrojov bezbariérovou prístupnosťou.

#230 Podporíme služby podporujúce ľudí v samostatnom bývaní – preventívne aj podporné aktivity.

PREČ S BARIÉRAMI

Ľudia so zdravotným postihnutím aj v 21. storočí čelia na každom kroku bariéram. Nielen fyzickým, ale aj komunikačným, ktoré ich vystavujú komplikovaným a nedôstojným situáciám. A napokon, bariéram sú vystavení aj v prístupe k rozhodovaniu o verejných politikách, ktoré sa ich dotýkajú.

#231 Podporíme debarierizáciu všetkých druhov verejnej dopravy, verejných budov a priestranstiev, športovísk a detských ihrísk.

#232 Aktívne zapojíme Slovensko do projektu Európskeho preukazu zdravotného postihnutia.

#233 Zefektívime vydávanie parkovacích preukazov a zvýšime ich kontrolu.

#234 Zavedieme bezbariérovú prístupnosť ako zásadnú podmienku pri kolaudácii verejných budov.

#235 Zvýšime prístupnosť internetových stránok verejnej správy, a to aj prostredníctvom dokumentov vo forme easy-to-read, aby kľúčové informácie boli zrozumiteľné pre čo najširší okruh ľudí so zdravotným postihnutím.

#236 Podporíme kompetentných, aby automaty na lístky, bankomaty a obchody boli dostupné aj pre osoby so zdravotným postihnutím (umiestnením, nastavením, zvukovými hláseniami).

#237 Zvýšime dostupnosť televíznych programov pre osoby so sluchovým a zrakovým postihnutím s dôrazom na programy pre deti, zvýšime kvalitu titulkov pre nepočujúcich.

#238 Podporíme dostupnosť kultúrnych a historických diel a pamiatok pre osoby so zdravotným postihnutím a pre osoby so zrakovým postihnutím cez dotykové modely.

#239 Zvýšime finančné ohodnotenie tlmočníkov, aby bola konečne dostupná tlmočnická služba pre nepočujúcich.

#240 Podporíme primerané a nezávislé financovanie strešných organizácií zastupujúcich záujmy zdravotne postihnutých ľudí prostredníctvom charitatívnej lotérie.

SPRAVODLIVÉ SLOVENSKO PRE KAŽDÉHO

Justícia a prokuratúra majú pracovať pre blaho všetkých ľudí, nie pre „našich“, nie pre „oligarchov.“ Frustráciu a z nej vyplývajúce napätie spôsobujú najmä situácie, v ktorých ľudia na vlastnej koži cítia, že štát im dostatočne nepomohol, hoci mal a mohol, alebo sa im dokonca priamo obracia chrbtom. Buď čelia exekúcii, stali sa obeťou trestného činu a nedostalo sa im pomoci, alebo sa im nedostáva pomoci a primeraného zaobchádzania v starobe, chorobe či inej vážnej životnej situácii. Pri všetkých týchto situáciách pociťujú stratu dôstojnosti a tá sa stáva zdrojom ich hnevu a zvyšujúcej sa nedôvery v štát a jeho inštitúcie.

Pomoc ľuďom v krízových situáciách a zvyšovanie dôveryhodnosti justície preto považujeme za kľúčové. Zameriame sa na ochranu obetí trestných činov. Pre ochranu obetí domáceho násillia prinesieme nový prvok, ktorý umožní trestný postih páchatela aj v prípade, ak polícia a prokuratúra zlyhajú. Vo vzťahu k ďalšej veľkej zraniteľnej skupine – deťom, chceme presadiť prísne zavedenie špecializácie na rodinnoprávnu agendu. Roky trvajúce súdne ňaťahovanie o dieťa sa musí skončiť. Zrealizujeme opatrovnícku reformu, ktorá prinesie ochranu aj pre ľudí s hendikepom. Dotiahneme reformu osobných bankrotov a obmedzíme priestor na ich zneužitie.

Na zvýšenie dôveryhodnosti inštitúcií posilníme nástroje zamedzujúce politické zasahovanie do prokuratúry. Na navrátenie hodnôt do justície a ochranu ústavnosti na Slovensku predložíme nové pravidlá kreovania ústavného súdu a súdnej rady. Vyvodíme dôslednú zodpovednosť voči tým predstaviteľom súdnej moci, prokuratúry, notárstva či exekúcie, ale aj ostatných právnických profesií, čo zlyhali. Otvoríme diskusiu o Najvyššom správnom súde ako inštitúcii, ktorá by pokryla nedostatok vyvodzovania zodpovednosti voči právnickým profesiám.

Niektoré zmeny si vyžadujú čas dlhší ako jedno volebné obdobie, na dosiahnutie zmien v justícii sú však nevyhnutné. V prvom rade sa ale zameriame na to, aby v justícii platili férové pravidlá pri výbere ľudí do nej a aby o ich výbere rozhodovali féroví ľudia.

Chceme, aby spravodlivosť dostala obsah. Aby ľudia videli a cítili, že žijeme v spravodlivom štáte. Máme na to, aby Slovensko nebolo označované za štát prepojený s mafiánskou sieťou.

5/18 SPRAVODLIVÉ SLOVENSKO PRE KAŽDÉHO

ODBORNÁ GARANTKA:
MÁRIA KOLÍKOVÁ

ZAVEDIEME

časové rámce pre
rozhodovanie
vo veciach

NAVRHNEME

reformu
Ústavného
súdu

BUDEME

pomáhať obetiam
trestných
činov

ŠÉFOV PROKURATÚRY

budeme vyberať
transparentne

POMOC ĽUĎOM V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

OCHRANA OBETÍ TRESTNÝCH ČINOV

Osobitné miesto v trestnej politike štátu majú obeť trestných činov, ktoré musia prekonať celé trestné konanie a následne sú často nútené sa osobitne domáhať náhrady ujmy, ktorá im bola trestnou činnosťou spôsobená. Obete domáceho násillia sú osobitne stále témou dostatočne nefungujúceho systému justície a z verejne známych káuz vyplýva, že stále nie je zriedkavým javom, že obeť domáceho násillia nie je pochopená políciou ani prokuratúrou, a teda nemá možnosť sa efektívne brániť.

#241 Osobitne sa zameriame na ochranu obetí trestných činov, zavedenie účinného modelu ochrany ich práv v trestnom konaní, vrátane otázky náhrady ich nemajetkovej ujmy, do praxe.

#242 Pre ochranu obetí domáceho násillia chceme priniesť **nový prvok do nášho práva, aby bol možný trestný postih páchatela, ak polícia a prokuratúra zlyhajú.**

RODINNÉ SÚDY – DETI V CENTRE POZORNOSTI

Súdne konania, v ktorých sa rodičia „naťahujú o dieťa“, trvajú niekedy aj roky. Často ide o situácie, keď sa zverenie dieťaťa a styk s ním realizujú na základe neodkladného opatrenia, bez vypočutia dieťaťa a správneho vyhodnotenia požadovaného uplatnenia neodkladného opatrenia.

#243 Zavedieme špecializáciu na rodinno-právnu agendu (rodinné súdy) a zabezpečíme vzdelávanie pre sudcu a jeho tím v rodinných veciach s osobitným zameraním na metodológiu vypočutia dieťaťa.

#244 Zavedieme interdisciplinárnu spoluprácu pri rozhodovaní o dieťati – psychológ pri súde, sociálny pracovník, koordinátor na súde, sudca, prípadne mediátor, znalec.

#245 Podporíme maximálne možné využitie mimosúdneho riešenia s pomocou mediátorov v rodinných sporoch.

#246 Prvé stretnutie s účastníkmi strán zo strany súdu bude musieť byť do jedného mesiaca.

#247 Sudca bude musieť dieťa vo vhodných priestoroch osobne vypočuť, ak nie je odôvodnené, že to nie je vhodné s ohľadom na vek alebo osobitosti prípadu.

OCHRANA ZRANITEĽNÝCH OSÔB

Súdy ročne v približne tisíc prípadoch rozhodnú o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Zabezpečenie právnej ochrany týchto ľudí je nedostatočné. Časté sú prípady, keď je zraniteľné postavenie staršieho človeka zneužitie pri nakladaní s jeho majetkom. Za zraniteľnú považujeme aj osobu, ktorá sa dostane do dlhovej špirály, čo nemusí byť len dôsledok vlastného pričinenia, ale aj objektívnych skutočností.

#248 Dotiahneme reformu osobných bankrotov s cieľom dať účinne novú šancu férovým dlžníkom a obmedziť priestor na zneužitie podvodníkom.

#249 Zrealizujeme opatrovnícku reformu, ktorá bude pre ľudí s hendikepom znamenať ich ochranu pri uzatváraní právnych úkonov pri nakladaní s ich majetkom či rozhodovaní o liečbe a nedobrovoľnom umiestňovaní do zdravotníckych či iných zariadení.

DÔVERYHODNÝ ŠTÁT

V prehľbujúcej sa kríze dôvery je nevyhnutné, aby sa téma právneho štátu stala skutočnou prioritou. Presadzovanie systémových opatrení zamedzujúcich politické zasahovanie do prokuratúry, nové nastavenie pravidiel pre kreovanie ústavného súdu a súdnej rady, vyvodzovanie dôslednej a včasnej zodpovednosti voči predstaviteľom súdnej moci, prokuratúry, notárstva či exekúcie, ale aj ostatných právnických profesií, aby tí, čo zlyhali, niesli zodpovednosť za svoje konanie – to všetko vnímame ako nevyhnutnosť pre navrátenie hodnôt do justície a ochranu ústavnosti na Slovensku.

DÔVERYHODNÁ PROKURATÚRA

Prokuratúra sa dnes nevie vyviniť z toho, že mnohé politické kauzy sa nevyšetrili, že sa nevyvodila trestná zodpovednosť určitej privilegovanej skupiny v duchu „skutok sa nestal“ či „náš človek“, že existovali prepojenia medzi jej predstaviteľmi a pochybnými osobami, ktoré sú obvinené zo závažnej trestnej činnosti vrátane vraždy mladého novinára a jeho priateľky. Prokuratúra pritom zohráva kľúčovú rolu pri vyšetrovaní trestných činov aj pri preukazovaní viny na súde.

#250 Zavedieme preto **transparentný a rozšírený výber čelných predstaviteľov prokuratúry** (generálny prokurátor a špeciálny prokurátor), ktorý bude zahŕňať rozšírenie okruhu osôb, ktoré ich navrhujú, verejné vypočutie a prehodnotenie podkladov na verejné vypočutie.

#251 Stransparentníme výberové konania prokurátorov, čakatelov a asistentov podľa vzoru výberu sudcov a vyšších súdnych úradníkov.

#252 Otvoríme Radu prokurátorov členom mimo prokurátorskej obce.

#253 Zavedieme náhodné pridelovanie vecí prokurátorom a ročné výkazy prokurátorov a ich zverejňovanie podľa vzoru sudcov.

#254 Budeme trvať na dodržiavaní zákazu negatívnych pokynov, **aby generálny prokurátor nemohol hatiť stíhanie vedené nižším prokurátorom.**

VRÁTENIE HODNÔT DO JUSTÍCIE

#255 Navrhujeme vznik **Najvyššieho správneho súdu** – nezávislého disciplinárneho súdu pre sudcov, prokurátorov, notárov, exekútorov, ale aj advokátov a iné právnické profesie. Alebo sfunkčnime špecializované disciplinárne senáty pri súdoch. Je to naša odpoveď na nefunkčné disciplinárne senáty, ich zneužívanie na šikanu voči sudcom či prokurátorom, ktorí sú pre svoju „morálnu integritu“ nepohodlní pre súčasnú prax, keď „svoji súdia svojich“.

#256 Zavedieme **princíp reprezentatívnosti a vyváženosti do zloženia Súdnej rady.** Sudcovia budú volení po krajoch, ostatnými zložkami moci budú menovaní len nesudcovia.

#257 Navrhujeme **reformu Ústavného súdu** zameranú na jeho tvorbu s brzdami proti pasivite parlamentu pri nezvolení kandidátov na ústavných sudcov, ako aj brzdami proti koncentrácii moci v rukách jednej politickej reprezentácie, aby nebola väčšina ústavných sudcov volená jednou politickou garnitúrou.

#258 Zavedieme nástroje na správne **riešenia etických dilem v právnických profesiách** (etické komisie, vzdelávanie od právnických fakúlt).

LEGISLATÍVNY PROCES – ZÁKLAD PRÁVNEJ ISTOTY

V parlamente sme často svedkami noviel meniacich zákon, ktorý ešte ani nenadobudol platnosť či účinnosť. Aj táto prax prispieva k neprehľadnosti právnej úpravy a k právnej neistote.

#259 Zavedieme **zákaz novely zákona do jedného roka od poslednej novely** s osobitne vymedzenými výnimkami a test nevyhnutnosti zmeny právnej úpravy.

#260 Po odbornej diskusii sme pripravení **rozšíriť právomoc Ústavného súdu preskúmať pri súlade zákonov s ústavou aj legislatívny proces**, osobitne tzv. prílepkový zákon.

OCHRANA VEREJNÉHO ZÁJMU V SPOROCH SO ŠTÁTOM

Podľa analýzy Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť štát len v rokoch 2011 – 2014 zaplatil advokátovi viac ako 30 miliónov eur za právne služby. Kontrola hospodárnosti je v tomto prípade náročná – na jednej strane je pochopiteľný záujem nezverejňovať stratégiu riešenia právnych sporov, na druhej strane sa verejnosť nedozvie, či kvalita poskytovaných právnych služieb naozaj stojí za tú cenu.

#261 Budeme podporovať **zriadenie úradu právnych služieb**, ktorý bude „profesionálnou advokátskou kanceláriou štátu“ s možnosťou kariérneho rastu pre právnikov, ktorí sa rozhodnú zastupovať verejný záujem v mene štátu.

#262 Vyhodnotíme pravidlá, ktorými sa upravili transparentné zásady využívania právnych služieb advokátov zo strany štátu vrátane ich odmeňovania.

TRESTNÁ POLITIKA ŠTÁTU AKO PRVOK K BUDOVANIU DÔVERYHODNOSTI

#263 Maximálne zúžime priestor na **obštrukcie páchatelov trestnej činnosti** v trestnom konaní a zavedieme **účinné mechanizmy na postihnutie ich majetku** spojeného s trestnou činnosťou, pozornosť budeme venovať účinnému postihu násilnosti na športových podujatiach.

#264 Pre boj proti korupcii zavedieme **nový trestný čin tzv. „prikrmovania“ verejných funkcionárov pri prijímaní malých darov**, ktoré môžu byť rádovo jednotlivo menšie, ale v ročnom súhrne prevyšujú vyššiu čiastku.

#265 Sme pripravení na zásadne reformný krok pri zavádzaní alternatívnych trestov a uznaní významu probačnej služby a individualizovania trestu v prepojení s prehodnotením nastavenia trestných sadzieb podľa princípu „na slabých nech sme slabí a na silných nech sme silní“.

#266 Uznáme **osobitné miesto verejného ochrancu práv aj v trestnej politike**, či už pri postihu násilnej trestnej činnosti, kde sú podozrivé zločky štátu, alebo pri monitoringu odsúdených.

FUNGUJÚCA JUSTÍCIA

Zabezpečiť výkon spravodlivosti je jednou zo základných úloh štátu, rovnako ako je ňou úloha zaručiť bezpečnosť obyvateľov či ochranu štátnych hraníc. Justícia má špeciálne postavenie vo vnímaní dôveryhodnosti štátu. Pokiaľ ľudia necítia, že štát je schopný v primeranom čase zabezpečiť spravodlivosť, ostáva otázka existencie právneho štátu stále otvorená. S tým bezprostredne súvisí dôveryhodnosť aj efektívnosť súdnictva. Pohnúť obidvoma parametrami musí byť základnou úlohou ministerstva spravodlivosti. Bez toho bude nedôvera v štát v spoločnosti pretrvávať.

RÝCHLE A KVALITNÉ SÚDY

#267 Zavedieme **časové rámce pre rozhodovanie vo veciach**, ich priebežné sledovanie po súdoch, agendách, sudcoch. Tieto informácie budú verejné, predpokladáme plnú automatizáciu tohto riešenia.

#268 Budeme **dôsledne a férovovo vyvodzovať subjektívnu zodpovednosť za prieťahy v konaní**, podporíme nástroje na obmedzenie dôvodov pre objektívne prieťahy v konaní.

#269 Navrhujeme prirodzenú vekovú obmenu justičného stavu – **zavedenie vekového cenzu** s návrhom pre všeobecné súdnictvo v rozmedzí 65 – 70 rokov, Ústavný súd od 70 rokov.

#270 Zavedieme **justičnú štátnu službu**. Potrebujeme na súdoch dobrých, slušne zaplatených súdnych úradníkov s možnosťou kariérneho rastu, ktorí sa nemenia.

#271 Podporíme **uchádzačov o funkciu sudcu z mimo justičného prostredia**, napríklad cez osobitný inštitút prípravy.

#272 Podporíme špecializáciu sudcov pre hlavné agendy, s tým súvisí **efektívna reorganizácia súdnej mapy** na úrovni okresných aj krajských súdov.

#273 Zavedieme **právo sudcu verejne odôvodniť svoje rozhodnutie, aj ak nie je konečné**.

DOSTUPNÉ A EFEKTÍVNE SÚDY

#274 Účastníkom konania umožníme lepší prístup k spravodlivosti cez **jednoduchšie podávanie návrhov na súd v elektronickej podobe**, nahliadanie do spisu, platenie súdnych poplatkov atď.

#275 Zavedieme **štandardy na vyhodnocovanie efektívnosti jednotlivých súdov**, zber dát, metodológiu, aby súdy navzájom videli, ako na tom sú.

#276 Maximálne **odbremeníme predsedu súdu od administratívnej záťaže** presunom na riaditeľa správy súdu.

#277 Zavedieme **povinný monitoring na súdoch** ako nástroj spätnej väzby od verejnosti. Výsledky monitoringu budú verejné a predseda súdu bude povinný informovať o vykonaných opatreniach.

#278 Súd musí byť prístupný pre každého – **dotiahneme projekt Centra právnej pomoci s call centrom** (informovanie každého o možnostiach riešenia jeho sporu, rozšírenie pobočiek Centra právnej pomoci, maximálne využijeme elektronizáciu verejnej správy pri preukazovaní sociálnej situácie klientov centra, prehodnotíme hranicu príjmu ako kritérium pre určenie, kto môže byť klientom centra).

BOJ PROTI KORUPCII

Korupcia ničí spoločnosť, znižuje sebadôveru národa a potláča talent a kreativitu jednotlivcov. Korupcia kradne peniaze tam, kde sú najpotrebnejšie – rodinám, dôchodcom, čestným podnikateľom. Korupcia predraňuje verejné služby, znásobuje cenu stavby diaľnic, lekárskech prístrojov či informačných systémov. Korupcia nás núti vynakladať stále viac peňazí na kontrolné systémy, aby sme vedeli odhaliť podvodníkov. Pre korupciu rastie byrokracia, ktorá komplikuje život bežným ľuďom aj podnikateľom.

Korupcia sa ťažko meria, no dá sa zmerať tým, čo krajine chýba. Ak by sme predišli len jedinej kauze, na neoprávnených vratkách DPH, ktoré štát vyplatil, by sme ušetrili toľko peňazí, že všetci rodičia novonarodených detí v roku 2018 by mohli dostať o 270 eur vyšší príspevok pri narodení dieťaťa.

V posledných volebných obdobiach vládne garnitúry deklarovali boj proti korupcii len na papieri. V skutočnosti chýba silná politická vôľa a odhodlanie bojovať s korupciou systémovo a efektívne. Korupcia je u nás podľa Svetového ekonomického fóra bezkonkurenčne najväčšou prekážkou podnikania. V medzinárodnom rebríčku vnímania korupcie Slovensko dokonca skončilo za africkými krajinami, ako sú Namíbia, Botswana alebo Rwanda.

Korupcia ničí životy ľudí a ochudobňuje krajinu. Pri zmanipulovaných štátnych zákazkách sa stráca takmer tretina peňazí, to sú stovky miliónov eur. Tieto peniaze sa mohli použiť na lepšie nemocnice, školy, cesty, pre rodiny. Menej korupcie znamená aj štíhlejší štát bez zbytočnej byrokracie, zjednodušenie podnikania, lepšiu prácu úradov a fungujúce služby.

Ľuďom sa dobre žije len v spravodlivom štáte bez korupcie. Spravodlivosť musí platiť pre každého rovnako. Bez ohľadu na jeho postavenie, bohatstvo alebo známosti. Odstránenie klientelizmu a rodinkárstva posilní dôveru ľudí, že rozhoduje ich talent a poctivá práca. Profesionálne, včasné a fungujúce služby štátu, či už v zdravotníctve alebo na úradoch, musí občan dostať preto, že má na ne nárok. Nie preto, že má známosti a peniaze.

Preto je základným predpokladom fungujúcej demokratickej krajiny nulová tolerancia ku korupčnému správaniu.

6/18

BOJ PROTI KORUPCII

ODBORNÁ GARANTKA:
VERONIKA REMIŠOVÁ

ZLEPŠÍME

ochranu oznamovateľov
korupcie

ZAKÁŽEME

zlaté padáky

100-PERCENTNE

zdaníme nakradnutý
majetok

SPRÍSŇIME

majetkové priznania
verejných funkcionárov

NAKRADNUTÝ MAJETOK STOPERCENTNE ZDANÍME

Posledné roky vnímame na Slovensku obrovskú nespravodlivosť, keď si štát nevie efektívne poradiť s ľuďmi, ktorí sa obohacujú na štáte a nadobudli rozsiahly majetok nelegálnym spôsobom. Napríklad usvedčený a odsúdený daňový podvodník Ladislav Bašternák stihol prepísať väčšinu majetku z nelegálne nadobudnutých peňazí na blízke osoby. A počet odsúdených ľudí na základe súčasného platného zákona o preukazovaní pôvodu majetku je nula.

#279 Prijmeme novú koncepciu zákona o preukazovaní pôvodu príjmu a majetku, ktorá odstráni ústavné rozpory súčasného nefunkčného zákona a zavedie efektívny nástroj na postihovanie nelegálnych príjmov.

#280 Zadefinujeme nové pojmy, najmä tzv. nepreukázaného príjmu a súpisu majetku. Pri nepreukázaných príjmoch bude musieť konať z úradnej povinnosti alebo na základe podnetu správca dane a celá agenda bude podliehať daňovému procesu.

#281 Zavedieme mechanizmus preukazovania pôvodu príjmov a majetku, ktorého ťažisko spočíva v zdanení nelegálnych príjmov prostredníctvom správcu dane až do stopercentnej hodnoty nepreukázaného majetku s ohľadom na ústavnoprávne hranice tohto konceptu.

MAJETOK POLITIKOV POD DOHLĎADOM ĽUDÍ

Kľúčovým opatrením v boji proti korupcii je osobitný dôraz na etiku verejných funkcionárov a vrcholových nevolených administrátorov zastávajúcich politické posty. Súčasný ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov má viacero nedostatkov. Potrebujeme hĺbkové a systémové zlepšenia pravidiel aj odpolitizovanie procesu kontroly majetku verejných funkcionárov.

#282 Komplexne zmeníme zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

#283 Sprísňime pravidlá preukazovania majetkových pomerov verejných funkcionárov tak, aby bol čitateľnejší a zreteľnejší medziročný prírastok ich majetku.

#284 Zavedieme štátny register verejných funkcionárov a ich majetkových priznaní, aby verejnosť mala možnosť kontrolovať majetkové prírastky verejných funkcionárov. Register bude prepojený s inými štátnymi registrami s cieľom porovnať deklarované a skutočné údaje.

#285 Zavedieme definíciu rodinného príjmu, resp. rodinného vlastníctva. Nie je dôležité posudzovať iba príjem a majetok verejného funkcionára, ale všetky tieto parametre posudzovať spoločne za rodinu, resp. domácnosť.

#286 Výrazne znížime hodnotu priznávaného daru verejného funkcionára. Navrhujeme zavedenie trestného činu tzv. „prikrmovania“ podľa rakúskeho modelu.

#287 Podľa odporúčaní medzinárodných inštitúcií a skúseností z iných krajín zriadieme nezávislú inštitúciu, ktorá bude dbať na etiku verejných funkcionárov, konflikt záujmov a kontrolu majetkových priznaní. Výročná správa o stave etiky verejných funkcionárov bude prerokovaná v Národnej rade SR.

OSOBNÁ ZODPOVEDNOSŤ ZA ZLÉ ROZHODNUTIA A KONTROLA LOBISTOV

Zavedenie hmotnej zodpovednosti verejných funkcionárov vychádza z princípu osobnej zodpovednosti za úmyselné alebo vedome nedbanlivé spôsobenie škody na našom spoločnom majetku a má aj preventívny charakter. Slovensko napriek vysokej miere korupcie, nedôvery verejnosti v štát a jeho inštitúcie je tiež jednou z mála krajín EÚ, ktorá nemá legislatívu vyvažujúcu legitímne záujmy rôznych skupín a verejný záujem.

#288 Zavedieme funkčný mechanizmus hmotnej zodpovednosti a trestania pochybení verejných funkcionárov pri nakladaní s verejnými prostriedkami.

#289 Zlepšíme účinnú ochranu oznamovateľov korupcie.

#290 Prijmeme funkčný zákon o lobingu, ktorý bude kombináciou zákonnej regulácie, povinného registra lobistov a kódexu.

#291 Vymedzíme zakázané typy lobingu, napríklad keď by lobing mohol zasahovať do nezávislosti a nestrannosti rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci.

#292 Upravíme povinnosti verejných funkcionárov – zákaz prijímania akejkoľvek výhody od lobistov, aj po skončení svojej funkcie, uzavrieť s ním zmluvu o pôžičke, úvere alebo obdobný právny vzťah, spôsobilý zakryť poskytnutie výhody, ako aj povinné zverejňovanie stretnutí s lobistami.

#293 Zavedieme osobitný register pre lobistov s údajmi o tom, v ktorých veciach plánujú vykonávať lobing, aj s informáciami o ich klientoch, nákladoch a odmene za činnosť lobistu.

#294 Dodržiavanie pravidiel lobingu bude monitorované, nahlásené údaje sa budú analyzovať a za porušenie pravidiel budú stanovené primerané sankcie.

NEZÁVISLÉ A SILNÉ KONTROLNÉ INŠTITÚCIE

Jedným zo základných predpokladov v boji proti korupcii sú silné, odborne pripravené a nezávislé kontrolné inštitúcie, ktoré dokážu odhaliť podvody a systémové chyby. Najvyšší kontrolný úrad v posledných rokoch ukázal výsledky a potvrdil podozrenia a zlyhania napríklad pri historicky najväčšom eurofondovom škandále v rezorte školstva, treba však posilniť jeho kompetencie a odborné zázemie a umožniť lepšie využívanie zistených poznatkov. Viaceré kauzy v nedávnej minulosti totiž odhalili, že zverejnenie kontrolnej správy NKÚ nie je dostatočným nástrojom na vymáhanie naplnenia odporúčaní zistených na základe kontroly, ani nie je zárukou, že nekalé aktivity nebudú pokračovať.

#295 Posilníme výkonnostné kontroly zamerané na efektívnosť opatrení, ktoré slúžia na posúdenie účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti vynaložených verejných prostriedkov. Cieľom je, aby kontroly výkonnosti tvorili minimálne 40 % všetkých kontrol.

#296 Zavedieme podobne ako v Slovinsku povinnosť pre NKÚ vykonať minimálne päť kontrol ročne navrhnutých poslancami NR SR, aspoň tri z nich budú vychádzať z iniciatívy poslancov opozície.

#297 Zavedieme explicitnú povinnosť NKÚ upozorniť orgány činné v trestnom konaní vždy, keď na základe výsledkov kontrolnej činnosti existuje dôvodné podozrenie na spáchanie trestného činu.

#298 Zvýšime transparentnosť a sprísňime kvalifikačné a osobnostné predpoklady na obsadenie vedúcich postov na NKÚ.

#299 Zriadieme Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky.

#300 Zavedieme možnosť ukladania sankcií v prípade, že kontrolný subjekt neodstráni nedostatky zistené kontrolou.

PROFESIONÁLNA A TRANSPARENTNÁ ŠTÁTNA SPRÁVA

Slovensko urgentne potrebuje posilniť schopnosti štátnej služby a sústrediť sa na budovanie profesionálnej, vzdelanej a stabilnej pracovnej sily prostredníctvom spravodlivých, transparentných a na pravidlách založených postupoch riadenia. Zásadnými prvkami profesionálnej a nezávislej štátnej správy sú transparentnosť a etika.

Stranícke konexie, prepojenie medzi politikmi a štátnymi funkcionármi či prepojenia medzi biznisom a štátnou správou sú častými problémami v snahe reformovať štátnu správu. Prieskum OECD ukázal tzv. prax „otáčacích dverí“, keď štvrtina lobistov, ktorí sa prieskumu zúčastnili, predtým zastávala funkcie vo verejnom sektore – na vedúcich postoch alebo ako poradcovia na ministerstvách či predsedov vlády.

#301 Zvýšime transparentnosť výberových konaní a zavedieme jednotný výberový proces, ktorý bude aspoň v prvých kolách identický pre všetky pozície v štátnej správe a zúžime subjektívne hodnotenie, ktoré otvára priestor na klientelizmus.

#302 Zrušíme možnosť podávať žiadosť o zaradenie do výberového konania v listinnej forme bez autentifikácie na ústrednom portáli.

#303 Zavedieme dlhodobé plánovanie výberových konaní a uverejňovanie plánu výberových konaní s časovým predstihom.

#304 Rozšírime hromadné výberové konania, z ktorých sa bude v pravidelných intervaloch zostavovať rezervná listina s úspešnými kandidátmi, ktorá by mala časovo obmedzenú platnosť. Z nej by si mohli jednotlivé štátne orgány vyberať vhodných kandidátov, ktorí už prešli hromadným výberovým konaním (cez elektronické testy a testovacie centrá) prostredníctvom ústnych pohovorov.

#305 Zavedieme motivačné hodnotenie a efektívnejšie ho naviažeme na systém odmeňovania a dynamického kariérneho postupu pre najlepších zamestnancov.

#306 Zavedieme jasné pravidlá týkajúce sa integrity a etiky a funkčný mechanizmus na kontrolu a riadenie konfliktu záujmov.

ODBORNÍCI NAMIESTO „NAŠICH“ ĽUDÍ DO ŠTÁTNYCH PODNIKOV

Súčasťou dobre spravovaného a transparentného štátu je riadenie štátnych podnikov a transparentný výber zástupcov štátu v nich. Nekvalifikované rozhodnutia zástupcov štátu v týchto spoločnostiach nás stoja ďalšie peniaze. Straníckym nominantom často chýba elementárna profesijná odbornosť, zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone funkcie však nenesú takmer žiadnu. Naopak, poberajú za výkon funkcie vysoké odmeny a pri odchode aj neprimerané odstupné.

#307 Zavedieme transparentný výberový proces tak, aby boli do funkcií zástupcov štátu vybraní ľudia naplňajúci tie najlepšie odborné a osobnostné predpoklady.

#308 Zavedieme do výberového procesu prvky verejnej kontroly – zverejnenie výzvy na prihlásenie sa do výberu, prihlášky a dokladov kandidáta, verejné vypočutie prihlásených kandidátov, zverejnenie konečného návrhu na voľbu.

#309 Obmedzíme možnosť nároku na odstupné, predídeme tak tzv. zlatým padákom.

#310 Stanovíme zákonný mechanizmus určenia odmien pre zástupcov štátu a upravíme aj zodpovednosť týchto osôb pri výkone ich funkcie za škodu spôsobenú štátu pri nakladaní s majetkom spoločnosti s majetkovou účasťou štátu.

OBSTARÁVANIE – TRANSPARENTNE, JEDNODUCHO, BEZ KRADNUTIA

Verejné obstarávanie je symbolom netransparentnosti, korupcie a administratívnej náročnosti. Podľa Transparency International je v priemere potrebný 13-percentný úplatok na získanie zákazky. Každý rok sa pritom na Slovensku uskutočnia asi desaťtisíc tendrov za päť miliárd eur.

Problémom je najmä slabá implementácia pravidiel a procesov aj vzdelávanie obstarávateľov. Pre menšie mestá a obce býva realizovanie verejného obstarávania nočnou morou a nadľudským výkonom. Preto každé opatrenie, ktoré navrhujeme, smeruje k tomu, aby sme ľuďom zjednodušili život, rozvíjali regióny a bojovali proti korupcii.

#311 Pomôžeme regiónom, aby samostatne zvládali efektívne obstarávať – vytvoríme centrá zdieľaných podporných služieb pre obstarávanie v regiónoch.

#312 Sprofesionalizujeme verejné obstarávanie vo verejnej správe – na každom ministerstve v rámci existujúcich analytických jednotiek vzniknú alebo sa posilnia expertné tímy, ktoré sa budú venovať len verejnému obstarávaniu.

#313 Zefektívňime a zjednodušíme proces verejného obstarávania – vytvoríme verejne dostupnú databázu overených opisov tovarov a služieb, ktorá bude slúžiť ako návod a inšpirácia pri tvorbe opisov pre jednotlivých obstarávateľov.

#314 Prijmeme opatrenia, ktoré efektívne znížia možnosť korupčných praktík:

#315 zjednotíme už existujúce povinnosti verejného obstarávateľa na zverejňovanie informácií na jednom mieste – Centrálnom obchodnom vestníku, ktorý prepojíme s centrálnym registrom zmlúv, registrom ÚVO a s centrálnym webom na odpredaj nadbytočného majetku;

#316 zvýšime transparentnosť a verejnú kontrolu súťažných ponúk a subdodávateľských vzťahov;

#317 zavedieme tzv. „rizikové mapy“, ktoré budú identifikovať rizikové procesy, pozície a projekty v procese obstarávania;

#318 neseriózne „poradenské agentúry“ zaradíme do rizikových máp a vytlačíme ich zariadením dostatočných kapacít špecializovaných regionálnych centier.

#319 Zlepšíme kontrolu verejného obstarávania posilnením postavenia a nezávislosti Úradu pre verejné obstarávanie.

#320 Definujeme základné pravidlá rozhodovania, čo nakupovať centralizovane a čo decentralizovane, pri rozhodovaní budeme uplatňovať princíp efektivity, rýchlosti obstarania a vplyvu na rozvoj regiónov (najmä v oblasti služieb).

#321 Zvýšime elektronizáciu procesu verejného obstarávania s cieľom znížiť administratívnu náročnosť, zjednodušíť proces a znížiť korupciu – podporíme vytvorenie rezortných e-katalógov na obstarávaný tovar a zavedenie dynamického nákupného systému, ktorý zrýchľuje proces obstarania komodít do praxe v tých rezortoch, kde to má opodstatnenie.

7/18

OTVORENÉ A TRANSPARENTNÉ VLÁDNUTIE

ODBORNÁ GARANTKA:
VERONIKA REMIŠOVÁ

ZAVEDIEME

povinné zverejňovanie
príloh a dodatkov k povinne
zverejňovaným zmluvám

ZABEZPEČÍME

zverejňovanie majetkových
priznaní verejných
funkcionárov

ZABEZPEČÍME

rýchle zverejňovanie
zbierky listín v OR SR

UPRAVÍME

vyhotovovanie ročných
výkazov práce prokurátorov

OTVORENÉ A TRANSPARENTNÉ VLÁDNUTIE

Základnou podmienkou efektívneho vládnutia je otvorenosť. Tá je garanciou, že naša krajina využíva svoj potenciál naplno a obyvatelia majú prístup k informáciám o tom, či zdroje a prostriedky štátu smerujú do rozvoja krajiny, alebo nás oberajú o budúce možnosti.

Investigatívni novinári, napríklad zavraždený Ján Kuciak, a protikorupční aktivisti dokázali nájsť a pospájať mnohé informácie z verejných registrov a popísať tak závažné prípady zneužitia moci verejnými funkcionármi a ich spriaznenými osobami. Kvalitné a dostupné informácie uchránili stámmilióny eur z verejnej kasy.

Len vďaka prístupným dátam dokážu mimovládne organizácie zostavovať rôzne hodnotenia a rebríčky od otvorenosti miestnych a regionálnych samospráv, až po výkonnosť charakteristiky práce sudcov a prokurátorov.

Základným princípom otvoreného vládnutia je transparentnosť a prehľadnosť fungovania verejnej správy. Zámerné zatajovanie informácií sa zvyčajne odráža v zhoršujúcich sa náladách spoločnosti a v nedôvere k verejným inštitúciám a vládnucej garnitúre. Navyše zvyšuje popularitu extrémistických prúdov a politických strán.

Ďalším princípom otvoreného vládnutia je povinnosť skladania účtov ľudí v rozhodovacích funkciách a ich zodpovedanie sa voličom a občanom. Účasť na správe vecí verejných je jedným zo základných občianskych a politických práv a toto právo je zakotvené aj v Ústave SR. Zodpovedanie sa občanom za rozhodovanie vo verejných funkciách zvyšuje dôveru občanov vo fungovanie štátu a verejné inštitúcie.

Podľa porovnávacej štúdie OECD z roku 2017 však Slovensko v oblasti zverejňovania otvorených dát verejným sektorom výrazne zaostáva. Sme šiesti od konca. Cieľom otvoreného vládnutia je pritom otvárať verejnú správu občanom, zvyšovať transparentnosť a znižovať riziko korupcie. Zverejňovať čo najviac dát v dobrej kvalite je celosvetový trend, a prax v krajinách, ktoré takýmto spôsobom fungujú, potvrdzuje, že prístupné dáta povzbudzujú aktivitu a kreativitu firiem, neziskových organizácií aj samotných občanov.

CIELE PRE OTVORENÉ VLÁDNUTIE

#322 Transparentná, fungujúca a otvorená verejná správa na všetkých úrovniach – chceme sa dostať medzi prvých desať krajín s najkvalitnejšie zverejňovanými dátami v EÚ.

#323 Poriadok v legislatíve – predvídateľné a stabilné legislatívne prostredie pomôže podnikom a ľuďom orientovať sa v zákonoch, zníži byrokraciu a zmatok, ktorý spôsobujú neustále novelizácie zákonov a podporí vládu zákona.

#324 Eliminovanie priestoru pre korupčné praktiky v dôsledku utajovania niektorých typov informácií. Štát nemôže napríklad tajiť, ktoré osoby a firmy sa obohatili pri výkupe pôdy pod diaľnicami.

#325 Komplexné zlepšenia v oblasti slobodného prístupu k informáciám, ktoré skvalitnia efektivitu tejto právnej úpravy a rozšíria prístup k informáciám vo viacerých oblastiach. Občan si musí vedieť skontrolovať, ako štát spravuje jeho peniaze.

#326 Proaktívne sprístupňovanie čo najväčšieho množstva informácií a dát, ktoré majú k dispozícii štátne orgány a verejné inštitúcie. Dobré a ľahko prístupné dáta posilňujú kontrolu vlády a stimulujú aktivitu a kreativitu firiem, neziskových organizácií aj samotných občanov.

#327 Digitálna prepojenosť a vzájomná komunikácia všetkých registrov tak, aby mal občan informácie na jednom mieste v používateľsky priateľskej forme.

#328 Jednoduché elektronické služby štátu, ktoré sú používateľsky príjemné.

ČO NIE JE TAJNÉ, JE VEREJNÉ

Jedným z kľúčových prvkov lepšej dostupnosti informácií a otvoreného vládnutia je funkčný a efektívny zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Z aplikačnej praxe vyplýva, že treba opraviť nedostatky súčasného zákona a zásadne rozšíriť povinnosti a prístup k informáciám vo viacerých oblastiach v zmysle zásady „všetko, čo nie je tajné, je verejné“.

#329 Zavedieme povinné zverejňovanie príloh a dodatkov k povinne zverejňovaným zmluvám. Nezverejňovanie kľúčových údajov v prílohách s rozpočtom či realizačných zmluvách sú bežnou praxou na niektorých ministerstvách.

#330 Zavedieme zverejňovanie štúdií a analytických materiálov vyhotovených za verejný zdroj v maximálne možnej miere s prihliadnutím na oprávnené záujmy štátu a iných verejných subjektov.

#331 Vypustíme výnimku zo zverejňovania zmlúv Národnou diaľničnou spoločnosťou (NDS). Praktické skúsenosti a pochybné obchody s pozemkami (napríklad pod bratislavským obchvatom) ukázali, že je verejným záujmom, aby NDS zverejňovala zmluvy týkajúce sa vysporiadania vlastníctva nehnuteľností.

#332 Zavedieme povinné zverejňovanie informácií o osobách, ktoré sa uchádzajú o verejnú funkciu, aj o úspešných kandidátoch na verejnú funkciu bezprostredne po ich nástupe do funkcie. Cieľom je včas odhaliť hroziaci konflikt záujmov alebo kompetenčnú nevhodnosť daného kandidáta.

#333 Zavedieme povinné zverejňovanie tzv. čakacích listín a lehôt na poskytnutie inej ako neodkladnej zdravotnej starostlivosti vrátane zrušenia možnosti, aby mohol byť pacient uprednostnený mimo poradia na týchto čakacích listinách, pokiaľ si to nevyžaduje akútna zmena jeho zdravotného stavu.

#334 Upravíme vyhotovovanie ročných výkazov práce prokurátorov a ich povinné zverejňovanie podobne ako pri sudcoch. Ročný štatistický výkaz prokurátora, ktorý sa bude zverejňovať, bude nástrojom na sledovanie výkonnosti prokurátora a podkladom pre jeho hodnotenie.

#335 Navrhujeme rozšírenie povinnosti podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám aj na štátne firmy a dcéry štátnych firiem v druhom a treťom rade, keďže na tieto právnické osoby sa infozákon nevzťahuje, hoci hospodária s verejnými zdrojmi.

#336 Zavedieme povinné zverejňovanie informácií podľa infozákona o poskytnutom sponzorstve, dotácii, grante, finančnom príspevku alebo inej obdobnej finančnej alebo nefinančnej podpore zo strany povinných osôb.

PREHLÁDNÉ INFORMÁCIE NA JEDNOM MIESTE

Informácie, ktorými štát disponuje a mal by ich zverejňovať, sú často roztrúsené na mnohých miestach a pre bežného občana ťažko dostupné. Existujúce registre s informáciami musia byť prepojené, musia vzájomne komunikovať a poskytovať informácie v dostupnom formáte.

#337 Zabezpečíme zverejňovanie majetkových priznaní verejných funkcionárov na jednom mieste a v rovnakom formáte.

#338 Zabezpečíme, aby informácie v obchodnom registri obsahovali aj okamžite verejne dostupnú zbierku listín, podobne ako v Českej republike.

#339 Tematicky na jednom mieste sústredíme informácie o:

#340 voľných pracovných miestach a výberových konaniach vrátane pozícií v riadiacich a dozorných orgánoch subjektov verejnej moci a ich organizácií a v štátnych podnikoch,

#341 dotáciách,

#342 majetku štátu, nájmov hnutelého aj nehnuteľného majetku,

#343 verejných obchodných súťažiach.

#344 Dôsledne budeme aplikovať princípy otvoreného vládnutia na všetkých úrovniach a vo všetkých orgánoch verejnej moci.

PRÍVETIVEJŠIE ELEKTRONICKÉ SLUŽBY ŠTÁTU

Doterajšie vlády investovali do elektronických služieb štátu obrovské peniaze, ročne ide o cca 250 miliónov eur. Odhady za roky 2011 – 2019 hovoria, že tieto výdavky dosiahnu až 2,3 miliardy eur. A výsledok? Prinajmenšom rozpačitý. Elektronické služby štátu síce existujú, ale z používateľského hľadiska sú veľmi ťažkopádne a bežní ľudia vybavujú väčšinu vecí osobne na úradoch. Funkčná elektronizácia služieb štátu by pritom priniesla výraznejší užívateľský komfort pre ľudí a aj významné úspory.

#345 Spustíme proces skutočne efektívnej centralizácie riadenia, štandardizácie, integrácie štátnych IT systémov a digitalizácie štátnej správy (úspešným príkladom je Estónsko).

#346 Vyladíme všetky služby elektronickej verejnej správy tak, aby boli priateľské a príjemné pre užívateľa. Nízku využiteľnosť mnohých elektronických služieb spôsobuje ich komplikovanosť.

#347 Zauditujeme rozsah poskytovaných elektronických služieb štátu, identifikujeme a zrušíme nepotrebné úkony a dokumenty.

#348 Zoptimalizujeme procesy v štátnej a verejnej správe tak, aby úrady nerobili zbytočné a duplicitné činnosti a proces rozhodovania vo vzťahu k občanovi bol čo najjednoduchší, založený na efektívnej komunikácii medzi úradmi.

#349 Integrujeme registre a vytvoríme aplikačné programové rozhranie pre efektívny prístup k informáciám zverejňovaným verejnou a štátnou správou.

#350 Pripravíme zrozumiteľné kritériá pre návrh a realizáciu štátnych informačných systémov tak, aby boli jasne dokumentované predpokladané verzus skutočné náklady a prínosy z ich realizácie.

PREDVÍDATEĽNÝ A TRANSPARENTNÝ LEGISLATÍVNY PROCES

V roku 2018 sa napríklad desať najdôležitejších zákonov pre podnikateľov zmenilo až 32-krát, rok predtým 25-krát. Tvorba legislatívy by mala byť stabilná, kvalitná a predvídateľná. Zákony sa však často robia bez konzultácií so zástupcami odbornej verejnosti a bez skúmania ich dopadov. Kvalitná legislatíva je pritom základom pre etické a transparentné podnikanie a uľahčuje život občanom.

#351 Predložíme zákon o lobingu, ktorý bude upravovať činnosť lobistov. Cieľom je minimalizovať pretláčanie legislatívnych zmien na základe tlaku rôznych záujmových skupín (naposledy napríklad nepriama novela, ktorá umožnila niekoľkomiliónovú štátnu pomoc pre podnik českého premiéra Babiša).

#352 Sprehľadníme legislatívu a zabezpečíme zrozumiteľnosť návrhov zákonov pre verejnosť. Spleť noviel zákonov nahradí konsolidovaná forma návrhov zákonov s vyznačenými zmenami.

#353 Navrhujeme mechanizmus na reálne vykonávanie posudzovania vplyvov novej legislatívy, aby sa skutočne vopred analyzovali dopady nových zákonov (napríklad zákon o dodatočnom zdanení reťazcov z dielne SNS sa pre nedostatočné posúdenie jeho dopadov musel zrušiť ešte predtým, ako začal platiť).

OTVORENÁ SAMOSPRÁVA S ÚČASŤOU ĽUDÍ

Súčasná miera otvorenosti samosprávy ako celku je nedostatočná a mnoho dôležitých informácií o jej rozhodnutiach a hospodárení zostáva ukrytých na úradoch. Nástrojom na zvýšenie verejnej kontroly a miery vedomostí o samospráve je zverejňovanie dát, najmä ekonomických a legislatívnych, s ktorými úrady pracujú. Údaje by mali byť zverejňované v otvorených formátoch a v analytickom členení, s možnosťou vyhľadávania, filtrovania, triedenia a kopírovania tak, aby bolo možné s nimi ďalej pracovať a prípadne odhaliť neefektívne narábanie s verejnými prostriedkami.

Štát by mal národnými reguláciami zabezpečiť minimálne štandardy poskytovaných služieb a výkonu verejnej moci – aj otvorenosti samosprávy. Ostatné opatrenia treba pri rešpektovaní princípu subsidiarity v samospráve ponechať len v podobe odporúčaní, možno ich však zohľadniť napríklad pri rozdeľovaní financií centrálnou vládou.

#354 V oblasti personálnej politiky jasne zadefinujeme, ktoré pozície majú politický charakter. Všetky ostatné sú odborné pozície, na ktoré budú realizované otvorené výberové konania bez ohľadu na to, či to zákon prikazuje. Zápisnice z výberových konaní obsahujúce základné informácie o výberovom konaní budú zverejnené.

#355 Zavedieme povinné zverejňovanie podkladových materiálov na rozhodovanie samospráv, finančných údajov (schválených rozpočtov aj za predchádzajúce roky, schválených záverečných účtov, prehľadov o stave a vývoji dlhu, zoznamu dlžníkov), zoznamu obecných bytov a iných zoznamov a poradcov, plánov nakladania s majetkom na najbližší kalendárny rok, správ hlavného kontrolóra, výsledkov výberových konaní na posty vedúcich zamestnancov.

#356 Zavedieme povinnosť zverejňovať majetkové priznania starostov a primátorov, aj predsedov samosprávnych krajov.

#357 Posilníme účasť verejnosti na správe vecí verejných na úrovni miestnej samosprávy zavedením inštitútu hromadnej pripomienky v samospráve s právom vystúpiť na zasadnutí orgánu, ktorý sa bude návrhom, ku ktorému pripomienka smeruje, zaoberať.

#358 Zriadíme celoštátnu elektronickú databázu všeobecne záväzných nariadení obcí, miest a samosprávnych krajov.

#359 Vytvoríme metodiku hodnotenia otvorenosti samospráv.

#360 Zjednodušíme pravidlá pre konanie miestneho referenda a verejného zhromaždenia obyvateľov obce.

#361 Uľahčíme využitie petičného práva v samospráve.

#362 Zakotvíme právo účasti verejnosti na zasadnutí poradných orgánov samosprávy, ktoré sa podieľajú na legislatívnom procese (komisie, rada).

#363 Zavedieme elektronickú úradnú tabuľu s archívom – je dôležité mať možnosť sledovať jednotlivé správne konania aj do minulosti.

BEZPEČNÉ SLOVENSKO NIELEN PRE „NAŠICH“ ĽUDÍ

Jednou zo základných funkcií štátu je postarať sa o bezpečnosť a ochranu svojich občanov. Dôvera ľudí v štátne inštitúcie je jedným z kľúčových pilierov bezpečného demokratického štátu. Slovenská verejnosť však dlhodobo nedôveruje štátnym bezpečnostným zložkám. Od vraždy Jána Kuciaka a Martyiny Kušnírovej boli zverejnené mnohé znepokojujúce informácie o spolupráci elitných policajtov s organizovaným zločinom a závažné podozrenia zo zneužívania právomocí bezpečnostných zložiek v prospech mafie a oligarchov.

Bezpečnosť na Slovensku ovplyvňujú aj ohrozenia zvonku a naša schopnosť čeliť strategickým hrozbám, na ktoré sa musí Slovensko pripraviť. Napriek tomu, že na susednej Ukrajine prebieha ozajstná vojna, v ktorej umierajú ľudia, pristupujeme k obrane a bezpečnosti nedbanlivo. Hazardujeme tak so životmi občanov a riskujeme stratu nezávislosti krajiny či územia.

Nevojenské formy ohrozovania bezpečnosti sú dnes rovnako nebezpečné ako tie vojenské a nesmieme ich ignorovať. Transatlantické spojenectvo posilnené obrannou spoluprácou v rámci EÚ ako doplnkom k nemu preto ostáva základom obrany a bezpečnosti Slovenska.

Na dosiahnutie férovej, spravodlivej a bezpečnej spoločnosti je prvým krokom dôveryhodná polícia, ktorá pomáha a chráni všetkých občanov bez rozdielu a nielen „našich“ ľudí, ako aj akcieschopné a dobre pripravené ozbrojené sily a ostatné bezpečnostné zložky, ktoré nás ochránia pred vonkajšími hrozbami a pokusmi o destabilizáciu.

8/18

**BEZPEČNÉ
SLOVENSKO**

ODBORNÍ GARANTI:
**VERONIKA REMIŠOVÁ,
TOMÁŠ VALÁŠEK**

ZAVEDIEME

skúšky
spoľahlivosti

ZABRÁNIME

zločincem ovládať
políciu

PREDLOŽÍME

novú bezpečnostnú
stratégiu

ZLEPŠÍME

nezávislosť policajnej
inšpekcie

VNÚTORNÁ BEZPEČNOSŤ

POLÍCIA, KTORÁ BUDE POMÁHAŤ A CHRÁNIŤ

Verejnosť na Slovensku má dlhodobý problém s dôverou voči štátnym bezpečnostným zložkám. Podľa najnovších štatistických údajov Európskej komisie bola miera nedôvery voči polícii na Slovensku najvyššia spomedzi všetkých členských krajín Európskej únie, pričom slovenskej polícii nedôveruje v prepočte každý druhý občan. Slovensko potrebuje, aby zákon a spravodlivosť platili pre každého rovnako a kľúčovým krokom k dosiahnutiu férovej a spravodlivej spoločnosti je dôveryhodná polícia, ktorá pomáha a chráni všetkých občanov, nie „našich“ ľudí.

#364 Čestný, nestranný a profesijne zdatný prezident Policajného zboru SR je základom dobrého fungovania polície. Zmeníme preto legislatívu upravujúcu výber a odvolávanie prezidenta PZ SR tak, aby bola eliminovaná jeho politická závislosť a otvoril sa priestor pre najkvalitnejších kandidátov na vedúce funkcie v Policajnom zbore SR.

#365 Umožníme uchádzať sa o funkciu policajného prezidenta aj kandidátom, ktorí nie sú príslušníkmi PZ SR pri splnení odborných predpokladov.

#366 Stanovíme jasné kvalifikačné kritériá na riadiace funkcie v PZ SR, ako aj na riadiace policajné funkcie na krajskej a okresnej úrovni vrátane preverenia majetkových pomerov, prísnejších bezpečnostných previerok a kontroly konfliktu záujmov.

KVALITNÍ POLICAJTI A MOTIVAČNÝ KARIÉRNÝ SYSTÉM

Dôvera verejnosti v políciu sa začína zdvoriť, aktívnym, odborne zdatným a morálne kvalitným policajtom už „na ulici“ a končí sa efektívnym, nestranným a profesionálnym vyšetrovateľom pri riešení najzávažnejších kriminálnych kauz. Problémom Policajného zboru SR je systém výberu a vzdelávania policajtov, netransparentný a nemotivačný kariérny systém a kvalita technického zabezpečenia.

#367 Zriadíme centrálny úrad pre výber a výcvik príslušníkov bezpečnostných zložiek, ktorý bude zabezpečovať výber uchádzačov aj výcvikovú a metodicko-vzdelávaciu činnosť. Eliminujeme tak miestne väzby a zjednotíme systém a metodiku policajného vzdelávania.

#368 Zreformujeme policajné vzdelávanie s dôrazom na kontinuitu, špecializáciu jednotlivých policajných zložiek, zohľadnenie praktických potrieb a funkčného zaradenia a kariérneho a platového ohodnotenia v závislosti od úrovne vzdelania.

#369 Zavedieme transparentný a spravodlivý systém kariérneho postupu policajtov a hodnotenia výkonu policajtov.

#370 Zvýšime dôraz na systematickú prácu polície v oblasti prevencie zameranej na všetky vekové skupiny.

#371 Upravíme systém hodnotenia policajtov tak, aby neboli rozhodujúce len kvantitatívne ukazovatele (napríklad počet udelených pokút alebo počet trestných činov, čo vedie v praxi k skresľovaniu štatistík), ale aby sa väčší dôraz kládol na kvalitatívne ukazovatele, ktoré dokladujú komplexné hodnotenie práce policajta.

#372 Zlepšíme kvalitu výstroja príslušníkov Policajného zboru SR a zabezpečíme dostatočné kapacity. Policajti musia mať kvalitný výstroj, pretože len tak môžu efektívne plniť úlohy, ktoré im zo zákona vyplývajú.

NÁRODNÁ KRIMINÁLNA AGENTÚRA (NAKA)

Národná kriminálna agentúra musí riešiť najzávažnejšie formy trestných deliktov a nesmie sa zneužívať na šikanovanie nepohodlných občanov. V posledných rokoch sa ako najväčší nedostatok ukázal spôsob, akým útvar pristupoval k prípadom veľkej korupcie, k politicky motivovaným obvineniam, kriminalite bielych golierov a organizovaných skupín.

#373 Sprísňime kvalifikačné kritériá na príslušníkov a riadiacich dôstojníkov NAKA tak, aby nerozhodovali externé vplyvy, ale skutočná morálna a odborná kvalita policajta.

#374 Prijmeme opatrenia na zabránenie prenikaniu organizovaného zločinu do útvaru predovšetkým sprísnením posudzovania konfliktu záujmov policajtov a ich rodinných príslušníkov, preukazovaním pôvodu majetku a majetkových priznaní vrcholových funkcionárov a ich rodinných príslušníkov.

#375 Posilníme personálne a technické vybavenie NAKA, predovšetkým na úseku efektívneho odhaľovania korupcie a organizovaného zločinu a boja proti extrémizmu.

ENVIRONKRIMINALITA A NOVÉ FORMY KRIMINALITY

Problematika dôsledného vyšetrovania trestných činov proti životnému prostrediu sa na Slovensku dlhodobo zanedbávala. Donedávna sa tejto problematike venoval iba jediný odbor na úrovni úradu kriminálnej polície, na ktorom pôsobilo 13 policajtov pre celé územie Slovenska. Takisto je potrebné riešiť aj nové formy kriminality, a to v oblastiach súvisiacich s informatizáciou spoločnosti, obchodovania s ľuďmi a nadnárodným organizovaným zločinom so špeciálnym zameraním sa na kybernetický priestor.

#376 Posilníme personálne, odborné aj materiálne kapacity špecialistov na environmentálnu kriminalitu a nové formy kriminality na úrovni Prezídia Policajného zboru SR, ako aj na úrovni krajských a okresných riaditeľstiev.

#377 Vypracujeme jednotný manuál postupu nahlasovania, odhaľovania a spolupráce v prípadoch environmentálnej kriminality.

#378 Presadíme zmeny legislatívy tak, aby sa zabezpečilo efektívnejšie a prísnejšie postihovanie závažnej environmentálnej kriminality.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Efektívna medzinárodná spolupráca policajných zložiek je základným predpokladom boja proti najzávažnejším formám nadnárodného organizovaného zločinu aj fungovania modernej polície v globalizovanom prostredí.

#379 Zlúčime tie zložky Policajného zboru SR, ktoré sa venujú výmene operatívnych informácií so zahraničnými partnermi v súvislosti s odhaľovaním a vyšetrovaním trestných činov pod jednotné riadenie.

#380 Zavedieme výberové konania a sprísňime výberové kritériá na všetky pozície styčných dôstojníkov INTERPOLU v Lyone a EUROPOLU v Haagu a opätovne aj na posty pridelencov Policajného zboru SR v zahraničí.

NEZÁVISLÁ POLICAJNÁ INŠPEKCIA

Ak sa má zvýšiť dôvera verejnosti k polícii, musí si polícia efektívnejšie poradiť s páchatelmi trestných činov vo svojom vnútri. Za dobré a bezproblémové fungovanie polície a príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov zodpovedá Úrad inšpekčnej služby. Súčasná podoba úradu negarantuje dostatočnú nezávislosť a efektívnosť vyšetrovania trestnej činnosti páchanej príslušníkmi bezpečnostných zložiek (z 2 034 trestných vecí sa len 2,8 % skončilo návrhom na podanie obžaloby).

Hlavným problémom inšpekcie je to, že má slabé výsledky, najmä pokiaľ ide o najzávažnejšie prípady trestnej činnosti elitných policajtov a vysokých policajných funkcionárov. Takisto sa objavujú aj podozrenia z účelového využívania inšpekcie na obštrukcie pri objasňovaní konkrétnych, zväčša politicky citlivých trestných vecí. Ak je vyšetrovanie korupcie ťažké v prípade bežných občanov, vyšetrovanie skorumpovaných príslušníkov Policajného zboru SR je o to zložitejšia a náročnejšia úloha, ktorú môžu plniť len elitné a profesionálne vybavené zložky.

#381 V záujme obnovy dôvery verejnosti v schopnosť štátu účinne odhaľovať a stíhať aj veľké prípady trestnej činnosti príslušníkov bezpečnostných zložiek **zmeníme právne a inštitucionálne postavenie úradu tak, aby sa výrazne posilnila nezávislosť a efektívnosť policajnej inšpekcie.**

#382 Sprísňime úpravu preukazovania pôvodu majetku a majetkových priznaní vrcholových funkcionárov a ich rodinných príslušníkov vrátane zavedenia ich povinného zverejňovania, podobne ako v prípade majetkových priznaní sudcov.

#383 Personálne a technicky posilníme analytické a operatívne kapacity inšpekcie.

#384 Zavedieme transparentný systém prijímania, vzdelávania a výcviku príslušníkov úradu s cieľom obsadiť ho morálne a profesionálne najkvalitnejšími ľuďmi.

#385 Upravíme systém odmeňovania a kariérneho postupu aj s prihliadnutím na výsledky pri odhaľovaní závažnej trestnej činnosti a veľkej korupcie v bezpečnostných zložkách.

#386 Posilníme kapacity úradu na úseku odhaľovania korupcie a infiltrácie organizovaného zločinu do bezpečnostných zložiek.

#387 Predložíme legislatívny návrh na zavedenie tzv. „skúšky spoľahlivosti“ ako nástroja prevencie a zisťovania korupčného správania sa príslušníkov bezpečnostných zložiek.

FUNGUJÚCE SPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

V priestore spravodajských služieb sa aktívne podieľajú na ochrane záujmov SR, Slovenská informačná služba a Vojenské spravodajstvo. SIS je civilnou spravodajskou službou chrániacou ekonomické a bezpečnostné záujmy SR na území Slovenska a v zahraničí. Vojenské spravodajstvo ochraňuje záujmy SR v oblasti zabezpečenia obrany a obranyschopnosti. Aj vďaka fungujúcej spravodajskej službe sa občania dozvedeli o obrovskej korupčnej činnosti páchanej predstaviteľmi štátu v kauze Gorila.

Dnes je však potrebné reformovať postavenie spravodajských služieb, keďže vedenie služby je spolitizované a čelní predstavitelia sú spojení s rôznymi kauzami (rozkrádanie majetku VSS a VOS, nepreukázané majetky vedúcich predstaviteľov).

#388 Spravodajské služby odpolitizujeme. Postavenie civilnej a vojenskej spravodajskej služby momentálne neodzrkadľuje aktuálnu potrebu spravodajských služieb. Vytvoríme koordinačný orgán na riadenie oboch služieb, prípadne poradný a kontrolný výbor predsedu vlády, ktorý napomôže odpolitizovanie spravodajských služieb a koordinácii ich vzájomnej činnosti.

#389 Sprofesionalizujeme vedenie spravodajských služieb. Činnosť a operačné zameranie spravodajských služieb je v súčasnosti v plnej

kompetencii riaditeľov služieb, politických nominantov. Spravodajské služby by mali prejsť kompletnou reorganizáciou a personálnymi previerkami vzhľadom na personálne prepojenia pracovníkov medzi všetkými bezpečnostnými zložkami.

#390 Stanovíme jasné atribúty spoľahlivosti a morálnej bezúhonnosti na prácu v spravodajských službách od vedúcich pozícií až po pozície na najnižších stupňoch riadenia.

#391 Zreorganizujeme spravodajské služby s cieľom dosiahnuť moderné a funkčné kontrarozviedne a rozviedne spravodajstvo, ktoré bude akceptovateľné doma aj v zahraničí, s jasne koncipovanými úlohami a činnosťami. V období hybridných hrozieb a dezinformácií, ktoré sa budú stupňovať, sa to ukazuje ako nevyhnutnosť.

#392 Prijmeme potrebné zákonné normy a nové vedenie spravodajských služieb vykoná revíziu interných noriem a úplný personálny audit vzhľadom na bezpečnostné hrozby a ich zdroje. Na základe potrieb štátu a spoločnosti modernizácia spravodajských služieb bude zahŕňať ich väčšie priblíženie sa spoločnosti, spoluprácu s verejnosťou, implementáciu moderných postupov a spravodajských činností. Týmto krokmi musíme dosiahnuť, aby činnosť spravodajských služieb bola zákonná, transparentná a analytické informačné výstupy budú končiť u príjemcov vymedzených zákonom.

#393 Vykonáme kontrolu efektívnosti existencie Národného bezpečnostného úradu. NBÚ je ďalšou štátnou organizáciou zahalenou neznámou štruktúrou a personálnym obsadením. Zavedieme transparentné požiadavky ohľadne bezpečnostných previerok. Spresníme potrebný stupeň bezpečnostnej previerky k danej pozícii v štátnej správe. Považujeme za nemožné, aby vysoký funkcionár riadil akúkoľvek organizačnú zložku v organizácii bez potrebnej bezpečnostnej previerky.

#394 Vytvorením kvalitných podmienok na profesionálny rast v bezpečnostných zložkách sa zamedzí medzirezortnej fluktuácii, kde dochádza k prirodzenému úniku informácií, postupov a zamerania činnosti orgánov.

VONKAJŠIA BEZPEČNOSŤ

Slovensko má dôvod byť hrdé na svoje ozbrojené sily a príbehy osobností, akými boli Štefánik, Golian či Viest. V nedávnejšej minulosti sa zaskveli naši špecialisti v Afganistane či odmínovači na Balkáne a v Iraku. Lenže iba na histórii sa nedá stavať, treba obnoviť vzťah medzi spoločnosťou a jej ozbrojenými silami.

Všetky kroky zaručujúce našu vnútornú aj vonkajšiu bezpečnosť musia byť opreté o dôveru a podporu občanov. Treba poctivo, zrozumiteľne, presvedčivo vysvetľovať, akým hrozbám čelíme. Prečo, ako a s kým chceme ďalej rozvíjať našu obranu.

Keď vlády a odborníci mlčia, kraľujú konšpirátori. Zanedbaním komunikácie neoslabuje súčasná vláda len dôveru v našu vlastnú bezpečnosť, ale aj obranu nášho štátu. Nepriatelia demokracie tomu dobre rozumejú, preto usilovne maria verejnú diskusiu o bezpečnosti účelovým zavádzaním či otvorenými klamstvami.

Hoci sa Európa a USA dnes v mnohom rozchádzajú, niet spoľahlivejšej alternatívy pre stabilitu európskeho kontinentu ako Severoatlantická aliancia. Zároveň treba posilniť úlohu EÚ v oblasti obrany a bezpečnosti – nie ako náhradu záruk kolektívnej bezpečnosti NATO, ale ako doplnok k nim. Únia má niektoré unikátne ku ktorým patrí aj možnosť finančne podporiť obranný výskum a vývoj, ktoré z nej robia nenahraditeľného partnera pre NATO.

Bezpečnosť a obrana musia stáť na dobre vybavených, vycvičených a motivovaných ozbrojených silách a profesionálnych spravodajských službách, ktoré pomáhajú prečítať a predvídať hrozby, minimalizovať dopad podvratnej činnosti a predísť konfliktu. A ak má byť obrana efektívna, všetky rozhodujúce domáce aj zahraničné zložky musia spolupracovať. Ale ak majú kolektívne záruky poskytované našimi spojencami fungovať, musíme v prvom rade plniť svoje sľuby.

#395 Do 100 dní predložíme návrh na vytvorenie plnohodnotnej Bezpečnostnej rady štátu, podriadenej priamo predsedovi vlády, s právomocou koordinovať kroky jednotlivých aktérov v oblasti bezpečnosti a obrany.

#396 V rámci Bezpečnostnej rady vytvoríme samostatnú sekciu venujúcu sa hybridným hrozbám a ohrozeniam z kybernetického priestoru.

#397 Zavedieme povinné bezpečnostné preverenia nových zahraničných investícií, osobitne v technologickej oblasti, a budeme presadzovať podobný prístup v EÚ a NATO.

OTVORENÁ A DOBRE HOSPODÁRIACA ARMÁDA

Hoci sa to v čase mieru veľmi nenesie, zodpovedné vlády nezabúdajú na bezpečnosť štátu a občanov. Investujú do obrany, dodržiavajú vlastné plány, trpezlivo budujú spojenectvá a pracujú na pokojnom riešení sporov.

#398 Predložíme na diskusiu novú bezpečnostnú stratégiu SR, aby verejnosť rozumela našim ohrozeniam aj krokom, ktoré musíme pre jej bezpečnosť urobiť.

#399 Do 100 dní zverejníme všetky zmluvy na nákup vojenskej techniky a služieb, ktorých zverejnenie neoslabí bezpečnosť krajiny.

#400 Modernizáciu ozbrojených síl budeme robiť podľa jasného a zodpovedného plánu, plne zohľadňujúceho záväzky, ktoré Slovensko dalo spojencom v aliancii.

#401 Zapojíme slovenské podniky do vyzbrojovania a vystrojovania slovenských vojakov, aby investície do obrany posilnili nielen bezpečnosť, ale aj slovenské know-how.

SPOKOJNÍ A PRIPRAVENÍ VOJACI

Mnohí odborníci pracujúci v silových rezortoch štátu sú demoralizovaní. Rastie frustrácia a prípady radikalizácie. Pritom v armáde či spravodajských službách pracujú tisíce vlastencov, ktorí do nich vstúpili z vôle pomôcť Slovensku v kritických situáciách. Tým treba vrátiť profesionálne podmienky a stavovskú hrdosť.

#402 Zavedieme spravodlivé odmeňovanie a ponúkneme pevný systém kariérneho rastu, v ktorom sa poctivá služba a odborný rast oplati.

#403 Nastavíme nulovú toleranciu korupcii a zneužitiu právomocí.

#404 Ukončíme dokupovanie „za vlastné“ – vojaci a iní profesionáli, vrátane tých vysielaných do misií za hranicami, dostanú všetko, čo potrebujú na prácu.

#405 Investovať budeme nielen do techniky, ale aj do poctivého výcviku a vzdelania vojakov a civilov pracujúcich v obrane a bezpečnosti.

SPOLĀHLIVÝ SPOJENEC

Ak majú kolektívne záruky poskytované spojencami fungovať, musíme v prvom rade plniť svoje sľuby. A presvedčiť tým spojencov, že tak, ako prídu na pomoc oni nám, prídeme na pomoc v prípade potreby aj my im, a že sme na takúto pomoc reálne pripravení. Spojenci v nás musia opäť vidieť hrdú a kompetentnú krajinu, ktorá si háji svoje miesto vo svete, investuje do svojej obrany a je prínosom pre alianciu a medzinárodné spoločenstvo.

#406 Dodržíme vzájomný záväzok všetkých spojencov do roku 2024 vynakladať 2 % HDP na obranu.

#407 Podporíme európske projekty vojenskej a obrannej spolupráce, ktoré umožnia efektívnejšie plniť naše vlastné záväzky a očakávania a posilnia transatlantické spojenectvo.

#408 Zameriame pozornosť spravodajských zložiek na účelové dezinformácie namierené proti nášmu členstvu v EÚ a NATO šírené spoza našich hraníc.

#409 Budeme aktívne prispievať odborne a jazykovo zdatným personálom a expertízou do misií NATO a EÚ; nebudeme sa vyhýbať povinnostiam spojenca.

NAVRHNEME

prijatie európskeho
infozákona

POSILNÍME

spoluprácu s európskymi
úradmi akým je EUROPOL

PRIPRAVÍME

nové zameranie
zahraničnej politiky

NEUSTÚPIME

zo sankcií uvalených
na Ruskú federáciu

9/18
REŠPEKTOVANÉ
A VPLYVNÉ
SLOVENSKO
V EURÓPE
A VO SVETE

ODBORNÝ GARANT:
TOMÁŠ VALÁŠEK

REŠPEKTOVANÉ A VPLYVNÉ SLOVENSKO V EURÓPE A VO SVETE

Ešte nikdy v ére samostatného Slovenska nebola poctivá zahraničná politika taká dôležitá ako dnes. Členstvom v EÚ a NATO sa nám otvorili nové príležitosti, a v ostatných rokoch pribudli aj nové výzvy. V jednej zo susedných krajín sa bojuje a ďalšie dve sa odkláňajú od demokracie.

Európska únia síce ustála migračnú krízu aj krízu eurozóny, ale protieurópske nálady bublú pod povrchom. Rusko sa snaží podkopať jednotu Únie a Severoatlantickej aliancie a oslabiť ich. Čína sa usiluje získať ekonomický vplyv v regióne, často obchádzajúc únie pravidlá. Spojené štáty kedysi pomáhali zakladať Úniu, dnes ju prezident Trump otvorene sabotuje. Po desiatkach rokov rozširovania zóny voľného obchodu sa trhy veľkých štátov začali zatvárať.

Nie sú to pre nás dobré správy. Potrebujeme silné a zdravé inštitúcie. Vďaka Únii väčšie štáty rešpektujú zvrchovanosť a názory tých menších. Vďaka NATO sa stred Európy už pol storočia vyhýba konflikt. Vyhovuje nám, že vieme obchodovať s celým svetom, vytvárať pracovné miesta a dvíhať našu životnú úroveň. Vyhovuje nám, že tisíce Slovákov dnes môžu slobodne cestovať, študovať, pracovať a podnikáť v Európe aj vo svete. Tieto výhody si užívame, pretože európske krajiny, poučené dvoma svetovými vojnami, sa pred desaťročiami rozhodli spojiť sily a nie súperiť o vplyv a moc.

Preto dnes, už z pozície členského štátu, musíme zabojsť o zdravie a o prežitie EÚ a Aliancie, o zachovanie ducha spolupráce a kompromisu. Tu neplatí to občasné slovenské, že sme príliš malí na to, aby sme niečo za hranicami ovplyvnili. Často práve menšie krajiny vedia vyriešiť problém či sprostredkovať dohodu lepšie ako veľké. A dobré myšlienky sa rodia v krajinách bez ohľadu na počet obyvateľov; veľké krajiny nemajú monopol na múdrosť.

Slovenská diplomacia do tohto obdobia skúšok vstupuje slušne pripravená, máme talentovaných ľudí aj relatívne dobrú reputáciu v Európe a vo svete. Napriek zdravým základom ale nemáme taký vplyv na dianie za hranicami, aký by sme mohli a mali mať. Úspešné predsedníctva zdvihli reputáciu krajiny a jej predstaviteľov, ale s týmto diplomatickým kapitálom nenarábame efektívne. Naša diplomacia je príliš často zameraná na získavanie popularity, nie na presadzovanie záujmov Slovenska. Je pritom v našich silách pomôcť zmeniť Európu a svet k lepšiemu a ochrániť tak záujmy Slovenska. Vyžiada si to ale iné mentálne nastavenie všetkých, čo sa na výkone zahraničnej politiky podieľajú.

Už nemôžeme chcieť byť len za obľúbených, ale aj za rešpektovaných a vplyvných.

MY SME EURÓPSKA ÚNIA

O našom členstve v EÚ, napriek rozdielom v niektorých oblastiach, panuje zhoda medzi všetkými demokratickými stranami. Podpora Únie medzi ľuďmi je síce široká, ale zároveň plytká. Začína sa presadzovať názor, že v Únii sme tak trochu do počtu, a to je dlhodobo nebezpečné. V každom národe je zakódovaná túžba po dôstojnosti a hrdosti. Tento pocit si dnes monopolizujú antieurópske, často extrémistické sily. Musíme ľuďom dokázať, že je možné byť zároveň vlastencom aj hrdým Európanom. Že EÚ sme my a Slovensko je Európska únia.

Preto budeme dôslednejšie využívať všetky výhody, ktoré nám členstvo v Únii prináša. Budeme dôveryhodným partnerom, ktorý nebude podkopávať záujmy EÚ len pre získanie lacných bodov na vnútropolitickej scéne, ktorý ale dokáže povedať aj „nie“. Bez kompromisov nefunguje žiadna medzinárodná inštitúcia, ale vždy treba mať jasno v tom, čo sú kľúčové záujmy Slovenska.

#410 Na rokovaníach v Bruseli budeme konzistentne hľadať, definovať a presadzovať slovenské záujmy.

#411 O úspechoch či neúspechoch pri presadzovaní záujmov Slovenska v EÚ budeme hovoriť otvorene a úprimne doma aj vo svete. Nie na Slovensku na Úniu hromžiť a v Bruseli mlčať.

#412 Presunieme zodpovednosť za koordináciu európskej politiky z ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí na Úrad predsedu vlády a vybudujeme tam potrebné expertné zázemie.

#413 Navrhujeme upraviť rámec pre efektívnejšie využívanie fondov EÚ v nasledujúcom programovom období rokov 2021 – 2027, aby sa zastavilo mrhanie s príležitosťami čerpať eurofondy.

#414 Splníme požiadavky EÚ na ochranu životného prostredia na Slovensku a podporíme sprísnenie európskych environmentálnych cieľov. Slovenské lesy a fauna sú nielen národným, ale aj európskym bohatstvom.

#415 Otvoríme v Bruseli diskusiu o pomoci krajinám s veľkým podielom automobilového priemyslu.

#416 Posilníme spoluprácu s európskymi úradmi, akým je EUROPOL, európskym policajným úradom zodpovedným za prevenciu a boj proti formám organizovaného zločinu.

#417 Preveríme, či sme pri transpozícii európskych smerníc do národných zákonov nezaťažili podnikateľov zbytočnými byrokratickými požiadavkami a neznevýhodnili ich oproti zahraničným konkurentom.

#418 Pokiaľ v krajinách V4 budú prítomné nedemokratické tendencie, budeme otvorene hovoriť o hodnotových rozdieloch s inými krajinami V4. Právny štát je základnou podmienkou fungovania EÚ. Nie je prijateľné, že zaň aktívnejšie bojujú európske inštitúcie ako samotné členské štáty.

#419 Nepodporíme žiadnu legislatívu, ktorá pôjde proti slobode investícií a pracovných príležitosti v rámci EÚ.

#420 Budeme proti diskriminačným obchodným praktikám (napríklad zo strany Číny), ničiacim konkurencieschopnosť európskych podnikateľov a aktívne podporíme európsku pomoc pre malé a stredné podniky.

#421 Podporíme takú digitálnu politiku EÚ, ktorá chráni súkromie občanov a posilní konkurencieschopnosť európskych hráčov zjednotením digitálneho trhu v EÚ.

#422 Neustúpime zo sankcií uvalených na Ruskú federáciu za agresiu proti Ukrajine, pokiaľ Moskva dokázateľne nezmení svoju politiku zameranú na Kyjev.

#423 Podporíme rozšírenie európskej pomoci krajinám v našom východnom susedstve, s ktorými je priamo prepojená naša bezpečnosť.

#424 Budeme presadzovať zachovanie slobody pohybu v EÚ a posilnenie kontroly na vonkajších hraniciach Únie.

#425 Zasadíme sa za ochranu a podporu náboženskej slobody vo svete a budeme vyvíjať aktívne úsilie proti všetkým formám diskriminácie a násilia páchaného na rôznych skupinách obyvateľstva pre ich náboženstvo alebo vieru, a to vrátane genocíd.

OBNOVA DÔVERY A REFORMA EÚ

Najväčším problémom európskej spolupráce je dnes chýbajúca dôvera. Oslabuje ju rozklad solidarity medzi členskými štátmi, ale aj bujnejúca byrokracia v spoločných európskych inštitúciách.

#426 Budeme presadzovať dodržiavanie spoločných pravidiel zo strany všetkých členských štátov, najmä v rozpočtových otázkach.

#427 Budeme podporovať rešpektovanie národných záujmov novších členských štátov, obzvlášť v strategických oblastiach, akými sú energetika a poľnohospodárstvo.

#428 Budeme získavať spojencov pre projekt znižovania byrokracie, najmä prehodnotením činnosti niektorých európskych agentúr. Treba zlúčiť tie s podobným zameraním a zrušiť nepotrebné agentúry.

#429 Budeme sa zasadzovať za ustanovenie trvalého sídla Európskeho parlamentu v Bruseli alebo Štrasburgu s cieľom ušetriť vyše 100 miliónov eur ročne vynakladaným na striedavé zasadnutia.

BOJ PROTI KORUPCII A DAŇOVÝM PODVODOM

Odhaduje sa, že úniky na daniach pripravujú krajiny Európskej únie o 55 až 75 miliárd eur ročne, zlý výber DPH o ďalších približne 150 miliárd eur ročne.

#430 Zasadíme sa za zverejnenie registra konečných užívateľov výhod vo všetkých krajinách EÚ, ktorý by zlepšil kontrolu schránkových firiem a pomohol v boji proti korupcii a praniu špinavých peňazí.

#431 Navrhujeme vytvorenie spoločného európskeho zoznamu nespokupujúcich daňových jurisdikcií.

#432 Navrhujeme konkrétne nástroje a indikátory na prevenciu agresívnych praktík daňovej optimalizácie, ktorá zneužíva rozdiely medzi národnými systémami.

#433 Navrhujeme pravidlá pre lepšiu ochranu oznamovateľov korupcie a daňových podvodov na európskej úrovni.

#434 Navrhujeme prijatie európskeho infozákona, ktorý by všetkým inštitúciám a orgánom únie ukladal povinnosť dať občanom odpovede na otázky v súvislosti s využívaním prostriedkov európskych daňových poplatníkov.

#435 Navrhujeme zdanenie nadnárodných digitálnych spoločností, ktoré by zabezpečilo, že zisky, vytvorené v EÚ, budú v EÚ aj zdanené.

KONTROLA MIGRAČNÝCH TOKOV DO EURÓPY

Sloboda pohybu je jedným z najdôležitejších výdobytkov Únie. Ako však ukázala migračná kríza v lete 2015, užívanie výhod vnútri Schengenského priestoru musí byť nevyhnutne spojené s dôslednou ochranou vonkajšej Schengenskej hranice. Kľúčom pre zachovanie Schengenu a kontrolu migrácie je zodpovedné plnenie povinností jednotlivých členských štátov a zintenzívnenie európskej spolupráce v tejto oblasti.

#436 Navrhujeme technologické aj personálne posilnenie vonkajšej Schengenskej hranice.

#437 Budeme sa zasadzovať za adresnú pomoc Turecku, Egyptu a Líbyi, aby sa migranti nemuseli vydávať na nebezpečnú cestu cez more.

#438 Budeme presadzovať urýchlené uzatvorenie readmisných dohôd najmä s africkými krajinami, aby sme mohli neúspešných žiadateľov o azyl rýchlejšie vracať do ich domovských krajín.

#439 Navrhujeme zvýšenie prostriedkov a konkrétne opatrenia na intenzívny boj proti pašerákom ľudí, prísnejšiu kontrolu na hraniciach a dôkladnejšiu registráciu migrantov.

#440 Navrhujeme zrýchlenie procesu repatriácie nelegálnych migrantov.

SLOVENSKO – SPOĽAHLIVÝ A SEBAVEDOMÝ PARTNER VO SVETE

Slovenským záujmom ubližujú otvorené nezhody medzi najvyššími ústavnými predstaviteľmi. Ako nás majú brať za hranicami vážne, keď minister hovorí jedno, predseda parlamentu druhé a zvyšok vlády mlčí? Zahraniční partneri sú z nás zmätení, naši diplomati sú nezhodami hendikepovaní a frustrovaní. Rozdiely v technických otázkach sú normálne a diskusie o nich zdravé, otvorený zásadný rozpor v zahranično-politickej orientácii krajiny nerešpektujúci oficiálnu zahranično-politickú orientáciu však oslabuje vplyv Slovenska.

Na začiatok predstavíme lepšiu predstavu o tom, akú Európu, alianciu a svet chceme, a čo je v našich silách s tým urobiť. A potom zmobilizujeme nielen diplomatov, ale aj širšiu sieť Slovákov vo svete. Nikto od nás neočakáva, že budeme lídrami vo veciach, kde nemáme skúsenosti, ale v témach, kde máme know-how a silný záujem na konkrétnom výsledku, nemôžeme váhať, treba prichádzať s nestrannými návrhmi a riešeniami.

#441 Budeme trvať na jasnom zakotvení euroatlantickej orientácie Slovenska do koalície zmluvy a podmienime ním našu účasť vo vláde.

#442 Do 100 dní pripravíme v spolupráci s diplomaciou nové zameranie zahraničnej politiky, ktoré jasne stanoví kľúčové priority na nasledujúci rok.

#443 Do 100 dní navrhne vypracovať spoločnú víziu reformy EÚ, ktorá bude zaväzovať vládne strany v ich krokoch a verejných vyhláseniach.

#444 Zložky, ktoré sa priamo podieľajú na napĺňaní zahraničných priorít, posilníme personálne aj materiálne.

#445 Zlepšíme systém zbierania a zdieľania informácií súvisiacich s prioritami na všetkých rezortoch a zahraničných úradoch; na hlavných líniiach našej diplomacie sa musí podieľať celá vláda.

#446 Zavedieme štvrtročnú správu o napĺňaní priorít zahraničnej politiky, aby ústredie a zahraničné pracoviská mali spätnú väzbu, v čom sa darí a v čom nie.

PROFESIONÁLNA A ĽUDSKÁ DIPLOMACIA

Ľudia sú základom úspechu diplomacie. Bez ich iniciatívneho prístupu, inteligencie a profesionality ostanú všetky plány len zdrapmi papiera. Na kvalitný výkon práce však zamestnanci ministerstva zahraničných vecí potrebujú viac ako mobil a výplatu. Potrebujú mať možnosť kultivovať svoju odbornú znalosť, nie byť presúvaní bez hlavy a päty z odboru na odbor, z témy na tému. Očakávajú podporu pri výkone práce, chcú mať jasno v tom, aké kariérne možnosti sa im ponúkajú a čo pre ich realizáciu vedia urobiť.

V zahraničí ideme len na pol plynu, ak sa do presadzovania slovenských priorít nevložia aj tisíce krajanov vo svete. Rodáci vedia vyvinúť tlak na miestne vlády, aby vyšli v ústrety Slovensku; predstavujú najlepšiu možnú „loby“, ako to v praxi dokazuje napríklad vplyv Maďarska v USA. Experti pracujúci v EÚ a NATO majú často také informácie a možnosť ovplyvniť chod „ich“ inštitúcií, o akých sa slovenským diplomatom len sníva. Majú tiež chuť pomôcť národným záujmom, len sa cítia neocenení a ignorovaní. Platí tiež, že v medzinárodných inštitúciách nie je dost Slovákov; často nenapĺňame kvóty kvôli nezáujmu či slabej pripravenosti kandidátov.

#447 Povzbudíme špecializáciu, ukončíme neželané presúvanie ľudí z problematiky na problematiku.

#448 Zavedieme systematické dovozdelávanie pre pracujúcich diplomatov.

#449 Zmenšíme rozdiely v platoch medzi ústredím a zahraničím, aby bola služba doma viac vážena, a nie braná ako nutné zlo.

#450 Zavedieme transparentný a systémový prístup k personálnej politike – zadefinujeme kritériá a podmienky na ďalšie pôsobenie v zahraničí už pri návrate do ústredia.

#451 Viac otvoríme zahraničnú službu pre odborníkov z mimo diplomatického prostredia.

#452 Zavedieme systém aktívneho vyhľadávania najšikovnejších absolventov vysokých škôl a ich prípravy na dráhu kariérneho diplomata.

#453 V zahraničnej službe budú pôsobiť na všetkých miestach len zamestnanci s bezpečnostnou previerkou.

#454 Vytvoríme osobitný tím na ministerstve na vyhľadávanie a získavanie postov v zahraničných inštitúciách.

#455 Zavedieme systematickú prípravu pre kandidátov na pozície v medzinárodných inštitúciách.

#456 V zahraničí budeme lobiť za Slovákov hlásiacich sa na miesta v medzinárodných inštitúciách; nenecháme ich pretĺkať sa samých, ako je to často dnes.

#457 Zorganizujeme pravidelné konzultácie na Slovensku so Slovákami pracujúcimi v medzinárodných inštitúciách podľa vzoru porad veľvyslancov, aby sa posilnili osobné väzby medzi nimi a slovenskou diplomaciou.

#458 Zavedieme profesionálny a transparentný systém pomoci slovenským firmám pri rozvíjaní ich podnikania v zahraničí.

#459 Poskytneme pomoc Slovákom v zahraničí formou aplikácie priamo v mobilnom telefóne.

DOMOV, Z KTORÉHO SA NEODCHÁDZA

Krátkodobá emigrácia prospieva sebavedomiu a znalostiam mladých ľudí, zlepšuje konkurencieschopnosť ekonomiky a prispieva k vyššiemu životnému štandardu všetkých obyvateľov. Problémom Slovenska však je, že ľudia odchádzajú nadhlo a nedobrovoľne pre nedostatok primerane ohodnotených pracovných príležitostí v mieste svojho bydliska, nízku kvalitu školstva a korupciu a klientelizmus vo verejnom živote. Od vstupu SR do EÚ v roku 2004 do roku 2017 celkovo odišlo zo Slovenska 319 000 občanov, nepočítajúc okolo 25 000 študentov na vysokých školách mimo domova. Dlhodobo žije v zahraničí až okolo 10 % percent obyvateľstva Slovenska – druhé najvyššie percento spomedzi krajín strednej a východnej Európy.

Je vo vitálnom záujme Slovenska, aby Slovenky a Slováci z našej vlasti natrvalo neodchádzali a pokiaľ odišli, aby sa chceli vrátiť. Jestvujúce riešenia vlády sú však nedostatočné a nesystematické. Jeden príklad za všetky: v rámci podpornej schémy na návrat odborníkov zo zahraničia sa v rokoch 2017 a 2018 vrátilo len 11 expertov a 7 odborníkov. Tí, ktorí z rôznych dôvodov v súčasnosti nezvažujú návrat, ako aj naši krajanovia v Rumunsku, Maďarsku či Srbsku, by mali mať vytvorené podmienky na to, aby zostali vo vzťahu so Slovenskom, zapájali sa do spoločenského, kultúrneho, hospodárskeho a politického života na Slovensku a boli ambasádormi Slovenska v zahraničí.

OBMEDZENIE ODLIVU MOZGOV

#460 Zameriame sa na vybudovanie kvalitného vzdelávacieho systému, prepojenie škôl na prax a kariérne poradenstvo, aby talentovaní mladí ľudia nemuseli odchádzať za kvalitným štúdiom do zahraničia.

#461 Rozšírime mandát Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, aby sa popri starostlivosti o krajanov dlhodobo žijúcich za hranicami venoval aj problematike novodobej emigrácie.

#462 Prehodnotíme legislatívu a vnútorné smernice orgánov štátnej a verejnej správy tak, aby neúmerne nezaťažovali byrokraciou Slovákov študujúcich, pracujúcich alebo zdržiavajúcich sa v zahraničí.

#463 Zoštandardizujeme uznávanie diplomov a certifikátov zo zahraničných vzdelávacích inštitúcií na základe transparentného kľúča. Zrovnoprávnime štatút študenta v zahraničí so slovenskými študentmi v prípadoch zliav a výhod v doprave, kultúre a iných službách poskytovaných štátnym a verejným sektorom.

#464 Vytvoríme koordinačné centrum pre ľudí vracajúcich sa zo zahraničia, ktoré uľahčí administratívne úkony, akými sú získanie a obnovenie dokladov, vybavenie zdravotného poistenia, obnovenie a aktualizácia sociálneho poistenia, uznanie diplomov a certifikácií či uznanie vodičského preukazu.

#465 Zmeníme prístup vlády a orgánov štátnej správy tak, aby spolupracovali so súkromným sektorom a neziskovými organizáciami ako partnermi pri promovaní pozitívnej emócie a propagovaní výhod Slovenska v zahraničí vrátane pracovných pozícií na Slovensku.

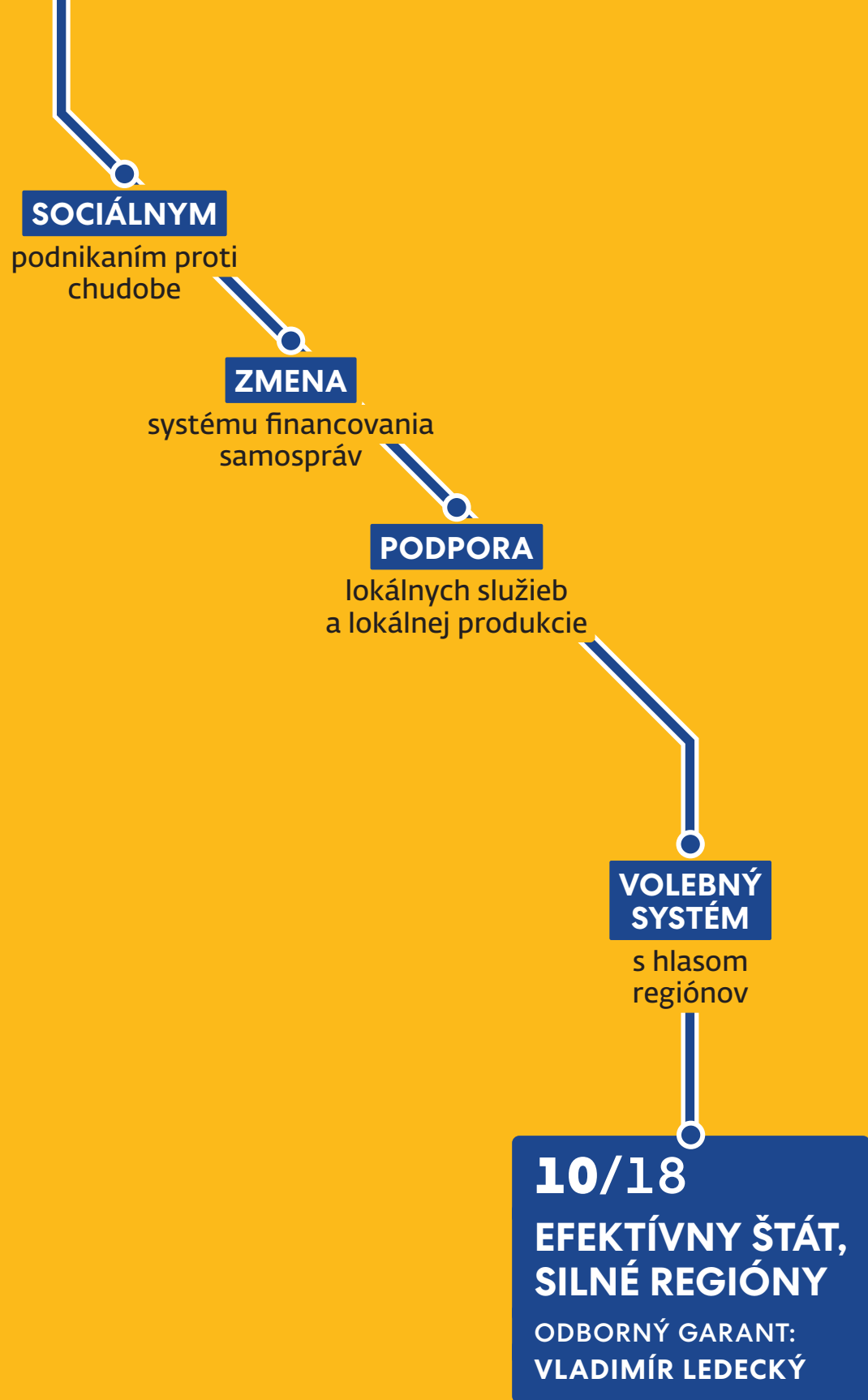
PODPORA OBEHU MOZGOV

Nech je Slovensko akokoľvek atraktívnou krajinou, časť z najtalentovanejších rodákov bude chcieť pôsobiť v zahraničí. Treba pripraviť podmienky na to, aby zostali vo vzťahu so Slovenskom, zapájali sa do spoločenského, kultúrneho, hospodárskeho a politického života na Slovensku a boli ambasádormi Slovenska v zahraničí.

#466 Umožníme všetkým občanom SR, zdržiavajúcim sa v zahraničí, zúčastňovať sa na voľbách (nielen parlamentných) a referendách na Slovensku zo zahraničia, buď zjednodušenou korešpondenčnou formou, alebo osobne na veľvyslanectvách a konzulátoch SR.

#467 Poveríme príslušné orgány štátnej správy, hlavne veľvyslanectvá a konzuláty, aby aktívne rozšírili sieť kontaktov medzi súkromnými firmami a neziskovými organizáciami doma a krajanmi v zahraničí.

#468 Prehodnotíme zákaz dvojitého občianstva, ktorý signalizuje rodákovi, ktorí prijali iné občianstvo, že Slovensko nemá o nich záujem. Takisto im sťažuje praktické každodenné opatrenia pri plánovaní prípadného návratu, napríklad pri získaní prechodného alebo trvalého bydliska a pod.

SILNÉ REGIÓNY, EFEKTÍVNY ŠTÁT

Slovensko je krajinou prehlbujúcich sa regionálnych rozdielov. Sledujeme vyludňovanie regiónov a stratu konkurencieschopnosti mnohých miest a mestských regiónov najmä vo východnej časti krajiny. Pozitívny vývoj národného hospodárstva sa takmer vôbec nepremietol do vyrovnávania regionálnych rozdielov, nepriniesol rast kvality života občanov v ekonomicky najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska.

Napríklad na severovýchode Slovenska, v regióne s jedinečným národným parkom a kultúrnym bohatstvom, deväťdesiat percent obyvateľstva v produktívnom veku pracuje mimo regiónu, väčšina mimo Slovenska. Domov sa vracajú len občas, nakrátko, svoje domy zveľadujú z príjmov nadobudnutých mimo regiónu, pre svoju obec, územie, regiónu však okrem platenia daní neprinášajú žiadny hospodársky, ekonomický, kultúrny či spoločenský úžitok. Zvyšok obyvateľstva tvoria seniori a marginalizované komunity. Minimálny počet tvoria tí, ktorí pracujú v blízkych inštitúciách (školy, úrady) alebo v malých podnikoch a prevádzkach.

Štát prostredníctvom štátnych podnikov v území znemožňuje hospodársku činnosť tým, ktorí by ju prirodzene chceli vykonávať, a možno by ju vykonávali lepšie a efektívnejšie. Pôdu, ktorú by lokálni poľnohospodári a producenti potravín chceli využívať, využívajú oligarchovia a pôdohospodárski špekulanti. Lesy spravované štátom sú pre potenciálnych prirodzených hospodárov z územia doslova nedostupné, paradoxne v nich štát ťaží, zdroje však vyváža mimo regiónu.

Od vzniku samostatného štátu nemá Slovensko jasnú regionálnu politiku. Na miestnej i regionálnej úrovni chýbajú nástroje na vyrovnávanie regionálnych rozdielov, vo výkone rozvoja regiónov prevláda byrokracia a formalizmus. Nie je definované, akú úlohu majú zohrávať centrálna a akú miestna a regionálna úroveň. Tým, že neexistuje jednotná vízia a stratégia na národnej úrovni, kompaktná a zrozumiteľná legislatíva regionálneho rozvoja, rovnako neexistuje ani ucelený a koncepcný systém financovania regionálneho rozvoja.

V súčasnosti je regionálny rozvoj čiastkovou agendou viac ako desiatich ústredných orgánov štátnej správy. Prehlbujúce sa regionálne rozdiely považujeme za také alarmujúce, že tejto oblasti chceme zabezpečiť koncentráciu kompetencií a zdrojov na jednom mieste (úroveň orgánu ústrednej štátnej správy), kde bude regionálny rozvoj najvyššou prioritou a nielen čiastkovou témou.

NOVÁ REGIONÁLNA POLITIKA

Mottom súčasnej regionálnej politiky na Slovensku je najmä tvorba pracovných miest, a to takmer za každú cenu. Túto prioritu považujeme z dlhodobého hľadiska za nedostatočnú, vznik pracovných miest má byť dôsledok dobrej regionálnej politiky a nie jej jediný motív.

Predložíme novú regionálnu politiku, ktorej hlavnými cieľmi bude:

#469 rozvojom regiónov zabezpečiť efektívnosť, dostupnosť a kvalitu služieb pre občana,

#470 primárne podpora inovácií, hospodárskeho rozvoja a vyrovnávanie disparít,

#471 posilnenie zhodnotenia vnútorného potenciálu a konkurencieschopnosti,

#472 podpora usídľovania podnikateľov,

#473 zvládanie štrukturálnych zmien,

#474 vytváranie a zachovanie pracovných miest,

#475 posilnenie regionálnej súdržnosti.

Vedľajšími efektmi bude zachovanie decentralizovaného osídlenia, unikátnej sídelnej štruktúry a znižovanie sociálno-ekonomických rozdielov.

MANAŽMENT A FINANCOVANIE ZMENY

#476 Vytvoríme komisiu, ktorá do 100 dní zrealizuje audit aktuálnych kompetencií a financovania samosprávy a navrhne nový efektívny model usporiadania a financovania verejnej správy, ktorý umožní efektívnejší rozvoj regiónov aj vyrovnávanie regionálnych rozdielov.

#477 Odporučíme ďalší rozvoj Slovenska realizovať na báze rozvoja miest spolupracujúcich s obcami v prirodzených mestských regiónoch. Mestský región chápeme ako územie, v ktorom vystupuje jedno alebo viac miest

ako centrá a obce, ktoré tvoria zázemie centra. Sú v ňom typické vzťahy medzi jadrom/centrom tohto územia a ostatnými obcami/zázemím. Cieľom je dosiahnuť rast územia mestského regiónu ako celku a zvýšenie kvality služieb spoločnými aktivitami.

#478 Zjednodušíme pravidlá prenosu kompetencií obcí a miest na spoločné úradovne s cieľom zefektívniť využívanie finančných zdrojov miest a obcí a tiež skvalitnenie služieb ich obyvateľom.

#479 Navrhujeme zmenu spôsobu financovania samospráv, ktorá zvýši ich nezávislosť od aktuálnych politických a ekonomických výkyvov, ale aj odstráni spory o sadzbách daní.

#480 Na financovanie investičného rozvoja regiónov navrhujeme zlúčiť finančné prostriedky z rôznych dotačných programov určených na rozvoj regiónov, ktoré sú roztrúsené po jednotlivých ministerstvách, do jedného modernizačného fondu s cieľom odbúrať rezortizmus a využiť synergie rôznych sektorových politík.

Výsledkom bude:

#481 posilnenie významu miest a obcí oproti centrálnej vláde a vytvorenie predpokladov na prevzatie ďalších úloh centrálnej vlády,

#482 jasnejšia del'ba úloh medzi miestnou samosprávou a centrálnou vládou,

#483 posilnenie finančnej autonómie miest a obcí,

#484 spravodlivejšie finančné vyrovnávanie zohľadňujúce daňovú silu a záťaž miest a obcí a umožňujúce riešiť regionálne disparity,

#485 odstránenie nedostatočného financovania preneseného výkonu,

#486 zvýšenie vplyvu občana na poskytované služby,

#487 zvýšenie zodpovednosti za verejné výdavky,

#488 lepšie podmienky na využívanie vnútorného potenciálu regiónov,

#489 lepšie a pružnejšie reagovanie na meniace sa potreby, požiadavky a správanie sa obyvateľov a na dôsledky demografických, technologických či klimatických zmien,

#490 riešenie problémov suburbanizácie,

#491 lepšia organizácia regionálneho školstva a spravodlivejšie financovanie sociálnych služieb,

#492 rast kvality strednej úrovne manažmentu v mestách,

#493 odstraňovanie bariér spolupráce, posilnenie väzieb medzi obcou a regiónom,

#494 pracovné miesta v regiónoch,

#495 efektívnejšie využívanie zdrojov, majetku, redukcia správnych výdavkov, výdavkov na infraštruktúru, synergické efekty.

ZMENA VOLEBNÉHO SYSTÉMU

Súčasný volebný systém (jeden volebný obvod s päťpercentným prahom a relatívne nízkou váhou preferenčných hlasov), ktorý pre voľby do Národnej rady SR používame už vyše dvadsať rokov, sprevádza pocit akejsi „zastupiteľskej osirelosti/opustenosti“. Pociť, akokoľvek subjektívny, ktorý vyplýva z fyzickej vzdialenosti niektorých regiónov od hlavného mesta SR Bratislavy a z faktu, že z pohľadu zastúpenia ľudí žijúcich v regiónoch Slovenska je alebo sa minimálne javí ako nevyvážený.

Pri úvahách o jeho zmene však treba vziať do úvahy okolnosti, za ktorých by sa táto zmena mala odohrať; a zároveň vyrovnáť sa s maximom predpokladaných dôsledkov akéhokoľvek zásahu doň. Teda, vychádzať zo zrejmej a prehlbujúcej sa fragmentácie stranického/politického systému na Slovensku, z prítomnosti extrémistických strán v ňom, rovnako ako z predpokladu, že sa v ňom nachádzajú také politické strany a hnutia, ktorých cieľom nie je podieľať sa na vládnutí („no office-seeking parties“). Technicky to znamená, že

treba prihliadnúť aj na vykonateľnosť zmien (prenosné hlasovacie lístky a ich započítavanie, voľba zo zahraničia a pod.).

Preto – zväziac všetky tieto okolnosti – a s cieľom navrhnúť vyvážený volebný systém s primeraným zastúpením všetkých ľudí žijúcich v jednotlivých regiónoch Slovenska chceme otvoriť vecnú, minulosťou nezaťaženu a nekonfrontačnú diskusiu o tomto návrhu na zmenu volebného systému (pre voľby do Národnej rady SR) postavenú na týchto princípoch:

#496 Zavedenie štyroch volebných obvodov (3 plus 1), teda východné, stredné, západné Slovensku a hl. mesto SR Bratislava so zacho- vaním 5 % prahu na vstup do parlamentu. To znamená, že do úvahy sa budú naďalej brať len hlasy tých strán a hnutí, ktoré na území celého Slovenska prekročia hranicu piatich percent hlasov získaných vo voľbách. (Ide o model, ktorý sme pre voľby používali opakovane začiatkom 90. rokov a ktorý nebráni úvahám o novom územno-správnom členení Slovenska na akékoľvek menšie funkčné celky.)

#497 Povinnosť kandidujúcich politických strán a hnutí v jednotlivých volebných obvodoch navrhnúť kandidátov z prirodzených či historických regiónov Slovenska a miest s vyššou koncentráciou obyvateľstva. (Napríklad: vo volebnom obvode na východnom Slovensku budú musieť politické strany a hnutia na kandidátnej listine uviesť minimálny určený počet kandidátov z Košíc, Prešova, Spiša, Šariša, Vysokých Tatier, Zamaguria a Zemplína, vyplývajúci z počtu obyvateľov jednotlivých regiónov a miest.)

#498 Pre jednotlivé obvody nebude vopred stanovený počet mandátov (teda poslancov v Národnej rade SR), ten určí volebná účasť voličov v jednotlivých volebných obvodoch. (Cieľom dvoch vyššie uvedených zmien je zvýšená motivácia ľudí ísť voliť a motivácia politických strán zakladať a „starať sa“ o svoje štruktúry na území celého Slovenska.)

#499 Pri prepočítavni hlasov na mandáty sa nebude používať systém tzv. kvót, ale premyslená a prispôbena tzv. d'Hondtova metóda, keď sa hlasy získané jednotlivými politickými

stranami a hnutiami delia postupne číslami 1, 2 atď., až kým nie sú rozdelené všetky mandáty. (Táto úprava smeruje k silnejšiemu zastúpeniu najúspešnejších politických subjektov vo voľbách a zvyšuje predpoklad úspešného zloženia stabilnejšej vlády opierajúcej sa o parlamentnú väčšinu.)

Takto zmenený volebný systém si zachová mnohé výhody systému pomerného zastúpenia (nebudú sa vo veľkom strácať hlasy tak, ako by sa to nevyhnutne dialo v akomkoľvek väčšinovom systéme), no zároveň bude obsahovať také prvky, ktoré zvýšia váhu hlasov, a teda aj zastúpenie ľudí žijúcich vo všetkých regiónoch Slovenska.

PRAKTICKÉ OPATRENIA PRE REGIONÁLNY ROZVOJ

Prijatie novej filozofie regionálnej politiky môže byť výhľadovo dlhodobá záležitosť, v medziobdobí preto netreba resignovať na účinné praktické opatrenia na vyrovnávanie regionálnych rozdielov v oblasti posilňovania kapacít manažmentu rozvoja najmä ekonomicky najmenej rozvinutých regiónov a aktivizovania vnútorného potenciálu týchto regiónov.

#500 Oblasť regionálneho rozvoja a k nej prislúchajúce kompetencie a zdroje budú koncentrované na jednom mieste (na úrovni podpredsedu vlády pre regionálny rozvoj), kde budú prioritnou témou záujmu a nielen čiastkovou agendou.

#501 Budeme dbať na stabilitu a vyváženosť tvorenej legislatívy so zámerom na reálne a efektívne rozpočtovanie a plánovanie rozvoja miest, obcí a regiónov. Zosúladiť legislatívne zmeny postihujúce samosprávy s časovým rámcom rozpočtov samosprávy.

POSILŇOVANIE PROFESIONÁLNYCH KAPACÍT A VNÚTORNÉHO POTENCIÁLU REGIÓNOV

#502 Budeme posilňovať finančné aj personálne kapacity priamo v regiónoch na prípravu a realizáciu autentických rozvojových plánov najmä v znevýhodnených regiónoch.

#503 Čerpanie finančnej podpory na rozvoj regiónov naviažeme na merateľné kritériá.

#504 Navrhujeme nástroje na efektívne využitie nevyužitelného štátneho majetku v zaostávajúcich regiónoch.

#505 Podporíme rozvoj miestnej ekonomiky cez funkčný systém podpory lokálnej produkcie a lokálneho predaja.

#506 Zavedieme motivačné nástroje pre samosprávy, aby generovali a zhodnocovali zdroje prostredníctvom rozvoja sociálnej ekonomiky.

CESTOVNÝ RUCH

#507 Zachováme zavedené a zavedieme nové produktívne nástroje destinačného manažmentu a moderného riadenia cestovného ruchu ako odvetvia hospodárstva.

#508 V politike cestovného ruchu budeme presadzovať udržateľné riešenia na podporu miestnych komunít a ochrany prírody.

#509 Podľa vzoru zo zahraničia zavedieme jednotné technologické riešenie pre komunikáciu štátnej a verejnej správy s podnikmi cestovného ruchu (najmä ubytovacie a stravovacie zariadenia) na jednom mieste, s využitím tohto systému na automatizovaný zber dát.

#510 Zavedenie metodiky zberu a vyhodnocovania komplexných dát o výkonnosti cestovného ruchu, aby jediným údajom o výkonnosti cestovného ruchu nebola len Ubytovacia štatistika Štatistického úradu SR.

#511 Znížime administratívnu náročnosť poskytovania ubytovacích služieb v nízko-kapacitných a sezónnych zariadeniach na vidieku, čo môže prispieť k ich legalizácii.

#512 Pripravíme nástroje na elimináciu čierneho ubytovania a usmerňovanie zdieľanej ekonomiky v cestovnom ruchu

#513 Zjednodušíme legislatívne povinnosti pre subjekty podnikajúce na vidieku v ubytovaní, stravovaní, poľnohospodárstve, potravinárstve a remeselnej výrobe s cieľom dostať na stôl pre hosta čo najlokálnejšiu a najzdravšiu potravinu.

#514 Odstránime bariéry v oblasti zamestnávania a s tým súvisiace odvodové zaťaženie podnikov cestovného ruchu, vytvoríme lepšie podmienky pre sezónne zamestnávanie a zamestnávanie študentov.

#515 Podporíme rodinné podnikanie v cestovnom ruchu – malé a stredné podniky, ktoré sú stabilnejšie aj v čase krízy a dokážu rozvíjať zdravú a udržateľnú podnikateľskú tradíciu – konkrétnymi nástrojmi na znižovanie administratívnej a finančnej náročnosti podnikania a zamestnávania rodinných príslušníkov.

#516 Zjednodušíme a kapacitne podporíme vybavovanie vízovej povinnosti pre návštevníkov z prioritných cieľových trhov aj pracovnej sily (napríklad Ukrajina) pre odvetvie cestovného ruchu.

#517 Zabezpečíme turistické značenia na rýchlostných komunikáciách v záujme navigácie tranzitujúceho návštevníka k turisticky zaujímavým cieľom.

#518 Pri rekonštrukciách ciest 1. triedy budeme myslieť na cyklobilitu, prednostne v turisticky navštevovaných oblastiach.

#519 Budeme aktívne budovať a udržiavať národnú kostrovú sieť cyklotrás a medzinárodných diaľkových cyklotrás (EUROVELLO).

#520 Budeme pokračovať v programe Obnovme si svoj dom, ktorý pomáha obnovovať kultúrne pamiatky a zapájať dlhodobo nezamestnaných.

PODPORA MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Marginalizované rómske komunity predstavujú pre mnohé samosprávy prekážku ich rozvojového potenciálu, preto ho treba nevyhnutne riešiť a vnímať nielen ako zložitý problém, ale tiež ako nevyužitý ľudský kapitál, ktorý je možno pozitívne využiť pre potreby danej lokality. Na Slovensku existuje množstvo pozitívnych príkladov, ktoré v tejto oblasti fungujú. Poznáme ich, sme autormi viacerých z nich. Chceme ich preniesť na celoslovenskú úroveň a využiť potenciál vylúčených rómskych komunít pre rozvoj regiónov a celej krajiny. Nie je to problém na jedno funkčné obdobie, ale má riešenie.

#521 Pripravíme ťažko zamestnateľných ľudí z marginalizovaných rómskych komunít (MRK) na zamestnanie v podnikoch s chýbajúcou pracovnou silou.

#522 Podporíme vznik sociálnych podnikov a zabezpečíme pre ne kvalitné servisné a poradenské služby.

#523 Skvalitníme opatrenia aktívnej politiky trhu práce motiváciou na výkon reálnych prác a budovanie praktických pracovných zručností (namiesto samoučelných a formálnych činností).

#524 Podporíme systém sociálneho bývania pre MRK.

#525 Vytvoríme možnosti pre celodennú edukáciu detí a študentov od materskej po strednú školu, vrátane systému motivácie pre nadpriemerných žiakov a študentov, a objektívizácie diagnostiky detí z MRK.

#526 Zabezpečíme dostatok personálneho aj materiálneho zázemia pre školy s ohľadom na demografiu a špecifiká lokalít a komunít.

#527 Zlepšíme dostupnosť zdravotníckych služieb ohrozeným komunitám.

#528 Budeme zviditeľňovať dobré príklady riešenia problematiky marginalizovaných rómskych komún.

#529 Chceme inštitucionalizovať podporu rómskej národnostnej menšiny, hlavne rozvíjať jej kultúru a jazyk.

ZMYSLUPLNÉ A TRANSPARENTNÉ ČERPANIE EUROFONDŮV

Na programové obdobie rokov 2021 až 2027 by malo Slovensko zo zdrojov Európskej únie získať 12 miliárd eur, ktoré majú slúžiť na modernizáciu krajiny. Kľúčovou úlohou pre ďalšie obdobie bude zmeniť tento symbol rozkrádania, korupcie, neefektívneho a pomalého čerpania na rozumný a zmysluplný nástroj na rozvoj (nielen) regiónov.

#530 Zabezpečíme transparentný a spravodlivý systém posudzovania a hodnotenia žiadostí o nenávratné finančné príspevky a následnej kontroly ich čerpania s minimálnym priestorom na korupciu s uplatnením zásady „všetko, čo je možné zverejniť, bude zverejnené“.

#531 Navrhujeme zásadné prepracovanie systému riadenia, finančného riadenia a kontroly/auditov fondov EÚ z hľadiska zjednodušenia a zefektívnenia procesu implementácie, s cieľom znížiť administratívnu záťaž pre žiadateľov a konečných prijímateľov.

#532 V rámci mechanizmu implementácie podpory z fondov EÚ na národnej úrovni odporučíme vytvorenie jediného spoločného riadiaceho orgánu pre všetky operačné programy, ktorý pri ich riadení bude spolupracovať s implementačnými útvarmi na príslušných rezortoch a koordinačnými pracoviskami v území.

#533 Sústredíme eurofondy na dobudovanie územnej, mestskej a miestnej infraštruktúry.

#534 Vzhľadom na zníženie počtu cieľov politiky súdržnosti aj v záujme vytvorenia jednoduchšej štruktúry a prehľadnejšieho systému riadenia v novom programovom období podporujeme zníženie počtu operačných programov. Podporíme aj vytvorenie samostatného operačného programu zameraného na územný rozvoj.

#535 Zavedieme katalóg typových projektov, najmä pri menších projektoch, napríklad pre regionálne školstvo alebo pre samosprávu. Z katalógu by si žiadatelia vybrali podľa svojich potrieb a do typového projektu by iba doplnili základné informácie. Výrazne sa obmedzí byrokracia pre žiadateľov, ktorí sa budú môcť zamerať na kvalitnú realizáciu samotného projektu.

PROFESIONÁLNEJŠIA A EFEKTÍVNEJŠIA ŠTÁTNA SPRÁVA

#536 Sprofesionalizujeme štátnu správu.

#537 Odpolitizujeme výber prednostov okresných úradov – prostredníctvom transparentných verejných výberových konaní, pri stanovení presných kvalifikačných kritérií.

#538 Vytvoríme odborne kvalitný odvolací stupeň proti rozhodnutiam prvostupňových úradov (ideálny počet sú štyri úrady, ich konečný počet bude závisieť od potenciálnej zmeny územnosprávneho členenia) ako nástroja na zvýšenie kvality a nestrannosti rozhodovania výkonu štátnej správy na miestnej úrovni.

#539 Vyhodnotíme efektívnosť klientskych centier a odstránime ich kompetenčné, technické a personálne nedostatky.

#540 Prepojíme analytické kapacity s vecnými odborníkmi na ústredných orgánoch.

#541 Výrazne zlepšíme koordináciu, rozhodovanie a realizáciu prierezových politík vo verejnej správe. V rámci zmeny zákona o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy navrhujeme, kto bude organizačne a kompetenčne plniť úlohu moderného centrálného koordinačného orgánu so zodpovednosťou za rôzne štátne politiky s prierezovým dosahom.

#542 Vykonáme audit súladu činností a financovania ústredných orgánov štátnej správy a organizácií v ich pôsobnosti, odstránime duplicitu v organizačných štruktúrach, čo prinesie znížovanie nákladov ústrednej štátnej správy na výkon činností a zvyšovanie transparentnosti štátnej správy,

#543 Zavedieme rozhodovanie o verejných politikách a legislatíve na základe overených dát.

#544 Zmodernizujeme komunikačnú stratégiu jednotlivých ústredných orgánov s podporou otvorenej a nekonfliktnej komunikácie s médiami, občanmi, verejnosťou.

ODOVZDÁME ZELENŠIU KRAJINU

Slovensko je jedinečné svojimi prírodnými krásami, pestrosťou fauny a flóry. V mnohom sme európskym unikátom. Napriek tomu je ochrana životného prostredia na Slovensku vážnym problémom, predčasne u nás zomrie pre znečistené ovzdušie viac ako 5 200 ľudí za rok. Patríme ku krajinám s najhoršou kvalitou ovzdušia v Európskej únii.

Prebieha šieste celosvetové vymieranie druhov, až milión druhov je ohrozených vyhynutím. Klimatická zmena môže viesť k nezvratiteľným následkom, ktorým treba predísť. Globálne otepľovanie prebieha rýchlejšie, ako bol pôvodný predpoklad. Slovensko ako vnútrozemská krajina je na zmenu klímy mimoriadne citlivé. Naplnenie najhoršieho scenára môže znamenať zvýšenie priemernej ročnej teploty na Slovensku až o 5 – 6 °C. Takáto prudká zmena by mala dopad na život, zdravie, produkciu potravín, ale najmä na zdroje pitnej vody.

Sami si ničíme prostredie, v ktorom žijeme. Masívne rúbeme lesy, aj v národných parkoch a rezerváciách. Štát zlyháva pri ochrane prírody, najmä vzácnych druhov a ekosystémov lesov, lúk a mokradí. Recyklujeme málo, väčšina odpadu stále končí na skládkach, pričom sa nevieme vysporiadať so starými záťažami s nebezpečným odpadom. Nezadržujeme vodu v krajine, odteká zregulovanými korytami riek. Podpora úspor, zelenej energie a ekologických inovácií je nízka, závislosť od dovozu fosílnych palív neklesá a domáce zdroje využívame neefektívne. A vymôcť právo a postihnúť tých, čo nám ničia životné prostredie, je ešte ťažšie ako v ostatných oblastiach.

V boji so zmenou klímy musíme zabráť v každej oblasti, preto navrhujeme opatrenia, ktoré jej predchádzajú a zmierňujú dopady zmeny klímy v každej časti nášho programu. Globálne otepľovanie si však vyžaduje chladnú hlavu pri zavádzaní perspektívnych opatrení. Podporujeme konštruktívny prístup a konkrétne riešenia environmentálnych problémov, podložené najnovšími odbornými poznatkami a inováciami, ktoré pomôžu tento vážny problém zvládnuť. V spolupráci s vedcami a odborníkmi v EÚ sa chceme posunúť k cieľu uhlíkovej neutrality do roku 2050 a prechodu na obehové, nízkoemisné a zároveň konkurencieschopné hospodárstvo.

Spoločné úsilie Európskej únie v dosahovaní ambiciózných environmentálnych cieľov prináša nové príležitosti. Zasadíme sa o rozvoj ekopriemyslu, inovácií a prírode blízkeho hospodárenia v krajine. Tento ucelený prístup nevyhnutne povedie k zlepšeniu zdravia a kvality životného prostredia, a zároveň prispeje k rozvoju a zamestnanosti v slovenských regiónoch.

ZDRAVÉ LESY

Ťažba dreva v slovenských lesoch od veternej kalamity v roku 2004 nadmerne vzrástla, zdravie lesov zhoršuje aj zmena klímy. Straty sa najviac prejavujú na území národných parkov. Odlesňovanie pritom vedie k devastácii pôdy, vodných tokov a narušeniu ekosystémov. Na nešetrné lesnícke postupy doplácame my, aj budúce generácie. Odstraňovanie škôd je náročné, nákladné a zdĺhavé, ochrana ohrozených druhov a ich biotopov zlyháva.

#545 Vyhlásime lesy za prírodné bohatstvo a zásadne obmedzíme vývoz nespracovaného dreva zo Slovenska.

#546 Zastavíme nadmernú ťažbu dreva a presadíme prírode blízke hospodárenie v lesoch bez veľkých odlesnených plôch.

#547 Zastavíme povoľovanie výnimiek pre ťažbu dreva v chránených územiach s najvyšším stupňom ochrany, aby prírodné rezervácie boli skutočne bezzásahové územia.

#548 Dokončíme zonáciu národných parkov, aby bola zabezpečená ich ochrana a podmienky pre udržateľný turizmus a využitie územia. Prioritnou funkciou lesov v chránených územiach a národných parkoch musí byť ochrana prírody, pôdy a vody.

#549 Zosúladiť a zjednodušiť sústavu chránených území podľa medzinárodných štandardov a následne štátne lesné pozemky presunieme pod správu ministerstva životného prostredia.

#550 Posilníme štátnu ochranu prírody, vrátane správy národných parkov a chránených krajinných oblastí, aby bol zabezpečený kvalitný manažment chránených území.

#551 Zavedieme nezávislú kontrolu v lesoch za účasti posilnených inštitúcií ochrany prírody a odborníkov.

#552 Podporíme kvalitné spracovanie dreva s pridanou hodnotou. Nadviažeme na bohatú stolársku a drevospracovateľskú tradíciu s využitím moderných technológií v záujme prosperity regiónov a ľudí, ktorí lesy zveľaďujú.

KRAJINA BEZ ODPADOV

Skládkovanie je na Slovensku stále najviac využívaná forma nakladania s odpadom. Prevádzka a následná sanácia skládok odpadu je nákladná a zaťažuje životné prostredie. Slovensko nevyužíva potenciál recyklácie a opätovného využitia odpadu, čím dochádza k zbytočnému plytvaniu, k ekonomickým stratám, ale aj znečisteniu rozsiahlych území a ohrozeniu podzemných vôd.

#553 Slovensko bez skládok – znížime skládkovanie odpadov na minimum podporou triedenia a efektívneho spracovania odpadov s prechodom na obehové hospodárstvo.

#554 Spustíme program „Vyčistíme Slovensko od ilegálnych skládok“ v spolupráci s regiónmi a občanmi. Poskytneme obciam odbornú a finančnú podporu.

#555 Zvýšime podiel triedenia a recyklácie odpadu na priemer EÚ lepšou dostupnosťou zberu, vzdelávaním ľudí a finančným zvýhodňovaním triedenia odpadu. Podporíme efektívne dotriedňovanie zmesového komunálneho odpadu a jeho následné spracovanie.

#556 Podporíme predaj výrobkov v šetrných alebo opakovane použiteľných obaloch, vznik bezobalových obchodov, výmenných trhov a centier opätovného používania.

#557 Potraviny nie sú odpad, zabránime ich zbytočnému plytvaniu. Podporíme fungovanie potravinovej banky a iných foriem využitia nepredaných potravín z obchodov a reštaurácií.

#558 Podporíme predchádzanie vzniku odpadov. Zlepšíme informovanosť, podporíme domáce a komunitné kompostovanie.

#559 Nevyhadzujme, čo sa dá ešte opraviť. Podporíme opravovne a centrá opätovného použitia výrobkov.

VODA JE ZDROJ ŽIVOTA

Slovensko má vďaka svojej rozmanitosti bohaté zdroje vysoko kvalitných a dostupných vôd. Ohrozujú ich neprofesionálne zásahy do krajiny a čoraz častejšie prírodné katastrofy, ktoré so sebou prináša meniaci sa klíma. Stav našich vôd a riek sa zhoršuje. Spotreba vody sa zvyšuje, pričom zaostávame v miere pripojenia na verejnú kanalizáciu a čistiarne odpadových vôd. Tradičná ochrana pred povodňami už nestačí, niektoré protipovodňové riešenia a stavby sú drahšie ako hodnota ochráneného majetku, pričom problém povodní v lokalite neriešia, iba odsúvajú. Vodná politika musí reagovať na aktuálne výzvy a zabezpečiť dostatok čistej vody, zdravé rieky a jazerá.

#560 Zlepšíme ochranu vôd zavádzaním a podporou udržateľného poľnohospodárstva s obmedzením použitia priemyselných hnojív.

#561 Zodpovedne sa postavíme k zabráneniu znečistenia vôd mikroplastmi, liečivami a únikom nebezpečných chemikálií.

#562 Zvýšime napojenie domácností na verejnú kanalizáciu a čistiarne odpadových vôd o 10 %.

#563 Podporíme zadržiavanie a opätovné využitie vody v krajine a boj so suchom využívaním prírody blízkeho hospodárenia v lesoch, na poliach, na vidieku aj v mestách, aby voda mohla plniť aj prirodzenú klimatizačnú funkciu v krajine.

#564 Podporíme obnovu prírodného charakteru vodných tokov, okolitej krajiny a jej štruktúr schopných pozitívne vplyvať na kvalitu a kvantitu vody a života v nej.

#565 Dôsledne prehodnotíme plánované infraštruktúrne projekty – menej betónu, viac prírode blízky riešenie pri regulácii a využívaní riek.

ČISTÝ VZDUCH

Patríme ku krajinám s najviac znečisteným ovzduším v EÚ. Pre znečistené ovzdušie na Slovensku predčasne umiera viac ako 5 200 ľudí. Zdravotné následky znášame všetci, najviac ohrozené sú malé deti. A hoci ľudský život nemožno vyčíslieť v peniazoch, podľa OECD spôsobuje len tento fakt výpadok 6,5 % HDP.

Najväčším problémom sú prekročené hodnoty jemných prachových častíc. Do ovzdušia sa dostávajú najmä z domácností vykurovaných tuhým palivom. Až pätina slovenských domácností si pritom nemôže dovoliť udržiavať primerané teplo, presakuje im strecha, trpia vlhkosťou či plesňami a majú doma málo denného svetla. Znížime podiel tejto „energetickej chudoby“ tak, aby dotknutí ľudia – deti, ich susedia, ale ani príroda netrpeli.

#566 Ukončíme environmentálne škodlivé dotácie na výrobu elektriny z hnedého uhlia, podporíme modernizáciu priemyslu, výskum a inovácie v kombinácii so zalesňovaním. Postupne zastavíme ťažbu a spaľovanie uhlia a budeme presadzovať zmysluplnú transformáciu uhoľných regiónov.

#567 Zlepšíme informovanosť ľudí o aktuálnej kvalite ovzdušia.

#568 Energetiku „ušíjeme“ na mieru regiónom. Vybudujeme profesionálne tímy, ktoré pomôžu v regiónoch pri plánovaní a realizácii úspor energií v domácnostiach a verejných budovách a pri výrobe vlastnej zelenej energie.

#569 Podporíme modernizáciu priemyslu, výskum, vývoj a inovácie pri zavádzaní nových druhov zdrojov energie a energetických úsporách.

#570 Zlepšíme dostupnosť a kvalitu zdravého bývania pre každého človeka. Zavedieme predplatené odoberanie elektriny s možnosťou súčasného poskytovania pomoci v energetickej chudobe tak, aby mali domácnosti dostatok bezpečného elektrického tepla a svetla.

#571 Posilníme programy obnovy verejných budov, najmä škôl, materských škôl a nemocníc s cieľom prispôsobiť ich klimatickej zmene a znížiť ich prevádzkové náklady a environmentálne dopady.

#572 Za každého človeka jeden strom! Podporíme celoštátny cielený program na systematickú výsadbu stromov vo voľnej krajine aj mimo lesov.

ZELENÉ MESTÁ PRIPRAVENÉ NA ZMENU KLÍMY

Príroda neexistuje oddelene od miest, kde žije väčšina obyvateľov Slovenska. Mestská zeleň je u nás nerovnomerne rozložená (sme tretí najhorší v EÚ). To vedie k prehrievaniu a zvýšenej prašnosti, čím trpia ľudia aj príroda. Mestá sú tiež dôležitým životným priestorom pre včely, motýle, netopiere či chránené druhy vtákov a stromov. Musíme znížiť smog z kúrenia, dopravy a podstatne zlepšiť kvalitu ovzdušia na úrovniach obcí, ulíc, štvrtí, ale aj jednotlivých domácností.

#573 Viac zelene, stromov a kvetov v mestách. Zlepšíme rozloženie zelene v prospech zdravia ľudí, živočíchov a rastlín.

#574 Podporíme využitie inovácií – zelené strechy a steny, moderné povrchy ciest a chodníkov.

#575 Lepšie využijeme úžitkovú a dažďovú vodu v mestách.

#576 Podporíme mestá a obce pri recyklácii, kompostovaní a predchádzaní vzniku odpadov a ich ekologickej likvidácii.

#577 Neporiadok a znečisťovanie sa neoplatí. Mestá budú mať zvýšenú podporu a kontroly v teréne.

#578 Podporíme obnovu verejných budov a ich areálov, najmä škôl, nemocníc a úradov pomocou profesionálnych energetických tímov v okresných mestách.

#579 Prehodnotíme zavedenie nízkoemisných zón ako spôsobu prevencie proti prehrievaniu miest a zlepšenia zdravia obyvateľov.

#580 Podporíme z úrovne štátu ekologické a inovatívne druhy dopravy, budovanie infraštruktúry pre elektromobilitu a iné alternatívne pohony, ktorých prínos pre zníženie zaťaženia životného prostredia je jasne preukázateľný.

S MLADÝMI ZA ZÁCHRANU PLANÉTY

Najsilnejším hlasom hovoriacim o nevyhnutnosti lepšej ochrany životného prostredia sú dnes mladí ľudia. Je to pochopiteľné, ide najmä o ich zdravú budúcnosť. Preto chceme pozorne počúvať mladú generáciu a spolupracovať s ňou na záchrane planéty.

#581 Spustíme program Enviro-UP – sprístupnenie informácií, prepájanie, podpora osobnostného rastu a sebarealizácie mladých ochrancov prírody.

#582 Zavedieme zelené týždne pre planétu a klímu na všetkých stupňoch vzdelávania – kampane, súťaže, workshopy a simulované vyjednávania o aktuálnych globálnych environmentálnych problémoch.

#583 Podporíme environambasádorov v jednotlivých mestách, okresoch a krajoch, ktorí budú vytvárať a prepájať lokálne iniciatívy v oblasti životného prostredia.

#584 Budeme spolupracovať so školami a univerzitami. Podporíme prepájanie výskumu v oblastiach, ktoré súvisia so životným prostredím už od bakalárskeho stupňa.

ZÁCHRANA ROZMANITOSTI

Jeden milión druhov živočíchov a rastlín je v najbližších desiatkach rokov ohrozený vyhynutím. Aj na Slovensku musíme zmeniť prístup k ochrane prírody, ak chceme ochrániť mimoriadne vzácne druhy živočíchov, rastlín, naše prírodné dedičstvo a – prežiť.

#585 Nastavíme rovnováhu medzi ochranou prírody a jej ekonomickým využívaním, zohľadnením ekosystémových služieb a ekonomických nástrojov.

#586 Zabezpečíme ochranu druhov a biotopov vo všetkých typoch ekosystémov bez výnimiek.

#587 Postaráme sa o aktualizáciu stratégie v chránených územiach. Zosúladiť a zjednotíme sústavu chránených území podľa medzinárodných štandardov v národných parkoch a špeciálnych biotopoch, akými sú pralesy a mokrade.

ÚČINNÝ BOJ PROTI ENVIRONKRIMINALITE

Rozsiahla trestná činnosť proti životnému prostrediu je čoraz častejšie páchaná organizovanou formou, predovšetkým v oblasti odpadov. Vážna je problematika podvodov pri výrube a obchodovaní s drevom či rozsiahle pytlíctvo. Slovenské kontrolné a bezpečnostné orgány však v tomto boji ťahajú za kratší koniec. Vyšetrovanie trestných činov proti životnému prostrediu sa u nás dlhodobo zanedbávalo – legislatívne, odborne, personálne aj materiálne. Štátne inštitúcie ochrany prírody musia byť posilnené a ísť príkladom.

#588 Príroda sa nedá chrániť „od stola“! Priamo v regiónoch bude pôsobiť viac profesionálnych ochranárov so silnými kompetenciami na predchádzanie a postihovanie environkriminality.

#589 Odpolitizujeme a posilníme Štátnu ochranu prírody a Slovenskú inšpekciu životného prostredia.

#590 Posilníme odborné kapacity odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality Prezídia PZ SR, aj špecialistov na úrovni krajských a okresných riaditeľstiev PZ SR.

#591 Začneme diskusiu so zástupcami bezpečnostných zložiek a samospráv o vypracovaní jednotného a efektívneho manuálu postupu nahlasovania, odhaľovania a spolupráce v prípadoch environmentálnej kriminality, aj vo vzťahu k medzinárodnému organizovaniu zločinu.

#592 Otvoríme diskusiu o zmene trestného zákona tak, aby sa zabezpečilo efektívnejšie a prísnejšie postihovanie závažnej environmentálnej kriminality.

ZODPOVEDNE VOČI BUDÚCIM GENERÁCIÁM

Verejné financie sú peniazmi vás, daňových poplatníkov. Politici majú povinnosť spravovať vaše prostriedky zodpovedne a tak, aby boli využité v prospech krajiny. Verejné financie nesmú byť nástrojom na obohacovanie sa tých, ktorí sú pri moci. Nesmú slúžiť politikom na kupovanie hlasov v predvolebnom období nesystémovými, populistickými a neudržateľnými balíčkami financovanými na úkor budúcich generácií, ako to robí súčasná vláda.

Vláda dnes míňa peniaze tam, kde by nemala. Zanedbáva dôležité verejné služby, nemyslí na budúcnosť krajiny a naďalej tvorí nové dlhy. Daňový systém je nespravodlivý, komplikovaný, plný výnimiek a deformácií. Výchova detí, školstvo a veda sú v dezolátnom stave.

Problémom verejného sektora na Slovensku dnes nie je jeho veľkosť ani miera prerozdelenia v porovnaní s priemerom krajín Európskej únie či vo vzťahu k charakteru a parametrom slovenskej ekonomiky. Problémom je nespravodlivý daňový systém, nezdravá štruktúra verejných výdavkov, neschopnosť doterajších vlád zostaviť vyrovnaný rozpočet a dlhodobá neudržateľnosť verejných financií.

Urobíme preto poriadok vo verejných financiách, zastavíme neudržateľné hospodárenie na dlh a nasmerujeme vaše peniaze tam, kde sú skutočne potrebné – na riešenie aktuálnych problémov, ktoré ohrozujú kvalitu vášho života. Našimi prioritami aj pri náprave daňovej politiky budú demografický vývoj a starnutie obyvateľstva, technologické zmeny vyvolávajúce tlak na kvalitu podnikateľského prostredia, vzdelávania, vedy a výskumu, a zhoršujúci sa stav životného prostredia a zmena klímy.

Sme presvedčení, že daňová záťaž má byť rozložená spravodlivo, s ohľadom na príjmové pomery daňovníkov. Má byť len taká vysoká, ako je naozaj potrebné na zabezpečenie verejných statkov a služieb, akými sú napríklad verejný poriadok, zdravotníctvo, dopravná a energetická infraštruktúra, diplomacia a obrana, školstvo a najmä adekvátne úrovne sociálneho zabezpečenia.

Sociálny systém má byť efektívny, spravodlivý a v primeranej miere adresný. Ak chceme zabezpečiť dlhodobú prosperitu krajiny a ľudí, nemôžeme vaše peniaze prejedat', ale musíme ich investovať do budúcnosti. Za kľúčové preto považujeme podporu rodín, vzdelania, vedy a výskumu.

Nebudeme vás klamať populistickými, nereálnymi a megalomanskými sľubmi.

ZDRAVÉ A UDRŽATEĽNÉ VEREJNÉ FINANČIE

Výška verejných výdavkov na Slovensku dosahuje 40,6 % HDP. V rámci EÚ patríme k štátom s nižšou mierou prerozdelenia (sme na tom podobne ako Česko, Veľká Británia či Estónsko), čo súvisí predovšetkým s tým, že máme relatívne skromnejší sociálny systém a menší podiel ľudí v dôchodkovom veku než tzv. staré členské štáty, menej vydávame napríklad aj na vzdelávanie.

Napriek chronicky deficitnému hospodáreniu patríme úrovňou zadlženosti medzi menej zadlžené štáty Európskej únie i eurozóny (v roku 2018 dosiahol náš hrubý verejný dlh 44,1 miliardy eur, t. j. 48,9 % HDP). Dôvodom pre nízku úroveň verejného dlhu v porovnaní s tzv. starými členskými štátmi je relatívne nízka počítačová úroveň verejného dlhu SR a proces privatizácie, ktorého príjmy boli v minulosti použité na zníženie verejného zadlženia. Dlž je na Slovensku brzdený aj ústavnými mechanizmami.

Patríme však k najrýchlejšie starnúcim krajinám v Európe. Hroziaca demografická kríza je časovanou bombou, ktorá ohrozuje budúcnosť našej krajiny. Podľa projekcií Rady pre rozpočtovú zodpovednosť bude dlh verejnej správy najprv klesať na 39,4 % HDP v roku 2029, následne v dôsledku demografického vývoja nastane prehĺbovanie deficitu a nárast zadlženia. Prvé sankčné pásmo dlhovej brzdy prekročí dlh v roku 2033 a najvyššie sankčné pásmo v roku 2044.

Slovensko si nemôže dovoliť takú úroveň verejného dlhu, akú dnes majú niektoré západné ekonomiky. Ako malá a otvorená ekonomika, závislá od prílivu zahraničného kapitálu, sme citlivejší na externé šoky než veľké a diverzifikované ekonomiky s veľkou zásobou domáceho kapitálu a úspor. Štátny dlh navyše odčerpáva z peňazí daňových poplatníkov zdroje, ktoré by mali byť vynakladané na investície do budúcnosti krajiny.

#593 Zastavíme zadlžovanie našich detí a predložíme prvý skutočne vyrovnaný rozpočet verejnej správy (deficitný rozpočet pripúšťame len v prípade zásadného zhoršenia konjunktúry, predovšetkým v prípade recesie).

#594 Budeme trvať na prísnom dodržiavaní fiškálnej disciplíny v eurozóne a solidaritu s inými krajinami podmienime zavádzaním štrukturálnych reforiem a znižovaním nadmerných vládnych výdavkov, nie prehľbovaním bankovej a transferovej únie.

#595 Posilníme udržateľnosť priebežného piliera dôchodkového zabezpečenia a zlepšíme fungovanie trojpilierového dôchodkového systému s cieľom zvýšiť výnosnosť súkromných fondov, ktorá je v súčasnosti znižovaná príliš konzervatívnym rozložením investícií sporiteľov.

#596 Opravíme druhý pilier dôchodkového zabezpečenia zavedením vopred nastavenej, výnosnejšej investičnej politiky v dôchodkových fondoch.

#597 Pokúsime sa pozitívne ovplyvniť demografický vývoj nástrojmi na podporu pôrodnosti, návratu našich ľudí zo zahraničia a v prípade potreby aj riadeným zamestnávaním cudzincov.

#598 Budeme trvať na dôslednom dodržiavaní princípov „hodnoty za peniaze“ pri rozhodovaní o verejných politikách.

#599 Zavedieme skutočne záväzné výdavkové limity, ktoré nedovolia vláde prekračovať výšku výdavkov stanovenú v rozpočte.

#600 Zabránilme oslabeniu ústavnej dlhovej brzdy a zasadíme sa o rýchlejšie znižovanie verejného dlhu.

#601 Prijmeme novú stratégiu riadenia štátneho dlhu s cieľom znížiť výšku úrokov na štátnych dlhopisoch. Vytvoríme podmienky pre nákup štátnych dlhopisov slovenskými domácnosťami, čím znížime závislosť štátu od zahraničného dlhu.

SPRAVODLIVEJŠÍ DAŇOVÝ SYSTÉM

Hoci je celková výška verejných príjmov na Slovensku v porovnaní s inými európskymi ekonomikami relatívne nízka, daňová záťaž u nás od roku 2009 rastie a je rozdelená nerovnomerne medzi rôzne skupiny daňovníkov. Vysoké je daňovo-odvodové zaťaženie práce, podľa OECD dosahuje 41,7 % u zamestnanca s priemernou mzdou bez detí. To je porovnateľné s krajinami s relatívne vysokou daňovou záťažou, akými sú napríklad Fínsko, Grécko a Portugalsko. Ťarchu konsolidácie verejných financií teda nesú najmä bežní ľudia – zamestnanci, v podobe vyšších daní a odvodov.

Zamestnanci na Slovensku nesú disproportčne vysoké daňové bremeno v porovnaní s inými skupinami obyvateľov, akými sú podnikatelia, živnostníci či dôchodcovia. Daňové sadzby na kapitálové príjmy sú v porovnaní so zahraničím relatívne nízke, to je spôsobené predovšetkým veľmi nízkym zdanením dividend (7 %). Sadzba korporátnej dane (21 %) je naproti tomu stále relatívne nízka a porovnateľná s inými vyspelými ekonomikami, ktoré už začali znižovať sadzbu korporátnej dane (napríklad Švédsko a USA). Majetkové dane na Slovensku (dane z hnutelného a nehnuteľného majetku, akým sú automobily a nehnuteľnosti, ale aj dane z dedičstva a dane z celkového bohatstva, ktoré zdaňujú celkový majetok daňovníka) patria taktiež k najnižším medzi vyspelými ekonomikami. Príjmy z majetkových daní tvoria v SR len 0,4 % HDP, čo je druhá najnižšia hodnota v OECD.

Majetkové dane sú pritom považované za menej škodlivé než priame dane z práce a podnikania, pretože majú menší vplyv na tlmenie ekonomickej aktivity. Sú tiež typickými príjmami samospráv, a ak sú nízke, znamenajú to aj nízku finančnú nezávislosť samospráv.

Bohatší ľudia sa vedia vyhnúť priamej daňovej záťaži ľahšie než zamestnanci, pričom svoje bohatstvo typicky presúvajú do automobilov a nehnuteľností. Vidíme preto priestor na

spravodlivejšiu daňovú politiku, spočívajúcu v znížení daní z práce a zvýšení daní z majetku a kapitálových príjmov. Odporúča nám to napokon aj OECD, takouto reformou by sa podľa OECD zvýšila spravodlivosť daňového systému v čase, keď vo svete narastajú príjmové a majetkové rozdiely.

Celkovú mieru prerozdelenia je pritom možné ponechať na súčasnej úrovni. Preložené do ľudskej reči: budeme menej zdaňovať prácu a viac bohatstvo.

#602 Znížime daňovo-odvodové zaťaženie práce. Podporíme tým konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky, ochránime zamestnancov pred prepúšťaním v prípade krízy a vytvoríme predpoklady na vyšší rast miezd. Vzniknutý deficit v Sociálnej poisťovni vykryjeme dotáciami zo štátneho rozpočtu. Ak nastane situácia, že zníženie sadzby sociálneho poistenia nebude priechodné, zvolíme si alternatívne riešenie, ktorým je zvýšenie nezdaniteľného minima.

#603 Zvýšime daňový bonus na dieťa, čím odbremeníme pracujúce rodiny s deťmi. Daňový bonus nastavíme progresívne, bonus na jedno dieťa bude narastať s počtom detí. Výšku daňového bonusu nastavíme tak, aby nediskriminovala deti podľa ich veku (dnes je daňový bonus polovičný pre deti nad 6 rokov).

#604 Zavedieme jednotnú sadzbu dane z príjmov právnických osôb na úrovni, ktorá podporí konkurencieschopnosť ekonomiky.

#605 Zjednodušíme daňový systém škrtaním nesystémových výnimiek a špeciálnych režimov.

#606 Našou prioritou je konsolidácia verejných financií úsporami výdavkov. Ak bude napriek tomu potrebné zvýšiť aj niektoré dane, zvýšime majetkové, ekologické a vybrané spotrebné dane, nebudeme zvyšovať daňovo-odvodové zaťaženie práce ani jednotnú sadzbu firemnej dane.

#607 Selektívne sektorové dane, ktoré deformujú trh a v konečnom dôsledku ich znášajú spotrebitelia v podobe vyšších cien tovarov a služieb (napríklad osobitný odvod v regulovaných odvetviach), nepovažujeme z dlhodobého hľadiska za optimálne riešenie a v závislosti od fiškálnej situácie ich budeme postupne rušiť.

#608 Budeme pokračovať v boji proti daňovým únikom, vrátane postupného znižovania daňovej medzery DPH, a tvrdo postihovať daňových podvodníkov. Priestor na zvyšovanie efektivity výberu DPH a potlačanie tieňovej ekonomiky vidíme v rozšírenom využívaní bezhotovostných platieb.

#609 Zároveň prehodnotíme politiku štátu v oblasti daňových kontrol, aby nedochádzalo k nadmernému až šikanóznemu kontrolovaniu malých a stredných podnikov.

#610 Do daňovej politiky štátu zavedieme väčší poriadok a predvídateľnosť. Daňové zákony budú spravidla novelizované len raz za rok a v dostatočnom predstihu pred vstupom do platnosti, aby sa mohli daňovníci na ne včas pripraviť. Výnimky z tohto pravidla budú prípustné len v skutočne naliehavých a odôvodnených prípadoch. Skrátene legislatívne konanie zákonov obmedzíme len na skutočne nevyhnutné minimum.

#611 Prejdeme na výber daní a poisťného jednou inštitúciou, ktorou bude Finančná správa SR.

ROZPOČET PRE LEPŠIU BUDÚCNOSŤ

Druhým veľkým nedostatkom verejných financií, ktorý chceme vyriešiť, je nevhodná štruktúra verejných výdavkov. Tá súčasná nevytvára dobré podmienky pre ďalší rozvoj slovenskej ekonomiky. Napríklad len v porovnaní s Českou republikou vynakladáme viac na štátnu byrokraciu a vnútornú bezpečnosť aj na splátky štátneho dlhu. Citelne menej vynakladáme na ekonomickú oblasť

(dopravná infraštruktúra, energetika alebo poľnohospodárske dotácie), ale aj na školstvo. A hoci máme o niečo mladšie obyvateľstvo, s menším podielom starých ľudí, v porovnaní s našimi západnými susedmi vynakladáme väčšiu časť verejných peňazí na sociálnu oblasť.

Podiel výdavkov smerujúcich na investície do budúcich generácií, akými sú vzdelávanie, veda a výskum či podpora rodín s deťmi, skôr stagnovali. V týchto oblastiach patrime skôr na chvost EÚ. Demografia a kvalita vzdelania pritom budú hrať kľúčovú úlohu v úspešnosti (alebo neúspešnosti) krajín v 21. storočí. Slovensko nikdy nedosiahne životnú úroveň najvyspelejších štátov, pokiaľ nebude podnikavé, vzdelané a disponujúce kvalifikovanou pracovnou silou.

#612 Podstatne navýšime verejné výdavky na predškolské zariadenia, vzdelávanie, vedu a výskum s podmienkou obsahovej reformy vzdelávania, racionalizácie školstva a efektívnejšieho udeľovania vedeckých grantov.

#613 Zvýšime a zmodernizujeme podporu rodín s deťmi vrátane zákonnej garancie miesta v jasliach a škôlkach, flexibilného čerpania rodičovského príspevku a zvýšenia daňového bonusu na dieťa.

#614 Zvýšime podporu financovania výstavby nájomných bytov.

#615 Zamedzíme plytvaniu vo verejnom obstarávaní, znížime plytvanie vo verejnej správe, zrušíme zbytočné štátne inštitúcie (napríklad v rezorte školstva), a pozrieme sa aj na niektoré z najmenej systémových opatrení predošlých vlád.

#616 Európske štrukturálne fondy budeme smerovať do oblastí, ktoré sú kľúčové pre dlhodobý a udržateľný rozvoj Slovenska a Európy – riešenie problémov spojených s demografiou, vzdelávaním, znalostnou ekonomikou, ochranou životného prostredia, poľnohospodárstvom a dobudovaním infraštruktúry.

#617 Vykonáme audit kompetencií samospráv a zavedieme poriadok do rozdelení kompetencií medzi štátom a samosprávami a ich financovania s cieľom zabezpečiť väčšiu stabilitu a predvídateľnosť daňových príjmov samospráv.

#618 Zvýšime transparentnosť a zrozumiteľnosť verejných rozpočtov a posilníme mechanizmy občianskej participácie pri tvorbe štátneho rozpočtu.

13/18 HOSPODÁRSTVO A INOVÁCIE

ODBORNÝ GARANT:
MAREK ANTAL

PREDLOŽÍME

národnú stratégiu
SMART COUNTRY

VÝBER DANÍ

a poistného dáme
pod jednu inštitúciu

ZAVEDIEME

hmotnú zodpovednosť
štátnych manažérov

ZJEDNODUŠÍME

stavebný zákon

OD PRIEMYSELNEJ VEĽKOVÝROBY K INOVATÍVNYM PODNIKOM

Slovensko patrilo ostatných dvadsať rokov medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky Európy. Bol to najmä výsledok priamych zahraničných investícií, nízkej ceny práce, proexportného zamerania ekonomiky a rozvoja rozsiahlej siete lokálnych subdodávateľov pre veľké zahraničné korporácie v kľúčových priemyselných odvetviach. Potenciál takéhoto hospodárskeho modelu sa však vyčerpal. Globálne trendy ostatných rokov (tlak na produktivitu, inovácie, automatizáciu, Industry 4.0, robotizáciu, prienik IT technológií do všetkých oblastí života spoločnosti a pod.) si vyžadujú razantné systémové zmeny, ktoré umožnia slovenskej ekonomike reagovať na rastúce nároky globálneho trhu a na konkurenciu, či už v domácom prostredí alebo v zahraničí.

4. priemyselná revolúcia zmení spôsob, akým žijeme, pracujeme a komunikujeme, aj odvetvovú štruktúru priemyslu. Slovenská vláda roky prijíma zmeny pracovnej legislatívy na získanie politických bodov a nie na prípravu trhu práce na výzvy 4. priemyselnej revolúcie. Nereagujeme na požiadavky prípravy ľudských zdrojov pre potreby moderných oblastí, akými sú inteligentný priemysel, znalostná ekonomika, robotizácia, automatizácia, optimalizácia procesov, priemysel 4.0, biotechnológie, vzdelávanie a ďalšie. Naš vzdelávací systém nie je na tieto zmeny pripravený, pritom 30 % pracovných pozícií v našom hospodárstve je vysoko ohrozených a ďalších 40 % pozícií je „iba“ ohrozených.

Úroveň inovačnej výkonnosti Slovenska je dlhodobo nízka, spomedzi 28 krajín EÚ sme až na 23. mieste. Produkcia Slovenska je sústredená hlavne na aktivity s nízkou pridanou hodnotou. Využili sme zapojenie do globálnych výrobných reťazcov hlavne v segmentoch s vysokou potrebou ľudskej práce, v budúcnosti ale musíme budovať lokálny priemysel s vysokou pridanou hodnotou.

Zdieľaná ekonomika neminie ani Slovensko. Naša legislatíva na tento typ ekonomiky nie je zatiaľ pripravená. Tak ako sme videli pri spoločnosti UBER, problém s nedostatočnou legislatívou sa dá odsunúť, ale nie odstrániť.

Hlboko bol podcenený rozvoj lokálneho malého a stredného podnikania, ktoré je omnoho flexibilnejšie a adaptabilnejšie na zmeny v lokálnom aj globálnom ekonomickom prostredí než pobočky veľkých zahraničných výrobných reťazcov (česť výnimkám). Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú pracovné príležitosti takmer 75 % aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa na viac ako 50 % tvorby pridanej hodnoty štátu.

Korupcia, zbytočná neprimeraná byrokratická a administratívna záťaž podnikateľov a nízka účinnosť právnej ochrany poctivých podnikateľských subjektov sú zásadnými bariérami, ktoré demotivujú mnohých podnikateľov a vyhánajú veľa schopných, hlavne mladých, do zahraničia.

Antibyrokratické balíčky sú len na začiatku. Každý rok prichádza každý podnikateľský subjekt do styku so 78 byrokratickými povinnosťami, ktoré trvajú až 164 hodín ročne. My ale potrebujeme férové a čo najjednoduchšie podmienky na podnikanie. Nielen pre zahraničných investorov, ale najmä pre naše tradičné priemyselné podniky a vznikajúce a rozvíjajúce sa inovatívne podniky. Pretože žiadnym „sociálnym“ balíčkom ani zákonom nie je možné nariadiť ľuďom blahobyť ani vysokú životnú úroveň. Dajú sa však na to vytvoriť vhodné podmienky. A po nastavení férových podmienok by mal štát do podnikania zasahovať čo najmenej a nechať „pracovať“ voľnú súťaž a slobodnú iniciatívu ľudí.

PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE REAGUJÚCE NA TECHNOLOGICKÉ ZMENY

Urýchlene začneme realizovať opatrenia vyplývajúce z analýzy ohrozenia a príležitostí prichádzajúcich so 4. priemyselnou revolúciou a na základe jej výsledkov predložíme národnú stratégiu, ako čo najlepšie využiť technologický pokrok pre slovenské hospodárstvo.

PODPORA INVESTÍCIÍ

#619 Na základe podrobnej analýzy silných a slabých stránok hospodárstva, vedy a výskumu stanovíme oblasť, do ktorej investujeme 1 miliardu eur počas jedného volebného obdobia s cieľom stať sa v tejto oblasti svetovým lídrom.

#620 Skončíme s investičnými a daňovými stimulmi pre „sklady“, montážne haly a ďalšie výroby s nízkou pridanou hodnotou. Tieto sa budú môcť poskytnúť iba vo výnimočných prípadoch a iba v zaostávajúcich regiónoch.

#621 Navrhujeme a implementujeme efektívny systém podpory rozvoja, výskumu a inovácií – spoločne podnikateľský sektor, vzdelávací sektor, verejný a štátny sektor a mimovládny neziskový sektor (príklad združenie Košice IT Valley).

#622 Pripravíme a implementujeme systém podpory firiem, ktoré na Slovensko prinesú svoj výskum a vývoj, a takto prispievajú k zvýšeniu pridanej hodnoty produkcie vytvárajenej na Slovensku (kompatibilný s pravidlami EÚ). Podporíme tým nielen lokálny priemysel, ale aj rozvoj ľudského kapitálu Slovenska.

#623 Navrhujeme a implementujeme transparentný systém podpory vzniku a rozvoja inovatívnych firiem (cez EÚ fondy, štátne dotácie, PPP, „štátne opatrné podnikanie“ a pod.).

ĽUDSKÉ ZDROJE PRE MODERNÉ HOSPODÁRSTVO A PODNIKANIE

#624 Podporíme vytváranie podmienok pre vysoké školy a vedecké pracoviská, aby sa stali centrom inovácií, mohli koncentrovať talenty, startupy, kreatívne centrá a inovačné inkubátory aj v regiónoch a rozvíjať ich spoluprácu s podnikateľským sektorom s cieľom významne podporiť zvýšenie produktivity hospodárstva.

#625 Vytvoríme platformu pre sieťovanie a spoluprácu firiem, startupov, vedcov, inovátorov, škôl, investorov, koučov a mentorov zahraničných sietí, na zdieľanie zdrojov, spoločné inovačné a podnikateľské projekty či zakladanie firiem.

#626 Rozšírime skúsenosti Podnikateľskej univerzity (IPA) pre prípravu podnikateľského sektora.

ENERGETICKÁ POLITIKA

#627 Cieľom je okrem bezpečnosti dodávok energie aj zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky, cez čo najnižšie ceny energií porovnateľné s okolitými krajinami a spravodlivé tržobné prostredie.

#628 Budeme preto presadzovať znižovanie výdavkov na podporné mechanizmy v energetike na úroveň porovnateľnú s konkurenčnými ekonomikami, čo bude mať pozitívny vplyv na podnikateľskú sféru a všetkých obyvateľov Slovenska.

#629 V záujme zachovania a ďalšej modernizácie energetickej infraštruktúry a ochrany spotrebiteľov na Slovensku budeme dbať na maximálnu mieru flexibility v určení energetického mixu na národnej úrovni v rámci plnenia záväzkov vyplývajúcich z Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a stratégiách EÚ pre energetiku.

#630 Prestaneme využívať energetiku ako rýchly a lacný zdroj peňazí na financovanie tzv. „sociálnych“ vládnych zámerov a na netransparentnú podporu vybraných záujmových podnikateľských skupín.

#631 Prehodnotíme nastavenie systému sieťových poplatkov v elektroenergetike, ktoré patria k najvyšším v Európskej únii.

#632 Znížime náklady na podporné mechanizmy, zastavíme priame či nepriame dotovanie nových zdrojov energie v prípadoch ich nepreukázateľných prínosov pre energetickú udržateľnosť a bezpečnosť.

#633 Odstránime netransparentné krížové dotácie, investičné zámery budeme financovať transparentne z rozpočtu energetických podnikov alebo štátu, zvýšime tak vypočítateľnosť regulačného prostredia.

#634 Upravíme regulačnú politiku tak, aby sa regulované ceny štruktúrou a výškou približovali okolitým krajinám a pozitívne ovplyvnili rozvoj podnikateľského prostredia. Je to jedna z podmienok pre zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky.

#635 Zavedieme transparentný výber manažmentu Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), ktorý bude založený na vysokých odborných a etických požiadavkách, s cieľom vybudovať modernú a všeobecne akceptovanú autoritu na Slovensku aj v EÚ. Kľúčovým poslaním takejto autority bude konanie vo verejnom zaujme, nezávislosť od populistických, politických a lobistických záujmov, ktoré deformujú trhové princípy prostredníctvom regulačnej a cenovej politiky. Za rozhodujúce považujeme nediskriminačný prístup ku všetkým účastníkom trhu, podporu inovácií a udržateľného rozvoja v sektore sieťových odvetví v súlade s cieľmi EÚ. Taktiež zavedieme mechanizmy proti zneužívaniu právomocí ÚRSO a na zníženie administratívnej záťaže pre účastníkov trhu.

#636 Prijmeme účinné opatrenia (aj v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami) na zníženie „energetickej chudoby“, najmä v chudobnejších regiónoch a s vylúčenými spoločnosťami občanov (napríklad zavedieme opatrenia na ochranu pred odpojením odberateľov energií v chudobe, opatrenia, aby chudobní kvôli dlhom neprichádzali o bývanie a pod.).

INTELIGENTNÝ, EFEKTÍVNY A ZROZUMITEĽNÝ ŠTÁT

#637 Predložíme národnú stratégiu Smart Country ako priestor na realizáciu domácich inovatívnych technologických firiem na využitie ich potenciálu a na rozvoj.

#638 Okamžite začneme proces skutočne efektívnej centralizácie riadenia, štandardizácie, integrácie štátnych IT systémov a digitalizácie štátnej správy (úspešným príkladom je Estónsko).

#639 Integrujeme registre a vytvoríme aplikačné programové rozhranie pre efektívny prístup k informáciám zverejňovaným verejnou a štátnou správou.

#640 Pripravíme zrozumiteľné kritériá pre návrh a realizáciu štátnych informačných systémov tak, aby boli jasne dokumentované predpokladané verzum skutočné náklady a prínosy z ich realizácie.

#641 Prejdeme na výber daní a poisťného jednou inštitúciou, ktorou bude Finančná správa SR.

#642 Vytvoríme jeden unikátny portál na podávanie hlásení a výkazov, spolu s návodom na ich vyplnenie a vysvetlením zákonných predpisov pre firmy. Súčasťou bude aj prehľadná databáza povinností občana a podnikateľa voči všetkým orgánom štátnej/verejnej správy.

#643 Na tomto portáli budú všetky služby všetkých rezortov dostupné pre všetkých. Vypracujeme vládny akčný plán s jasnými termínmi, kedy budú ktoré agendy jednotlivých ministerstiev a štátnych úradov zapojené do portálu.

#644 Naštartujeme proces, ktorý zaistí, že občania nebudú perspektívne musieť navštevovať úrady. Základom je už dnes dostupná elektronická ID karta, či občiansky preukaz, ktoré budú slúžiť ako bezpečná vstupná brána k elektronickým službám e-Governmentu. Najväčší problém elektronickej komunikácie vidíme dnes na strane Sociálnej poisťovne.

#645 Pre využitie synergií a dosiahnutie efektivity a úspor zo zavedenia koncepcie Centralizovaných a zdieľaných elektronických služieb (ICT) štátnej a verejnej správy budeme tieto prevádzkovať na zdieľanej infraštruktúre a v ekonomicky výhodnom modeli, využívajúcim vo všetkých štátoch s vysokou úrovňou digitalizácie.

#646 Zavedieme povinnosť spracovania, nezávislého posudzovania a zverejňovania analýz prínosov a napĺňania verejného záujmu pre každú verejnú zákazku nad 1 mil. eur s využitím princípov hodnoty za peniaze.

#647 Zavedieme povinnosť spracovania a zverejňovania analýzy predpokladanej návratnosti pred každou investíciou realizovanou z verejných zdrojov podľa princípov TCO (Total Cost of Ownership) a povinnosť jej výsledky premietnuť do kritérií obstarávania a následne vyhodnocovať a zverejňovať skutočné dosiahnuté výsledky z realizovanej investície.

#648 Zavedieme funkčné procesné riadenie do verejnej správy (systém manažérstva kvality) pre zvýšenie úrovne a kvality poskytovaných služieb. Pretože len to, čo sa dá merať, sa dá aj zlepšovať, vyhodnocovať.

VEREJNÉ INVESTÍCIE A REGIONÁLNY ROZVOJ

Naším kľúčovým cieľom je podporiť regionálny rozvoj a investície do regiónov. Nechceme peniaze míňať a rozhadzovať. Chceme účelne investovať a pomôcť v tých oblastiach, ktoré sú dlhodobo zanedbávané.

#649 Spracujeme detailnú inventúru nevyhnutných investícií podľa predstáv obcí, miest, krajov a rezortov a zoradíme ich podľa priorít, možností financovania a dopadu na rozpočet štátu.

#650 Zjednodušíme pravidlá pre investičnú a realizačnú prípravu (hlavne stavebný zákon).

#651 Podporíme rozvoj regiónov, vidieckych a periférnych oblastí, ktorý je podmienený rozvojom vhodných foriem podnikania a dostupnosťou verejných služieb. Úspech pri podpore jedného podnikateľa udrží v regióne v priemere päť ďalších ľudí.

#652 Podporíme hospodárny a udržateľný rozvoj inteligentných technológií, ktoré budú slúžiť ľuďom a nie naopak. Smart región má byť prostriedkom na skvalitnenie života občanov a má poskytnúť kvalitné dáta pre správne rozhodovanie.

#653 Zabezpečíme, aby sa do ponuky pre investovanie aktívne začleňovali nielen priemyselné, podnikateľské a investičné príležitosti, ale aj príležitosti v cestovnom ruchu, agropriemysle a ekopriemysle v regiónoch.

#654 V koordinácii s bankovým sektorom navrhujeme systém zvýhodnených pôžičiek pre začínajúcich podnikateľov a pre inovatívne podnikateľské zámery v službách vrátane sprostredkovania možností využívania zahraničných cudzích zdrojov vo forme úverov a grantov.

EFEKTÍVNE A DOBRE MANAŽOVANÉ ŠTÁTNE PODNIKY

Slovenská republika vlastní 95 podnikov, ktoré zamestnávajú približne 86-tisíc zamestnancov. Štýl riadenia týchto podnikov však pripomína viac politiku ako manažovanie. Je to pochopiteľné, ak sa za prvých dvanásť mesiacov po parlamentných voľbách v priemere vymenia takmer dve tretiny manažérskych postov v štátnych firmách. Zavedieme opatrenia na efektívne riadenie štátnych podnikov.

#655 Zvýšime transparentnosť: zavedieme zverejňovanie všetkých kľúčových dokumentov, ktorých predmetom nie je obchodné tajomstvo, napríklad mená, životopisy a odmeňovanie manažérov a členov štatutárnych orgánov, podnikateľské plány, sponzorovanie a dary.

#656 Zabezpečíme kvalifikovaný výber zástupcov štátu do štátnych podnikov: musí byť verejný a pod dohľadom príslušného výboru Národnej rady SR.

#657 Zavedieme primerané a motivačné odmeňovanie: odmeny zástupcov štátu v dozorných radách a štatutárnych orgánoch musia byť založené na zásadách legality, hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a transparentnosti. Obmedzíme možnosť odstúpeného pre zástupcov štátu. Podobne ako v súkromnom sektore, odstúpené sa má vyplácať iba vrcholovému manažmentu v odôvodniteľných prípadoch a v primeranej výške.

#658 Zvýšime efektívnosť a hospodárnosť: podobne ako pri verejne obchodovaných spoločnostiach, štátne podniky a ich manažment musia (po odsúhlasení štatutárnymi orgánmi) zverejňovať krátkodobé, strednodobé a dlhodobé podnikateľské plány, skladať pravidelný odpočet a zverejňovať, na základe akých kritérií sú udeľované odmeny manažérom.

#659 Zavedieme nielen eticko-morálnu, ale aj hmotnú zodpovednosť: zástupcovia štátu (v dozorných radách, štatutárnych orgánoch a prenesene aj v manažmente štátnych firiem) musia pri nakladaní s majetkom spoločnosti postupovať s odbornou starostlivosťou, hospodárne, efektívne a v súlade s účelom použitia tohto majetku.

CESTA K NAJLEPŠIEMU PODNIKATEĽSKÉMU PROSTREDIU V STREDNEJ EURÓPE

Po rokoch ekonomického rastu stojí Slovenská republika opäť na križovatke hospodárskych dejín. Dynamický rast bude podľa všetkého vystriedaný rokmi ekonomického útlmu. V ostatných rokoch nás dopredu ťahala najmä rastúca svetová ekonomika. Spomalenie z neďávnych mesiacov bude negatívne vplývať aj na hospodárstvo Slovenska.

Predchádzajúce vlády však nepripravili podnikateľské prostredie (ktoré môže potiahnúť ekonomiku aj v ťažkých časoch) na úspešné zvládnutie ekonomického útlmu či krízy. Skôr naopak. Zhoršili podnikateľské prostredie zvýšenou byrokraciou, nesystémovými odvodmi, poplatkami či daňami a v čase ekonomickej konjunktúry nezabezpečili zníženie daňovo-odvodového zaťaženia ani zlepšenie vymožitelnosti práva a zefektívnenie slovenského súdnictva.

Čelíme opakovanému zasahovaniu do ekonomiky populistickými a zdanlivo „sociálne orientovanými“ rozhodnutiami, ktoré majú mimoriadne negatívne dopady na ekonomiku štátu, demotivujú čestnú podnikateľskú komunitu, zavádzajú nespravodlivosť veľkých rozmerov poskytovaním výnimočných nesystémových výhod vyvoleným podnikateľom, „naším ľuďom“.

Len v rebríčku kvality podnikateľského prostredia Svetovej banky Doing business sme sa za posledné štyri roky prepadli o dvanásť miest. V rebríčku konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra sme na 41. mieste, susedné krajiny ako Rakúsko, Česko a Poľsko sú ale výrazne pred nami.

Jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny je pritom práve kontinuálny rozvoj malého a stredného podnikania, ktoré je omnoho flexibilnejšie a vie sa lepšie prispôbiť zmenám v lokálnom aj globálnom ekonomickom prostredí než pobočky veľkých zahraničných výrobných reťazcov (čest výnimkám). Práve malé a stredné podnikanie je silný pilier každého stabilného hospodárstva. Najmä v takej otvorenej a v čase krízy zraniteľnej ekonomike, ako je tá naša, dokáže vytvárať pracovné miesta aj v menej rozvinutých regiónoch.

Je najvyšší čas na vytvorenie jednoduchšieho podnikateľského prostredia. Na zásadné, nielen ekonomické, reformy, ktoré odbúrajú bariéry v podnikaní, obmedzia byrokráciu, odstránia do maximálnej možnej miery korupciu, zabránia deformáciám trhu nekonceptnými a nespravodlivými zásahmi a nasmerujú podnikateľské prostredie a celú spoločnosť k rozvoju.

Chce to malú podnikateľskú revolúciu.

STOP BYROKRACII

#660 Odstránime 100 nepotrebných byrokratických požiadaviek.

#661 Raz a dost, ale naozaj! Štát nebude môcť vyžadovať doklady, ktorými už disponuje a na požiadanie bude musieť vydať či sprístupniť tieto dokumenty v elektronickej forme a potvrdené elektronickým podpisom.

#662 Podnikateľom za hodinu. Legislatívnymi a organizačnými zmenami maximálne zjednodušíme proces zakladania firmy.

#663 Urobíme audit všetkých hlásení a výkazov vyžadovaných štátom a spustíme jediný portál na ich podávanie.

#664 Zavedieme povinnosť komunikácie daňových úradov so zamestnávateľmi elektronicke. V súčasnosti platí len jednosmerná elektronicke komunikácia smerom od zamestnávateľa k daňovému úradu.

#665 Zoptimalizujeme systém komunikácie so zdravotnými poisťovňami, Sociálnou poisťovňou a Finančnou správou SR na elektronicke a znížime rozsah komunikácie podnikateľov s týmito inštitúciami:

#666 zrušíme povinnosť odhlásenia zamestnávateľa zo zdravotnej poisťovne, v ktorej už nemá žiadneho zamestnanca,

#667 znížime administratívne zaťaženie zamestnávateľa zo strany Sociálnej poisťovne pri pracovnej neschopnosti tým, že papierovú formu nahradíme elektronicke nahlásením,

#668 zrušíme povinnosť zamestnávateľa oznámiť Sociálnej poisťovni začiatok a skončenie čerpania materskej alebo rodičovskej dovolenky zamestnancom,

#669 zrušíme povinnosť zasielania evidenčných listov dôchodkového poistenia do Sociálnej poisťovne, ktorá má už všetky údaje k dispozícii z mesačného výkazu.

#670 Znížime administratívne zaťaženie zamestnávateľa pri exekučných konaniach zamestnancov tým, že presunieme povinnosti zo zamestnávateľa na exekútora.

#671 Zrušíme povinnosť podnikateľa posielat úradom oznámenie o otváracích hodinách.

#672 Podporíme integráciu systémov výberu daní, sociálneho a zdravotného poistenia.

#673 Zavedieme tzv. „všeobecnú voľnú živnosť“, ktorou podnikateľ získa oprávnenie prevádzkovať všetky činnosti, ktoré nie sú obsiahnuté v remeselných a viazaných živnostiach.

#674 Zavedieme tzv. „pracovné vouchre“ pre podnikateľov zamestnávajúcich sezónnych zamestnancov. Odbúra sa tak byrokracia spojená s komunikáciou so Sociálnou a zdravotnými poisťovňami a daňovým úradom.

#675 Zásadné zákony ovplyvňujúce podnikateľské prostredie sa okrem výnimočných prípadov budú prijímať s účinnosťou k 1. januáru nasledujúceho roka, obmedzíme tzv. „poslanecké prílepky“, ktoré často prinášajú nezmyselné a škodlivé návrhy.

#676 Zavedieme záväzné zoznamy povinností podnikateľov v jednotlivých sektoroch. Na jednom mieste podnikateľa nájdu zoznam všetkých svojich povinností, ktoré nebudú musieť hľadať práve v zákonoch.

#677 Zavedieme záväzné stanoviská inštitúcií. Kontrolóri už nebudú môcť subjektívne hodnotiť podnikateľov.

#678 Zrušíme povinnosť tlačiť a archivovať dokumenty, ktoré už štátne orgány od podnikateľov dostali (napríklad výkazy zo Sociálnej poisťovne alebo Finančnej správy SR).

#679 Skrátime archivačné lehoty účtovných dokladov z 10 na maximálne 5 rokov.

#680 Zavedieme strop povinného auditu na maximum požadované EÚ.

VŠETKO NA JEDNOM MIESTE (ONE-STOP-SHOP PRINCÍP)

#681 Prejdeme na výber daní a poistného jednou inštitúciou, ktorou bude Finančná správa SR.

#682 Sústreďíme elektronicke komunikáciu medzi štátom a podnikateľmi do jedného miesta.

#683 Podnikateľ bude mať možnosť „vidieť“ všetky svoje povinnosti vo vzťahu so štátom, bude dostávať včas upozornenie, všetko bude k dispozícii na stiahnutie, elektronicke formuláre už budú obsahovať všetky zdieľané dáta, po vyplnení podnikateľ odošle formulár elektronicke na jediné miesto.

#684 Podnikateľ uvidí aj všetky nástroje podpory pripravované rezortmi a štátnymi agentúrami. Bude si môcť na portáli jednoducho nájsť cieľnú podporu a spojiť sa priamo cez jediné rozhranie s príslušným poskytovateľom služby.

JEDNODUCHŠIE ZAMESTNÁVANIE

#685 Predložíme jednoduchý, moderný a zrozumiteľný Zákonník práce, ktorý:

#686 odstráni bariéry v zamestnávaní a podporí tvorbu nových pracovných miest,

#687 bude pružne reagovať na aktuálne trendy v zamestnávaní (práca z domu, telepráca a najmä čoraz rozšírenejší fenomén zdieľanej ekonomiky),

#688 sa viac prispôbí životnému štýlu mladých ľudí a nebude vytvárať prekážky flexibilným formám zamestnávania,

#689 bude podporovať zdieľané pracovné miesta,

#690 zvýši význam a potrebu kolektívneho vyjednávania v podnikoch, kde zástupcovia zamestnancov vedia najlepšie posúdiť sektorové a regionálne špecifiká a potreby konkrétneho podniku a jeho zamestnancov.

#691 Zásadne znížime administratívnu náročnosť zamestnania prvého zamestnanca a vytvoríme jednotné online kontaktné miesto, kde zadaním identifikačných údajov zamestnávateľa a zamestnanca obaja budú automaticky prihlásení do oboch poisťovní (sociálnej aj zdravotnej), daňového úradu a ďalších so zamestnávaním súvisiacich inštitúcií.

#692 Zrušíme nezmyselné alebo duplicitné povinnosti zamestnávateľov pri zamestnávaní (iba pri zamestnaní jedného človeka na jeden rok musí zamestnávateľ pripraviť desiatky dokumentov).

#693 Podporíme rozvoj súkromných služieb zamestnanosti – v záujme systematického znižovania počtu dlhodobozamestnaných uchádzačov o prácu aj absolventov. Dnešný, úradníkmi riadený systém je neefektívny a drahý.

#694 Zrušíme mesačné štatistické výkazy pre Štatistický úrad obsahujúce informácie (týkajúce sa miezd), ktoré už predtým boli poskytnuté Sociálnej poisťovni, zdravotným poisťovňami a Finančnej správe SR.

#695 Zrušíme povinnosti vyplývajúce zo Zákona o ochrane osobných údajov presahujúce rámec požadovaný legislatívou EÚ.

#696 Zavedieme možnosť dohody medzi zamestnávateľom a zamestnancom o vyplácaní peňazí namiesto gastrolístkov oslobodených od daní a odvodov.

#697 Dôsledne zmapujeme legislatívu zameranú na oblasť BOZP a zasadíme sa za jej sprehľadnenie a zjednodušenie.

PODPORÍME PODNIKANIE V REGIÓNOCH

Podnikateľské prostredie je pre väčšinu ľudí z regiónov komplikované a nemotivujúce, chýba potrebná infraštruktúra a podpora živnostníkov a malých a stredných podnikateľov v menších a stredných mestách a na vidieku. Mladí preto odchádzajú za príležitosťami mimo svojich regiónov, ktoré tak nevyužívajú ich prirodzený potenciál, narastajú v nich sociálne problémy. Turistický priemysel a jeho podiel na HDP Slovenskej republiky pritom dosahuje iba 2,6 %, čo je vzhľadom na prírodné a kultúrne bohatstvo Slovenska žalostne málo.

#698 Podporíme rodinné podnikanie (firmy, živnosti, farmy, remeselníci), ktoré je jedným zo základných stavebných kameňov ekonomiky všetkých rozvinutých krajín. Tieto firmy sú základom obslužnosti regiónov – nositelia tradícií, dobrí hospodári a zodpovední zamestnávateľa.

#699 Podporíme podnikanie v turizme ako dôležitú súčasť regionálnej ekonomiky, ktorá prináša do málo rozvinutých regiónov možnosť malého podnikania a zabraňuje vymieraniu regiónov.

#700 Budeme intenzívne presadzovať uplatňovanie princípu subsidiarity – prenesenie právomocí a zodpovednosti na regióny, mestá, obce. Podporíme tým prirodzené spájanie a využitie synergických efektov mikroregiónov, zaktivizovanie veľkej časti spoločnosti so záujmom o spoločný verejný záujem.

#701 Krajina malých a stredných podnikov – „podnikanie“ začleníme do obsahu vzdelávania na školách, zrealizujeme vzdelávacie kurzy a poradenstvo pre dospelých vrátane vytvárania pozitívneho imidžu podnikania.

MALÉ A STREDNÉ PODNIKANIE – DÔLEŽITÝ PILIER EKONOMIKY

Jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny je kontinuálny rozvoj malého a stredného podnikania. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú pracovné príležitosti takmer 75 % aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako 50 % na tvorbe pridanej hodnoty štátu.

#702 Nebudeme zaťažovať podnikateľov dodatočnými nákladmi. Vyčíslená záťaž novej regulácie sa bude rovnať záťaži, ktorú navrhujeme zrušiť.

#703 V súlade s reformou justície v našom programe podporíme špecializáciu sudcu venujúceho sa podnikateľským sporom, aby rozhodol kvalitne a rýchlo.

#704 Zrušíme odvody na všetky dohody mimo pracovného pomeru do 300 eur mesačne podľa českého vzoru.

#705 Zrušíme pokuty a penále pre zamestnávateľa za nepravdivé čestné vyhlásenie zamestnanca pracujúceho na dohodu o brigádnickej práci študentov – dnes zamestnávateľia pykajú za nezodpovednosť zamestnancov.

#706 Zmeníme systém pokút kontrolných úradov z povinnosti na možnosť udeliť pokutu v prípade odstránenia nedostatku.

#707 Znížime lehotu pre zákaz zamestnávania cudzincov v prípade dokázania nelegálnej práce z piatich rokov na jeden rok – súčasný systém vedie len k zvyšovaniu počtu nelegálne zamestnávaných cudzincov.

POĽNOHOSPODÁRSTVO BUDÚCNOSTI: UDRŽATEĽNÉ A PRODUKTÍVNE

Nevyužitie agrárneho potenciálu Slovenska ako krajiny mierneho klimatického pásma je vzhľadom na celosvetový rast populácie a potreby zvýšenej produkcie potravín nielen nelogické a neekonomické, ale aj neekologické a nehumánne. Slovensko má všetky prírodné predpoklady na rozvoj konkurencieschopného poľnohospodárstva. Máme v rukách prírodné bohatstvo, ktoré pre ľahostajnosť doterajších vlád nebolo rozvíjané podľa jeho skutočných možností a hodnôt. Skôr by sme mohli hovoriť o plánovanom a riadenom úpadku poľnohospodárstva.

Slovensko po vstupe do EÚ akoby obetovalo svoje poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Rezignovali sme na rozvoj potravinovej bezpečnosti. Výrobu potravín sme ponechali na zahraničie, čo je aj jedným z hlavných dôvodov dvojakej kvality potravín v rámci EÚ. Premeškali sme dobu a nedržali krok s ostatnými európskymi štátmi v rozvoji poľnohospodárstva, lesníctva a potravinárstva. Výsledkom toho je, že Slovensko v roku 2018 zaznamenalo najhoršiu obchodnú bilanciu agropotravín vo svojej histórii, ktorá prekonalala hodnotu 1,6 mld. eur.

Je najvyšší čas na úprimnú sebareflexiu a na reštart slovenského poľnohospodárstva. Zároveň si uvedomujeme, že tlak na prírodné zdroje bude čoraz väčší, preto našou úlohou je budovať poľnohospodárstvo budúcnosti, ktoré bude nielen konkurencieschopné, ale aj udržateľné. Poľnohospodárstvo, ktoré bude nielen produktívne, ale aj sociálne a environmentálne inkluzívne, čiže ekologické a humánne.

Preto zvýšime štátnu podporu domáceho poľnohospodárstva o 100 mil. eur ročne v štruktúre podľa aktuálnej potreby – špeciálne na živočíšnu produkciu, na podporu pestovateľov špeciálnych plodín a spracovateľského priemyslu, na urýchlenie procesu pozemkových úprav a scelovania pozemkov, na zvýšenie poistenia klimatických rizík, na podporu zamestnania mladých ľudí a mladých farmárov či na podporu propagácie slovenskej produkcie.

PRODUKTÍVNE A INKLUZÍVNE POĽNOHOSPODÁRSTVO

Podiel slovenských výrobkov na regáloch predajní v SR je na úrovni 39 %, napriek schválenému akčnému plánu vlády SR zameranému na zvýšenie podielu na úroveň 80 %. Potravinová sebestačnosť SR je na úrovni necelých 40 %. Hlavnou úlohou poľnohospodárskych podnikov by pritom malo byť zabezpečiť dostatok bezpečných potravín za dostupné ceny pre všetkých.

Pri tvorbe poľnohospodárskej politiky sa treba vyhnúť jednotvárnemu, až monokultúrnemu poľnohospodárstvu, ktoré síce môže byť veľmi produktívne, ale je environmentálne menej priaznivé. Na Slovensku až 40 % poľnohospodárskej výroby pozostáva z priemyselných plodín a obilnín, čo je viac ako 2,5 násobok priemeru EÚ. Na druhej strane príliš extenzívne farmárčenie nie je životaschopné z pohľadu finančnej udržateľnosti, produktivity a cenovej konkurencieschopnosti.

Podiel slovenského poľnohospodárstva na celkovej zamestnanosti a výkonnosti ekonomiky stále klesá. Výkonnosť slovenských fariem je hlboko pod ich potenciálom a zostáva v zahraničnej konkurencieschopnosti. Slovenské farmy v prepočte na 1 hektár poľnohospodárskej pôdy vyprodukovali v roku 2015 (v bežných cenách) hodnotu 1 075 eur, čo je najmenej z krajín V4 a približne 47 % priemeru EÚ. Na hektár poľnohospodárske pôdy v parite kúpnej sily sme v roku 2016 vyprodukovali 466 eur hrubej pridanej hodnoty, čo je 43 % priemeru európskych fariem. Výsledkom je úzky produktový profil, chýbajúci spracovateľský priemysel, nízka adaptačná úroveň moderných technológií a absencia výskumno-vývojovej činnosti.

Podfinancovanie poľnohospodárstva bolo spôsobené aj faktom, že počas 15-ročnej konvergencie bolo naše poľnohospodárstvo cez priame platby financované hlboko pod priemerom EÚ. Znevýhodňovaním slovenských fariem v priamych platbách oproti priemeru EÚ sme prišli o viac ako 2 miliardy eur.

Slovenskí poľnohospodári sú odkázaní hlavne na to, čo sa im dostane z EÚ, pretože podpora z národného rozpočtu bola a je dlhodobo minimálna. To je to najväčšie strategické zlyhanie. Nakoľko je poľnohospodárstvo vo všetkých krajinách finančne podporované, je kľúčové navýšiť finančné zdroje zo štátneho rozpočtu. Rovnako kľúčové pre realizáciu obnovy Slovenského poľnohospodárstva bude hlavne rozsah a podmienky, ktoré sa podaria vyjednať pre Európske zdroje na ďalšie programovacie obdobie po roku 2020. V rokoch 2010 – 2016 bol priemer štátnej pomoci na hektár v SR 16 eur, priemer celej EÚ je 43 eur a krajín V3 49 eur. Podiel štátnych zdrojov bol v rokoch 2012 – 2016 v priemere iba zahanbujúcich 1,1 % z celkovej podpory. Naším cieľom je, aby slovenské farmy mali rovnakú štartovaciu pozíciu a férové konkurenčné prostredie, v ktorom je rozhodujúci výkon a nie dotačné rozdiely.

#708 Zvýšime ročnú štátnu pomoc (ako sme uviedli vyššie, celkový ročný nárast podpory poľnohospodárstva bude 100 mil. eur).

#709 Pri zdrojoch EÚ treba trvať na urýchlení zvýšenia priamych platieb na plochu a na dobrovoľnosti zavedenia ich stropovania, resp. na možnosti pripočítania mzdových nákladov k dotačnému stropu.

#710 Dôležitým prvkom nastolenia spravodlivej súťaže je aj eliminácia nenotifikovaných podpôr v členských krajinách EÚ kvôli zamedzeniu skrytého dotovania farmárov jednej krajiny na úkor ostatných.

ŠTRUKTURÁLNA JEDNOTVÁRNOŠŤ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

Nízku motiváciu poľnohospodárov produkovať ovocie a zeleninu spôsobila vysoká atraktivnosť „základných“ plodín. Producenti špeciálnych plodín, napríklad ovocia a zeleniny, vkladajú do hektára 7- až 20-krát viac kapitálu a ľudskej práce ako pestovatelia jednoduchých plodín, ako sú pšenica, kukurica, slnečnica či repka.

Na zvyšovanie výkonnosti, zamestnanosti a pridanej hodnoty potrebujeme podporiť pestovanie špeciálnych plodín a budovať viac spracovateľských kapacít. Aktuálne podporné mechanizmy tieto odlišnosti dostatočne nezohľadňujú, čo je dôvodom úpadku týchto odvetví. Cieľom je preto podpora oblastí s vyššou pridanou hodnotou.

#711 Do poľnohospodárstva zavedieme prvky zásluhovosti. Viac podporíme aktívnych farmárov, teda podporíme produkciu namiesto nečinnosti.

#712 Podporíme pozitívnu dotačnú diskrimináciu zanedbaných oblastí špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby. Vyššie navrhované zvýšenie celkovej štátnej pomoci o 100 mil. eur ročne bude orientované aj na podporu pestovania špeciálnych plodín a budovanie spracovateľského priemyslu.

#713 Navrhujeme presun prostriedkov z priamych platieb do financovania investičných projektov, aby sa mohli vybudovať moderné chovateľské, pestovateľské a spracovateľské kapacity. Toto opatrenie bude tiež znižovať aj negatívne obchodné saldo a zahraničnú zadlženosť SR.

#714 Podporíme budovanie spracovateľských kapacít v poľnohospodárskej výrobe. Cieľom bude napríklad zvýšiť podiel slovenskej konzervárnej produkcie na trhu z 27 % na 50 %. Má to pozitívne dôsledky aj na zamestnanosť – jeden pracovník v spracovateľskom priemysle viaže na svoje miesto osem pracovníkov v poľnohospodárskej prvovýrobe.

ROZDROBENOSŤ A PRÍSTUP K PŔDE

Na Slovensku dnes jednu parcelu vlastní 11,9 spoluvlastník a jeden vlastník v priemere vlastní 22,7 parcel. Táto rozdrobenosť neumožňuje normálne fungovanie trhu s pôdou a vytvára neistotu v právnych vzťahoch.

Poľnohospodárske subjekty si prenajímajú približne 91 % obhospodarovanej pôdy. Priemerná výška nájmu bola na úrovni 50 eur za hektár, pričom priemerná výška nájmu

poľnohospodárskej pôdy v správe Slovenského pozemkového fondu (SPF), ktorý spravuje 450-tis. hektárov ornej pôdy, bola 25 eur na hektár. Už len táto skutočnosť priamo vytvára korupčné prostredie pri prenajímaní pôdy zo strany SPF.

#715 V rámci celkového navýšenia podpory poľnohospodárstva o 100 mil. eur ročne zvýšime aj štátne výdavky na krytie nákladov pozemkových úprav. Tak sa urýchli proces sceľovania pozemkov. Časť prostriedkov na toto opatrenie by sa mohlo získať aj z transparentných tendrov za nájomné za pôdu v správe SPF.

#716 Otvoríme celospoločenskú diskusiu o dedičskom práve poľnohospodárskej pôdy, ktoré do budúcnosti vytvára tlak na neustále delenie pôdy.

#717 Otvoríme celospoločenskú diskusiu na tému urýchlenia vysporiadania všetkých reštitučných nárokov, dedičstiev s neznámymi vlastníkmi a predaja aspoň časti štátnej pôdy poľnohospodárom. Ak budú realizované transparentne a férovým spôsobom, uľahčia rozvoj slovenského poľnohospodárstva.

#718 Uskutočnime spravodlivé tendre na uzatvorenie novej nájomnej zmluvy na pozemky SPF po uplynutí platnosti predošlej zmluvy.

#719 Budeme dbať na to, aby každý, kto má prenajatú pôdu od štátu, mal splnené daňové povinnosti.

NEDOSTATOK PRACOVNEJ SILY

V poľnohospodárstve je v súčasnosti nedostatok pracovných síl. Nedostatok mladých kvalifikovaných odborníkov, či už stredoškolsky alebo vysokoškolsky vzdelaných, spôsobuje starnutie odvetvia.

Pre ilustráciu v roku 2018 sa na Slovensku vypestovalo 70-tisíc ton ovocia, pre nedostatok sezónnych pracovníkov však bolo možné obrať a následne spracovať len 50-tisíc ton ovocia. Na každých chýbajúcich 500 sezónnych pracovníkov je naviazané ohrozenie vyše 5 000 stálych pracovných miest, čo spôsobí

ďalšie zníženie produkcie ovocia a zeleniny. Podobný stav máme aj v iných odvetviach prvovýroby.

#720 Umožníme dlhodobo nezamestnaným získať pracovné návyky a otvoriť im cestu pre dôstojnejší život. Vytvoríme program pre začlenenie dlhodobo nezamestnaných.

#721 Uľahčíme zamestnávanie ľudí zo zahraničia v období sezónnych prác a odstránime zbytočnú byrokraciu.

#722 Podporíme výchovu mladých poľnohospodárov už v štádiu náboru na učňovské školy a ich výchovu v spolupráci s podnikmi v praxi.

KLIMATICKÉ RIZIKÁ PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO

Extrémne výkyvy počasia sú čoraz častejšie. Suchá, extrémne zrážky v čase žatevných prác, jarné mrazy pri špeciálnych plodinách (sady a vinice), ale aj škody v dôsledku krupobitia, víchric, povodní a záplav treba riešiť systémovo, ako to robia vyspelé krajiny. Naším cieľom je vytvoriť systematický a zákonom garantovaný inštitucionálny rámec pre zmiernenie negatívnych dopadov klimatických zmien pre poľnohospodárov.

#723 Vytvoríme Fond ťažko poistiteľných a komerčne nepoistiteľných rizík, ktorí obráti dnešný neistý ad hoc systém zmiernenia dopadov škôd a ktorý bude kryť komerčne nepoistiteľné, resp. ťažko poistiteľné klimatické riziká.

#724 Farmári dostanú vopred určenú sumu poistného plnenia v prípade, že nastanú podmienky poistnej udalosti.

#725 Fond bude riešiť nielen riziko sucha, ale aj mokra, jarných mrazov na ovocí a v budúcnosti aj ďalších rizík. Na tento účel bude potrebné s komerčnými poisťovňami spracovať Prílohu nepoistiteľných rizík a čiastočne poistiteľných rizík pre segmenty plodín a hospodárske zvieratá.

#726 Na financovanie takéhoto fondu je potrebné na začiatku definovať výšku poistnej

sumy a poistného plnenia na jednotlivé typy poistenia a určiť pomer financovania. Základ zdrojov by mal vytvoriť štát, poľnohospodári a spolufinancovanie zo strany EÚ. Ďalším doplnkovým zdrojom by mali byť príspevky poisťovateľov v prípade ich spoluúčasti na tvorbe fondu.

#727 Vypracujeme komplexnú stratégiu zaisťovania vodných zdrojov pre nasledujúce obdobie, pre situáciu nepriaznivého vývoja zmeny klímy a podporíme rekonštrukciu a rozvoj závlahových systémov, kde pretrvávajú vhodné podmienky pre poľnohospodársku produkciu.

#728 V oblasti welfare a technológií zdefiniujeme špecifikáciu zmien v spôsoboch ustajnenia produkčných zvierat z pohľadu manažmentu zmiernenia tepelného stresu, aplikácie moderných technológií, výstavby nových ustajňovacích objektov, budovania energeticky sebestačných systémov a fariem; zmeny podporíme priamymi projektovými podporami.

PROPAGÁCIA A DOSTUPNOSŤ DOMÁCIH VÝROBKOV

Slovenské poľnohospodárske podniky sú v porovnaní so svojimi západoeurópskymi konkurentmi značne podkapitalizované, na dôležitú produktovú propagáciu im už zdroje nezostávajú a nemôžu konkurovať v podpore predaja silným zahraničným výrobcom. Spotrebiteľské správanie má však obrovský vplyv na domácu výrobu, zamestnanosť a ekológiu.

V sebestačnosti potravín sme klesli pod úroveň 40 %. V roku 2018 sme doviezli za pol miliardy eur ovocie a zeleninu, ktorú by sme vedeli dopestovať aj doma, mäso za 400 mil. a mliečne výrobky za 120 mil. eur. Pritom aj jedným z cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2021 – 2027 je „podporovať inteligentný, odolný a diverzifikovaný sektor poľnohospodárstva, ktorý je zárukou potravinovej bezpečnosti“.

#729 Štát sa bude podieľať na spolufinancovaní podpory propagácie slovenskej produkcie u zákazníkov. Zavedieme fungujúce značky

kvality na slovenské potraviny, so špeciálnym prístupom ku produkcii a predaju slovenského vína.

#730 Podporíme vytváranie organizácii výrobcov a budeme motivovať producentov, aby vstupovali do fungujúcich odbytových združení.

#731 V partnerskom dialógu s obchodnými reťazcami budeme hľadať cestu k zvýšeniu podielu domácej produkcie.

#732 Podporíme vznik menších regionálnych obchodov a trhovísk, keďže až 80 % domácich potravín sa predáva cez veľké obchodné reťazce.

NEDOSTUPNOSŤ ÚVEROV PRE MLADÝCH, ZAČÍNAJÚCICH A SÚČASNÝCH FARMÁROV

Poľnohospodárstvo potrebuje odomknúť podnikateľský potenciál. Úverová angažovanosť v sektore je len 1 mld. eur, treba vyriešiť vlastnícke pomery a rozbehnutie perspektívnych výrobných aktivít s dôrazom na export. Do poľnohospodárstva potrebujeme dostať nových šikovných ľudí a podporiť súčasných farmárov, ktorí majú potrebné nadšenie a aj podnikateľskú víziu. Projekty, ktoré sú podporené dotáciami sa však nakoniec často nerealizujú pre nedostatok dosiahnuteľných úverových zdrojov.

#733 Navrhujeme posilniť súčasné finančné mechanizmy v existujúcich inštitúciách – Slovenská záručná a rozvojová banka, Slovenský investičný holding tak, aby sa zvýšila dosiahnuteľnosť úverových zdrojov pre mladých, začínajúcich a dlhodobých farmárov.

#734 Cieľom je znížiť bariéru nedostupnosti úverov pre výšku požadovaných vlastných zdrojov a predĺžiť ich poskytovanie na dlhšie obdobie, napríklad pri nákupe technológií a stavieb na 12 až 20 rokov a pri nákupe pôdy aj na 40 rokov.

NEFUNKČNÝ ŠTÁT: KTO TU JE PRE KOHO?

Povinností, ktoré poľnohospodári musia plniť v rámci byrokratickej záťaže je toľko, že poľnohospodárstvo sa niekedy stáva vedľajšou činnosťou. Neexistuje koncepcná predstava o rozvoji poľnohospodárstva a potravinárstva, k existujúcim a platným dokumentom sa ministerstvo nehlási a nechce vyvodiť dôsledky z ich neplnenia. Projektové opatrenia sa stali zdrojom korupcie, rýchleho a ľahkého zárobku pre určité skupiny, ktoré mali vplyv na čerpanie dotácií. Niektoré jednoduché administratívne procesy trvajú pre nečinnosť aj roky.

Naše riešenia: Fungujúce, komunikujúce a nápomocné štátne inštitúcie.

#735 Prehodnotíme rozsah kompetencií a organizácií v rezorte.

#736 V spolupráci s poľnohospodárskou verejnosťou a odborníkmi pripravíme koncepciu rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva, ktorá bude vychádzať z reálneho stavu a bude realizovateľná.

#737 Realizujeme zásadnú personálnu obmenu na riadiacich postoch v organizáciách rezortu pôdohospodárstva.

#738 Eliminujeme klientelizmus a korupciu pri projektových opatreniach. Celý proces zelektronizujeme, zavedieme transparentné a objektívne kritériá bez subjektívneho hodnotenia na základe vlastného „úsudku“ hodnotiteľa.

#739 Umožníme verejnosti otvorený prístup k informáciám a k dialógu s poľnohospodárskou samosprávou.

#740 Vrátime pozemkovým úradom právomoc aj povinnosť upravovať užívacie práva a riešiť sporovú agendu na prvom stupni (strany sporu o užívateľské práva predložia nájomné zmluvy a vlastníctvo v danom katastri a pozemkový úrad ako arbiter rozhodne o užívaní náhradných pozemkov, urobí tak maximálne jedenkrát ročne, na výzvu žiadateľa).

EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO

Zvyšovanie environmentálnych a klimatických ambícií poľnohospodárstva je prirodzenou požiadavkou vyspelých ekonomík. Poľnohospodárstvo by malo plniť aj ekologickú funkciu, spôsob využívania poľnohospodárskej pôdy a výroby má byť taký, aby umožnil udržanie reliéfu a charakteru krajiny, ochranu vodných zdrojov, ovzdušia i samotnej pôdy a chránených prírodných celkov.

V špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výrobe je priestor aj pre mladých a malých poľnohospodárov, ktorí dokážu na menšej ploche produkovať produkty s vyššou pridanou hodnotou a menšou ekologickou stopou. Práve pre nich vytvoríme priestor, aby mohli efektívne fungovať v udržateľnom, no zároveň aj produkčnom poľnohospodárstve. Zameriame sa aj na agroturistiku na lepšie využitie rozvojového potenciálu regiónov.

#741 Zvýšime podporu ekologických postupov pestovania s cieľom zachovania biodiverzity a bezpečnosti potravín - budovanie remízok, rôznorodá skladba pestovaných plodín atď.

#742 Podporíme využívanie obnoviteľných zdrojov v poľnohospodárstve.

#743 Sprísňime kontrolu používania priemyselných hnojív s cieľom znížiť znečistenie vody a pôdy.

#744 Zvýšime ekologizácie a podporu precízneho poľnohospodárstva (čo napríklad v prípade zavlažovania prinesie veľké úspory vody), digitalizácie a automatizácie.

#745 Presadíme efektívne využívanie zdrojov a podporu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmenám klímy v sektoroch poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva (dôraz na využívanie obnoviteľných zdrojov, napríklad využívanie geotermálnej či slnečnej energie).

#746 Rozšírime využívanie moderných technológií v zmysle priemyselnej revolúcie 4.0.

ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Od roku 2007 dochádza v poľnohospodárstve k znižovaniu podielu živočíšnej výroby – z 53 % až na 40 %. V SR pokrýva produkcia hovädzieho mäsa 99,5 % domáceho dopytu, ale vyvezieme 79 % z neho a nedostatok následne riešime dovozom. Kritickým miestom je totiž spracovateľský priemysel, ktorý spracúva len necelú tretinu domácej produkcie, preto sme dlhodobo čistým importérom hovädzieho mäsa. Podobné je to s bravčovým mäsom, hydinou či mliekom a mliečnymi výrobkami, akurát tam ani produkčne nedosahujeme parametre domáceho dopytu. Problém s domácimi spracovateľskými kapacitami je podobný ako pri hovädzom mäse.

Vzhľadom na nepriaznivý súčasný stav živočíšnej výroby na Slovensku, ktorý možno hodnotiť ako kritický, sú potrebné okamžité opatrenia, ktoré umožnia rozvoj živočíšnej výroby a zároveň aj spracovateľského priemyslu.

#747 Aktívne podporíme existujúce poľnohospodárske podniky s cieľom udržať súčasných chovateľov vo všetkých oblastiach živočíšnej výroby so špecifickým akcentom na chovateľov hospodárskych zvierat, producentov mlieka v znevýhodnených oblastiach a umožníme vstup novým farmárom, pracovníkom a odborníkmi do tejto oblasti poľnohospodárstva. V oblasti chovu dojníc a ošípaných sa ako progresívne do budúcnosti ukazujú intenzívne farmy, kde je zabezpečená, aj z hľadiska zavlečenia chorôb, maximálne možná miera bezpečnosti, produktivity a efektivity.

#748 Budeme sa zasaďovať a zavedieme národné programy podpôr do sektora chovu dojníc ako je napr. kontrola zlepšovania genetického potenciálu (kontrola úžitkovosti), zapojenie producentov a spracovateľov do režimu kvality mlieka, zlepšenie životných podmienok chovu ako je napájanie teperovanou vodou a opatrenia ku zníženiu tepelného stresu dojníc v letnom období, ako aj podprogramy na zníženie patogénnych mikroorganizmov v ustajňovacom prostredí.

#749 Vytvoríme vhodné podmienky pre malých a začínajúcich farmárov, ktorí by sa

mohli, hlavne v znevýhodnených oblastiach, venovať chovu hovädzieho dobytká, oviec a kôz, či už na produkciu mäsa, napríklad v biokvalite, ale aj na produkciu mlieka a následne mliečnych výrobkov. Prínosom bude krajnotvorba, zamestnanosť na vidieku a diverzifikácia výroby.

#750 Upravíme legislatívny rámec na jednoduchšie vytváranie prevádzok spracovávajúcich vyprodukované mäso a mlieko.

#751 Vytvoríme podmienky na projektovú podporu spracovanie mäsa s cieľom zvýšiť objem jeho spracovania na Slovensku.

#752 Zintenzívňime podporu spracovateľského priemyslu v sektore mlieka tak, aby sa zabezpečilo jeho spracovanie na Slovensku a nemuselo sa vyvážať ako komodita.

#753 Zavedieme systémové opatrenia na podporu vertikálnej spolupráce – prvovýroba, spracovanie, predaj.

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Lesné hospodárstvo je poznačené dlhodobo sa zvyšujúcou ťažbou dreva nad únosnú mieru, ktorá ohrozuje jeho trvalú udržateľnosť, ale aj existenciu pracovných miest vo výrobe a službách, ktoré sú od lesov závislé. Dôsledkom je veľkoplošné odlesňovanie, ktoré spôsobuje zvýšenú eróziu, zvyšuje riziko lokálnych povodní a ohrozuje miestne zdroje vody. Klimatická zmena a s ňou súvisiace zvyšovanie náhodných ťažieb situáciu ešte zhoršuje. Hospodárenie v lesoch trpí aj na korupciu a parazitovanie na verejnom majetku. Z prostredia samotných lesníkov sa ozývajú hlasy volajúce po napravení systémových chýb a zlyhaní.

#754 Prírode blízke hospodárenie v lesoch sa stane základom lesníckej stratégie štátu vo všetkých hospodárskych lesoch. Prejdeme na lesné hospodárstvo, ktoré využíva predovšetkým prírodné procesy bez rozsiahlych holín, so zameraním sa na jednotlivé stromy alebo skupiny stromov, bez devastácie pôdy a vodných tokov v lese.

#755 Lesnícke subjekty ponosú zodpovednosť za prípadné škody, ku ktorým dôjde preukázateľne v dôsledku ich nesprávnych hospodárskych postupov v rozpore s prírodou blízky hospodárením.

#756 Vytvoríme funkčný mechanizmus podpory prírode blízkeho hospodárenia v lesoch. Na prechod k prírode blízkeho hospodáreniu budú potrebné investície rádovo v desiatkach miliónoch eur, aby pri očakávaných znížených príjmoch z ťažby dreva bola v hospodárskych lesoch zabezpečená aj vodohospodárska, pôdoochranná, rekreačná a ďalšie funkcie lesa.

#757 Zrušíme osobitný odvod štátneho podniku Lesy SR do štátneho rozpočtu, ktorý je v rozpore s významom lesa a jeho funkciami.

#758 Zmeníme legislatívu, aby bola vyvoditeľná zodpovednosť poľovníckych subjektov za všetky škody spôsobené zverou v poľovníčkových revíroch. Zmyslom poľovníctva je dobrý stav lesa, a nie chov zveri ani trofeje. Základným cieľom poľovníčkového hospodárenia musí byť zdravý les.

#759 Stransparentníme proces pridelenia poľovníčkových revírov.

#760 Posilníme nezávislosť súčasných kontrolných orgánov a budeme dôsledne dbať na to, aby efektívne kontrolovali hospodárenie v lesoch v zmysle vyššie uvedených princípov.

#761 Zabezpečíme, aby sa vo verejnom obstarávaní prác v lesoch zohľadňovala okrem ceny aj kvalita prác. Obmedzíme niekoľkostupňové subdodávky, ktoré živia obchodníkov, no znižujú príjem živnostníkov a robotníkov.

#762 Legislatívnu úpravou obmedzíme možnosť manipulácie s cenami služieb a produktov dotknutých štátnych podnikov a do dozoru nad ich činnosťou, vrátane š.p. Lesy SR, zapojíme aj iné dotknuté subjekty (obce, štátna ochrana prírody, spracovatelia dreva a aj odborná a ochranárska verejnosť).

#763 Zavedieme program podpory pre producentov výrobkov z dreva s dôrazom na stolársku výrobu.

16/18

OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ

**ODBORNÝ GARANT:
JURAJ ŠELIGA**

SILNÁ OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ – SILNÁ DEMOKRACIA

Občianska spoločnosť na Slovensku vždy v kľúčových a historických okamihoch, keď Slovensko stálo na križovatke, pomohla demokratickým procesom a vláde práva. Jednotlivci, ktorým záleží na tom, aby Slovensko bolo spravodlivou a slušnou krajinou, sa neváhali a neváhajú združovať v komunitách, občianskych iniciatívach alebo formálnych občianskych združeniach, aby pretvárali svoje okolie na lepšie miesto na život, aby upozorňovali na nespravodlivosť a korupciu, aby vzdelávali občanov k zodpovednosti za stav našej krajiny a aby nezištne pomáhali tým, ktorí pomoc potrebujú a ktorým sa pomoci zo strany štátu nedostáva.

Občianska spoločnosť zohrala zásadnú a nezastupiteľnú rolu pri porážke komunistického režimu v Novembri 1989. Rovnako svojou mobilizáciou pomohla poraziť snahy o únos Slovenska a vytrhnúť našu krajinu z rúk mafie a Vladimíra Mečiara v roku 1998. Občianska spoločnosť sa po vražde Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej neváhala postaviť na námestia a volať po slušnosti a spravodlivosti. Tisíce ľudí prichádzali týždeň čo týždeň na námestia, aby vytrvalo opakovali svoju túžbu po novej politickej kultúre a politike, ktorá rešpektuje, že moc vychádza autenticky od občanov, ktorí sú jej primárnym zdrojom, a preto by mali a musia byť i jej primárnym adresátom. Politika sa opäť musí stať skutočnou službou všetkým ľuďom.

Občianska spoločnosť je dušou štátu. Štát je tu pre občanov a poskytuje im službu dobrého spravovania. Stav občianskej spoločnosti je preto vždy odzrkadlením stavu štátu. V totalitných štátoch občianska spoločnosť neexistuje, v demokratických štátoch, naopak, musí byť občianska spoločnosť výrazným prvkom zapájajúcim sa do správy vecí verejných. Občianska spoločnosť si preto zasluhuje úctu, ochranu a pozornosť zo strany štátu. Štát musí vytvárať kultúrne, fiškálne aj právne prostredie, ktoré bude napomáhať jej rozvoju. Bez silnej a sebedomej občianskej spoločnosti nemôže existovať fungujúci a vyspelý demokratický štát.

Našou víziou je občianska spoločnosť, ktorá:

- má možnosť aktívne participovať na správe vecí verejných,
- má prístup k informáciám,
- má prístup k spoluvytváraniu verejných politík a k verejnému rozhodovaniu.

PARTICIPATÍVNA SPOLOČNOSŤ

Transparentnosť, aktívne zapojenie sa do tvorby politik a verejná kontrola sú potrebnými a nevyhnutnými krokmi pre zlepšenie fungovania verejnej správy, kontroly verejných inštitúcií a kvality štátu. Preto budeme presadzovať a v praxi uplatňovať princípy otvoreného vládnutia a dialógu medzi občianskou spoločnosťou a vládou:

#764 zjednodušíme a prepojíme možnosť zbierať petície v elektronickej forme a listinnej forme,

#765 znížime počet potrebných podpisov na prerokovanie petície v pléne Národnej rady Slovenskej republiky, a to na 50 000 podpisov,

#766 zintenzívime spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami odhaľujúcimi korupciu a organizáciami zameranými na kontrolu efektivity verejných financií a verejných obstarávaní.

FINANCOVANIE

Mimovládne organizácie v mnohých prípadoch vykonávajú činnosti, ktoré by mal vykonávať štát, resp. štát by ich mal výrazným spôsobom (nielen) finančne podporovať, pretože pomáhajú rozvoju občianskej spoločnosti, kultúry a demokracie samotnej. Preto budeme aktívne podporovať a legislatívne posilníme ukotvenie dobrovoľníctva a darcovstva, ako možností aktívnej participácie na činnostiach, ktoré zabezpečujú mimovládne alebo dobrovoľnícke združenia:

#767 rozšírime deklarovanú podporu dobrovoľníctva v oblasti hasičských a záchranných systémov o podporu dobrovoľníctva vo všetkých základných oblastiach pôsobenia mimovládnych organizácií tak, ako ich definuje zákon o registri mimovládnych organizácií,

#768 rozšírime oblasť činností a administratívne zjednodušíme možnosť asignácie podielu dane z príjmu fyzických aj právnických osôb pre registrované občianske združenia a organizácie z mimovládneho sektoru,

#769 otvoríme diskusiu o možnosti zriadenia verejnoprávneho fondu na zjednotenie a transparentnejšie štátne financovanie podpory občianskej spoločnosti a demokracie, ktorého cieľom bude efektívne a menej byrokratické financovanie aktivít občianskej spoločnosti,

#770 prispôbíme pravidlá na poskytovanie financií z európskych štrukturálnych a investičných fondov tak, aby sa zvýšila možnosť financovania aktivít občianskej spoločnosti,

#771 špeciálne posilníme financovanie pre mimovládne organizácie, ktoré sa venujú ochrane a prevencii pred alkoholizmom, toxikomániou a patologickým hráčstvom (závislosť od hazardných hier) alebo inými druhmi závislostí,

#772 špeciálne posilníme financovanie pre mimovládne organizácie, ktoré sa venujú práci so znevýhodnenými a slabšími sociálnymi skupinami, ako aj s obeťami trestných činov domáceho a sexuálneho násillia,

#773 v rámci národnej lotérieovej spoločnosti zriadieme charitatívnu lotériu.

HISTORICKÁ PAMÄŤ A PREVENIA PROTI EXTRÉMIZMU

Za ostatných osemdesiat rokov u nás vládli dva totalitné režimy – fašistický a komunistický. Ich poznanie, skúmanie a následné vyvodzovanie ako zodpovednosti, tak aj ochrany pred extrémizmom je jednou zo základných úloh vyspelej spoločnosti a štátu. Je povinnosťou verejných inštitúcií poctivým historickým bádáním odhaľovať pravdu o zločineckých režimoch fašizmu, nacizmu a komunizmu, ktoré u nás vládli. Rovnako je povinnosťou štátu aktívne pristupovať k vytváraniu historickej pamäti, ktorá najmä (avšak nielen) mladým ľuďom ponúkne reálny obraz doby, neslobody, totality, zločinov a perzekúcií, ktoré obdobie totality prinieslo našim občanom.

Bez poznania minulosti sa vystavujeme riziku jej opakovania, pričom táto stará pravda platí o to viac v dobe narastajúceho extrémizmu. Zachovávanie historickej pamäti však má slúžiť aj na budovanie pokory a pochopenia toho, kde sa dnes spoločnosť, Slovensko a v širšom kontexte aj svet nachádzajú. Demokracia neprišla sama, ale bola tvrdo vydobytá a vykúpená krvou. Tento zápas sa nástupom krajne pravicových strán v uplynulej dekáde vracia späť a každý občan v ňom má svoju rolu.

Preto budeme presadzovať:

#774 rozšírenie historického obdobia skúmania Ústavu pamäti národa aj o obdobie od 30. septembra 1938 (Mníchovská dohoda) do 15. februára 1990 (zrušenie ŠtB),

#775 rozšírenie predmetu skúmania Ústavu pamäti národa aj o zložky verejnej bezpečnosti,

#776 spresnenie a posilnenie kompetencií Ústavu pamäti národa v oblasti podávania podnetov na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky za nepremlčateľné zločiny komunizmu a fašizmu,

#777 povinné systémové začlenenie činnosti Ústavu pamäti národa do vzdelávacieho procesu na stredných a vysokých školách,

#778 kladenie väčšieho dôrazu na obdobie totality v učebných osnovách na stredných školách,

#779 materiálne, organizačné, personálne a finančné zabezpečenie Ústavu pamäti národa tak, aby sa mohol stať nositeľom historickej pamäti na obdobie totalitných režimov,

#780 vybudovanie národného Múzea zločinnosti a obetí komunistického režimu,

#781 spravodlivé odškodnenie politických väzňov komunistického režimu,

#782 zrušenie výsluhových dôchodkov bývalých príslušníkov ŠtB,

#783 odškodnenie obetí a pozostalých obetí zabitých alebo zranených pri pokuse o nelegálne prekročenie štátnych hraníc Československej socialistickej republiky a počas okupácie vojskami Varšavskej zmluvy,

#784 deklarovanie neprípustnosti a nevhodnosti umiestňovať na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach texty, vyobrazenia a symboly, ktoré oslavujú, propagujú alebo obhajujú komunistický režim a jeho predstaviteľov, ako aj nevhodnosti už existujúcich pamätníkov, pomníkov a pamätných tabúl, ktoré oslavujú, propagujú alebo obhajujú komunistický režim a jeho predstaviteľov,

#785 posilnenie a podporu verejných aj mimovládnych vzdelávacích inštitúcií, ktoré sa venujú boju proti konšpiráciám a prevencii pred extrémizmom.

KULTÚRA, KREATÍVNY PRIEMYSEL A MÉDIÁ

Kultúra sa zvyčajne ocitá v závere politických programov. Takéto postavenie zvykne mať aj v našich reálnych životoch ako niečo, čo je nad bežným životom, nad starosťami všedného dňa, niečo, bez čoho sa v najhoršom prípade zaobídeme.

Nie je to tak. Vzťah ku kultúre a k umeniu pomáha vytvárať vzťah k ľuďom. Kultúru nechápeme ako čiernu dieru. Ani spoločensky, významovo, ani ekonomicky. Kreatívny priemysel, ktorý ekonomicky zhodnocuje výsledky duševnej činnosti, je dnes regulárnou súčasťou národných ekonomík so zaujímavým potenciálom vo vzťahu k rozvoju kreativity a inovácií, pracovných miest a príležitostí, ako aj podielu na HDP. Kreatívny priemysel dáva ďalší život kultúre a umeniu, tiež prijímaný väčšinou spotrebiteľov, podporuje konkurencieschopnosť a odlišiteľnosť. Čo s ním robíme dnes? Regulujeme ho, robíme mu problémy a naviazali sme naň peniaze, ktoré ho dusia.

Len v dôsledku neexistencie rozumnej kultúrnej politiky štátu a dobre nastavenej stratégie rozvoja kreatívneho priemyslu sa mohlo stať, že 260 miliónov určených na rozvoj kreatívneho priemyslu, a tak aj kultúry v tomto programovacom období doslovne vyletelo hore komínom. Kultúrna politika a k nej viažuce sa stratégie rozvoja, vrátane rozvoja kreatívneho priemyslu, sú nevyhnutným krokom k rozumnému vytváraniu podmienok a nástrojov. Na pomoc kreatívnemu priemyslu stačí pritom nerobiť mu prekážky a podporu zamerať tam, kde to potrebuje, napríklad aby obstál v medzinárodnej konkurencii, kde nefunkčná národná podpora v súčasnosti diskriminuje našich hráčov.

Kultúra je jedným z hlavných nástrojov na kultivovanie ľudí. Inšpiruje našu kreativitu, vkus, ovplyvňuje naše morálne a etické postoje. Zvyšuje kvalitu nášho života, posilňuje občiansku spoločnosť. Vyspelosť štátu sa meria jeho vzťahom k ľudským právam, demokratickou vyspelosťou a kultúrnou úrovňou.

Kultúra má charakter verejnej služby. Nie je len jedným z nástrojov na uchovávanie tradícií a posilňovanie identity na národnej úrovni, ale aj na úrovni regiónov a konkrétnych miest. Zároveň je motorom rozvoja tvorivosti a inovácií. Moderné kultúrne stratégie a politiky sa nepozerajú len na inštitucionálnu štruktúru a finančnú udržateľnosť kultúry na národnej úrovni, ale aj na jej regionálny rozvoj.

Slovensko potrebuje novú, modernú kultúrnu politiku, ktorá pomôže vytvoriť zdravé inštitucionálne, legislatívne a ekonomické prostredie pre rozvoj kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu.

KULTÚRA A KREATÍVNY PRIEMYSEL

KULTÚRNA POLITIKA

Kultúrnu politiku vnímame ako výsledok celospoločenského konsenzu, že podpora kultúry z verejných zdrojov je legitímna a zároveň je neprípustný priamy politický a ideologický vplyv na tvorbu, šírenie, uchovávanie a sprístupňovanie kultúrnych hodnôt. Reálnu a realizovateľnú modernú kultúrnu politiku, ktorá by stanovila zmysluplné rámce rozvoja kultúrneho prostredia a kreatívneho priemyslu dnes nemáme. Preto predložíme po širokej diskusii v kultúrnom a občianskom prostredí návrh novej kultúrnej politiky, ktorá bude sledovať najmä tieto ciele:

#786 zaručenie ideologickej neutrálnosti pôsobenia štátu v oblasti kultúry,

#787 zaručenie slobody prejavu pre všetkých a podmienok na jej uplatnenie,

#788 podporu spolupráce verejného, neziskového a súkromného sektora v oblasti kultúry a rozvoja jej ekonomického potenciálu, kontinuálne vytváranie prostredia pre rozvoj kultúrneho priemyslu aj v nadväznosti na vývoj inovácií a digitálnych služieb,

#789 transformáciu kultúrnych inštitúcií vo verejnom sektore,

#790 udržateľný rozvoj kultúrnej infraštruktúry a infraštruktúry kreatívneho priemyslu,

#791 podporu národnej kultúry a kultúry národnostných menšín a etnických skupín v jej rozmanitosti, rôznosti umeleckých foriem a nových trendov, a to s dôrazom na kvalitu a rovnosť šancí,

#792 zabezpečenie ochrany a sprístupňovania kultúrneho dedičstva, jeho systematickej digitalizácie a informatizácie kultúrnej infraštruktúry,

#793 vytvorenie efektívneho systému ochrany unikátnych kultúrnych, umeleckých, architektonických a pamiatkových objektov,

#794 vytvorenie podmienok pre efektívne zapojenie kultúry a kreatívneho priemyslu do procesov rozvoja regiónov, cestovného ruchu, služieb, ale aj priemyslu moderných technológií,

#795 podporu medzinárodnej kultúrnej výmeny a efektívnej prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí, ako aj podporu rastu domácich značiek produktov kreatívneho priemyslu na zahraničných trhoch.

INŠTITUCIONÁLNA TRANSFORMÁCIA

Rezort kultúry je posledný rezort, v ktorom nedošlo po roku 1989 k zásadnejšej inštitucionálnej transformácii. Fungovanie kultúrnych organizácií je komplikované, mnohé z nich roky balansujú na hrane prežitia. Na druhej strane zásadnejšia zmena inštitucionálneho prostredia bude náročná vzhľadom na špecifickosť kultúrneho prostredia. Kultúrne inštitúcie zároveň bojujú so zastaranou infraštruktúrou, ktorú nezvládajú spravovať.

#796 Pripravíme nové legislatívne, finančné a riadiace nástroje na fungovanie kvalitných a efektívnych kultúrnych inštitúcií vrátane nástrojov na vyhodnocovanie ich pôsobenia (nielen hospodárenia, ale aj rozmeru kvality ich kultúrnej a umeleckej činnosti ako primárneho dôvodu ich existencie).

#797 Navrhujeme premenu príspevkových inštitúcií pôsobiacich v kultúre na neziskové organizácie.

#798 Zmodernizujeme existujúcu legislatívu a zbavíme ju ideologických nánosov (zákon o Matici slovenskej, o štátnom jazyku, o umeleckých fondoch).

#799 Premeníme umelecké fondy na inštitúcie financované na základe dobrovoľnosti ich členov s tým, že budú mať otvorený prístup k doplnkovým zdrojom financovania z verejných i súkromných zdrojov.

#800 Navrhujeme zmysluplné nastavenie investícií do pamiatkového fondu ako zdroja rozvoja regiónu a zameriame sa na právne možnosti riešenia záchrany unikátnych objektov vo verejnom, ale aj súkromnom vlastníctve v kritickom stave vrátane ich

rekonštrukcie alebo konzervácie pre budúce generácie. Nielen ako spôsobu na zachovanie kultúrnej infraštruktúry v regiónoch (po decentralizácii dnes máme takmer tisíc kultúrnych domov v majetku samosprávy, ktoré si žiadajú výrazné investície často prekračujúce možnosti miest a obcí), ale aj prostredníctvom vnímania osobností spojených s regiónom ako nehmotné kultúrne dedičstvo vrátane využitia tvorby a produkcie produktov s prepojením na kultúrne dedičstvo či budovania vzťahu k mestu, regiónu.

KREATÍVNY PRIEMYSEL A INOVATÍVNE FINANCOVANIE KULTÚRY

Kultúra zastrešuje rezort postavený na ľudskej tvorivosti a schopnosti vytvárať hodnoty vlastnou hlavou, kreatívny priemysel na to nadväzuje – pracuje s výsledkami tvorivej činnosti a vytvára podhubie, aby inovácie rozvíjali ďalšie odvetvia národného hospodárstva a priemyslu. Kultúra a umenie sa cezeň stávajú súčasťou hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Kreatívny priemysel v rukách verejnej správy sa však zmenil len na nástroj čerpania verejných zdrojov.

#801 Zmeníme súčasné nepružné nastavenie štátu ku kreatívnemu priemyslu a nástroje budeme smerovať k vytváraniu kreatívnej ekológie:

#802 stratégia rozvoja kreatívneho priemyslu bude reflektovať kultúrnu politiku,

#803 tvorivosť sa preniesie do inovatívnej ekonomiky (príklad textilného priemyslu, kde je v úvode procesu textilnej výroby vysoký podiel kreatívneho priemyslu, ako jedna z malých alternatív v rámci budúcej udržateľnej zmeny odvetvovej štruktúry priemyslu),

#804 podpora sa zameria na materiálovú udržateľnosť, recykláciu a upcykláciu,

#805 kreatívny priemysel by mal byť súčasťou regionálneho rozvoja a predstavovať transformáciu regionálnej identity do ekonomicky udržateľného procesu prinášajúceho prospech pre autora, nositeľa práv, ale aj verejnosť a štát.

#806 Identifikujeme v sektoroch kreatívneho priemyslu funkčné a nefunkčné vzťahy od výroby po export a podporné nástroje zameriame na konkrétne riešenia týchto vzťahov v spolupráci so školstvom, hospodárstvom či financiami.

#807 Investovanie súkromných zdrojov do kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu musí mať zelenú. Navrhujeme legislatívne prostredie, ktoré bude pozitívne motivovať realizovať takéto investície.

#808 Podporíme nové, hybridné modely financovania kultúry a kreatívneho priemyslu prepájajúce verejné a súkromné financie na národnej aj regionálnych úrovniach:

#809 crowdfunding – napríklad v Taliansku či Španielsku funguje časť mestských alebo regionálnych politík s využívaním princípov crowdfundingu alebo crowdfundingových platforiem. Dokážu centralizovať ponuku toho, čo je pre región zaujímavé, prepájajú dopyt s ponukou prostredníctvom digitálnej platformy a prostredníctvom matchingu vzbieraných súkromných a verejných peňazí posilňujú participatívne financovanie kultúry. Londýn zas zaraďuje medzi projekty, ktoré podporuje svojím crowdfundingovým programom aj projekty udržateľných priestorov pre subjekty kreatívneho priemyslu, či vytváranie krásnych nových kultúrnych prvkov, ktoré priťahujú ľudí na konkrétne miesta. Ak patrí umenie, kultúra a kreatívny priemysel medzi priority rozvoja Londýna, potrebujeme vytvoriť, podporovať a popularizovať tieto nástroje, aby mohli byť prioritami aj našich miest.

OCHRANA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Starostlivosť o zbierkový fond ako hlavného predstaviteľa národnej kultúrnej identity je dlhodobo podhodnocovaná a ignorovaná na úkor jeho prezentácie. Stav depozitárov a úložných priestorov je nevyhovujúci. V súčasnosti je svetovým trendom v starostlivosti o kultúrne dedičstvo aplikácia preventívnej konzervácie, teda uchovávanie zbierok v optimálnych podmienkach a priestoroch. Tento stav sa u nás dlhodobo nerieši a následkom je nevratné poškodenie až likvidácia zbierkového fondu po celom území SR.

Inventarizácia zbierkových predmetov pod správou štátu často nekorešponduje s reálnym stavom a mnohé predmety, často veľmi vzácne, v zbierkach chýbajú. Schopnosť starostlivosti o kultúrne dedičstvo začína byť kritická, vzhľadom na malú kapacitu aj kvalitu personálneho obsadenia, spôsobenú aj nízkym platovým ohodnotením a chýbajúcim komplexným vzdelávaním odborníkov v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva. Navyše súkromný reštaurátorský sektor je v súčasnosti monopolizovaný úzkou skupinou ľudí, ktorá rozhodne neprispieva ku kvalite vykonávaných zásahov. Umožňuje uzatváranie sa tejto obce pred modernými trendmi a konštruktívnou kritikou, ktorá by posúvala vývoj tohto odvetvia dopredu.

#810 Predložíme novú legislatívu v oblasti kultúrneho dedičstva vychádzajúcej z moderných európskych štandardov ako základný predpoklad na rýchlejšiu zmenu katastrálneho stavu starostlivosti o naše kultúrne dedičstvo.

#811 V spolupráci s ministerstvom školstva naštartujeme programy pre vzdelávanie odborníkov v oblasti starostlivosti o kultúrne dedičstvo.

#812 Upravíme podmienky na získanie reštaurátorskej licencie tak, aby ich získavali odborníci na základe ich schopností, nie postavenia, kontaktov či známostí.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA A PREZENTÁCIA

Kultúra je jazyk, ktorému rozumie celý svet. Preto ním môžeme komunikovať s návštevníkmi Slovenska, ale prostredníctvom vývozu kultúry aj prezentovať Slovensko v zahraničí. Medzinárodná spolupráca a prezentácia kultúry v zahraničí však roky trpí kompetenčnou aj finančnou rozdrobenosťou medzi viaceré rezorty.

#813 Navrhujeme model, ktorý skoncentruje financovanie prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí na ministerstve zahraničia a funkčne prepojíme jednotlivé rezorty, ktoré do procesu budú vstupovať.

#814 Pripravíme stratégiu prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí. Koordinačnú funkciu by malo zohrávať opäť ministerstvo zahraničia, ktoré musí mať zdroje aj koordinačnú funkciu v procese spolupráce s inými rezortmi. Profesionálne personálne zázemie ministerstva dostatočne vníma dôležitosť kultúrneho rozmeru prezentácie Slovenska v zahraničí.

#815 Do zahraničnej prezentácie Slovenska je potrebné vziať produkty slovenského kreatívneho priemyslu a zamerať podporu na udržanie konkurencieschopnosti tam, kde ju naše produkty strácajú pre absenciu národnej podpory, ktorá sa dostáva ich zahraničným konkurentom.

#816 Pripravíme program podpory rozvoja kultúrneho turizmu v SR v spolupráci s regiónmi a združíme spoločné verejné zdroje na realizáciu tohto programu.

MÉDIÁ

Legislatívne prostredie upravujúce pôsobenie médií je zastarané, navyše existujúce právne úpravy krivia fungovanie médií a idú až na hranicu ústavných problémov. Napríklad spojenie televízie a rozhlasu verejnej služby do jedného subjektu, pričom rovnaké spojenie súkromných vysielateľov nie je možné. Prežitie regionálnych médií priamo súvisí s ekonomickým rozvojom a silou regiónov.

Národný regulátor Rada pre vysielanie a retransmisiu sa zmenil na orgán mimo aktuálnej mediálnej reality, ktorý nepomáha svojimi rozhodnutiami rozvoju duálneho vysielania, práve naopak.

Tradičné médiá legislatívne škrtime, napríklad rádiá na rozdiel od televízií nesmú mať viac programových služieb, v dôsledku čoho sa strácajú ekonomicky udržateľné modely prevádzkovania súkromných rádií. Na druhej strane narastá rozmach nových médií, a aj nových spôsobov šírenia mediálneho obsahu (youtuberi, influenceri na sociálnych sieťach). Nevyváženosť regulácie tak podporuje novodobé hrozby, akými sú šírenie nenávisťného obsahu alebo falošných správ.

Aj s ohľadom na blížiaci sa transpozičný termín novely smernice o audiovizuálnych mediálnych službách stojíme pred príležitosťou aj nevyhnutnosťou vytvoriť nové legislatívne prostredie rozvíjajúce nediskriminačné a transparentné mediálne prostredie.

#817 Predložíme návrh novej legislatívy regulujúcej mediálne prostredie, ktorá bude jednoduchšia a nepôjde nad rámec nevyhnutnej európskej regulácie.

#818 Deregulujeme mediálne prostredie s dôrazom na transparentnosť vlastníckych vzťahov a jej vymožitelnosť (umožníme rozvoj a konkurencieschopnosť tradičných a nových médií, o. i. napríklad vznik multikanálových rádií).

ROZHLAS A TELEVÍZIA SLOVENSKA

Po rokoch diskusií o zmysluplnosti médií verejnej služby v rýchlo sa meniacom mediálnom svete, keď sa zásadne rozšírili možnosti vytvárania aj distribúcie audiovizuálneho obsahu, menia sa návyky prijímania tohto obsahu najmä mladšími generáciami, a v ostatných rokoch aj v kontexte posilňovania šírenia falošného a zavádzajúceho obsahu, tieto diskusie ustali.

Vzhľadom na vývoj mediálneho trhu, technologický vývoj a meniaci sa spôsob prijímania mediálneho obsahu budeme musieť prehodnotiť rámec pôsobenia verejnoprávnych médií a pripraviť nový model ich fungovania a financovania. Verejnoprávne médiá zostanú stále nezastupiteľné, ale v inej forme, v akej ich poznáme dnes. Tvorba a uchovávanie verejnoprávneho obsahu sa stanú dôležitejšími ako budovanie distribučných ciest či samotných inštitúcií.

Verejnoprávny Rozhlas a televíziu Slovenska my ale stále intenzívne vnímame ako jeden zo základných pilierov pre korektné informovanie, ale aj ako národnú kultúrnu inštitúciu, ktorá je podstatným pilierom pri vytváraní a uchovávaní slovenského audiovizuálneho kultúrneho dedičstva. Pre jej posilnenie však treba urobiť niekoľko úprimných rozhodnutí:

#819 Budeme nazerať na RTVS ako na plnohodnotnú súčasť duálneho systému, ktorého parametre vyrovnáme aj pre súkromných vysielateľov (v rozhlasovej oblasti).

#820 Vrátime sa k otvorenej a odbornej diskusii aby sa mohol presnejšie zdefinovať rozsah verejnej služby, ktorú nám majú verejnoprávna televízia a rozhlas poskytovať a oceníme ho.

#821 Financovanie RTVS prispôbíme rozsahu služby, ktorú nám bude mať poskytovať. Zvážime, či pre stabilitu dostatočného financovania RTVS nebude vhodnejšie naviazať ho na pevný podiel z HDP.

#822 S cieľom znížiť politický vplyv na manažment a prenesene aj na obsah poskytovanej služby, prenesieme voľbu generálneho riaditeľa RTVS naspäť na Radu RTVS. Pri voľbe členov Rady RTVS budeme trvať na ich verejnom vypočutí.

OCHRANA PRED ŠÍRENÍM NENÁVISTNÝCH PREJAVOV A FALOŠNÉHO OBSAHU

Narastajúci výskyt nezákonného obsahu a nenávistných prejavov na online platformách ohrozuje bezpečnosť, morálku, dôstojnosť aj zdravie občanov, spôsobuje spoločnosti škody a narúša dôveru v digitálne služby a v širšom zmysle v digitálny jednotný trh, ktorý je kľúčovým akceleratorom inovácií, rastu a aj pracovných miest.

Prijímatelia mediálneho obsahu nie sú chránení pred týmto typom informácií, a nie sú ani dostatočne vybavení na jeho vnímanie, rozlíšenie a spracovanie. Zvyšovanie mediálnej gramotnosti je primárne úlohou správne nastaveného vzdelávacieho systému, budeme preto klásť dôraz na zmenu dnešného nefunkčného modelu. Štát môže tiež upraviť legislatívny rámec fungovania digitálnych médií a ochrany občanov ako spotrebiteľov pred nelegálnym obsahom.

#823 Budeme motivovať prevádzkovateľov služieb na šírenie digitálneho obsahu k zvýšenej zodpovednosti a proaktívnemu prístupu k nezákonnému obsahu, k predchádzaniu jeho opakovanému výskytu a k zavádzaniu účinných postupov oznamovania a prijímania opatrení vrátane cezhraničnej spolupráce pri prevádzkovateľoch usídlených v zahraničí.

#824 Pripravíme návrh legislatívy podľa nemeckého modelu, ktorá zvýši transparentnosť internetových médií a zaviazá prevádzkovateľov sociálnych sietí pravidelne nahlasovať počet sťažností upozorňujúcich na nelegálny obsah vrátane lehôt a sankcií za odstránenie nelegálneho obsahu. Návrh bude zároveň obsahovať poistky proti zneužívaniu nahlasovania nelegálneho obsahu.

18/18

DOPRAVA

**ODBORNÝ GARANT:
PETER SÁDOVSKÝ**

VYBUDUJEME

obchvaty miest a obcí
na cestách I. a II. triedy

POSILNÍME

vlaky a autobusy,
urýchlíme výstavbu
diaľnic

PODPORÍME

ekologickú
dopravu

KVALITNOU DOPRAVOU ZA LEPŠOU PRÁCOU A VZDELANÍM

Slovensko disponuje pomerne riedkou sieťou diaľnic a rýchlostných ciest. Sieť železníc patrí, naopak, medzi najhustejšie na svete, ale dĺžka tratí s modernými parametrami zaostáva za zahraničím a smerovanie tratí neodráža demografický a priemyselný rozvoj Slovenska. Investície často smerujú do veľkorysých až neprimeraných a zbytočne drahých technických riešení. Chýba jasná, ale odborná a odpolitizovaná vízia rozvoja dopravnej infraštruktúry.

Verejná doprava na Slovensku je pre cestujúcich nedostatočne atraktívna, jej podiel na preprave dlhodobo klesá a náklady na jej prevádzkovanie narastajú. Vlaky a autobusy nedokážu konkurovať osobným autám. Ponuka je málo čitateľná, prevádzkové náklady sú vyššie ako v zahraničí.

Podiel cestnej nákladnej dopravy sa neustále zvyšuje aj napriek nárastu počtu preťažených ciest, chýbajú podmienky na jej efektívny presun na železnicu, výsledkom je okrem iného zlé životné prostredie. Chýbajúce obchvaty obcí spôsobujú, že tranzitná doprava jazdí obytnými lokalitami a znepríjemňuje život obyvateľom a znižuje kvalitu ich života.

Technický stav ciest a koľají je zlý a zaostáva za očakávaným štandardom. Až 40 % ciest I. a II. triedy je v nevyhovujúcom až havarijnom stave. Stovky kilometrov železničných tratí sú za hranou životnosti bez adekvátnej údržby. Dôvodom je dlhodobé podfinancovanie údržby na úkor uprednostňovania často nevhodne navrhnutých a drahých nových diaľnic alebo nesprávne modernizovaných železníc.

Ani po 50 rokoch nie je dobudovaná základná kostra diaľnic a po 25 rokoch modernizácie železníc nie sme ani v polovici plánu. Priority sa menia s politickým cyklom a nie sú stanovené na základe objektívnych kritérií. Pre zastaranú legislatívu trvá príprava konkrétnych úsekov v priemere 10 rokov. Komplikácie spôsobuje aj zdĺhavý proces výkupu pozemkov pre fragmentáciu vlastníckych vzťahov, ale aj kvôli účelovým špekuláciám.

Základnou víziou našich programových opatrení je preto zabezpečiť všetkým ľuďom, a predovšetkým pracujúcim, školákovi a študentovi, rýchlu, pohodlnú, bezpečnú a ekologickú dopravu. Doprava je cievnym systémom hospodárstva. Kvalitnú dopravu potrebujeme všetci na cestách za pracovnými príležitosťami, za dobrým vzdelaním či pri vhodnom trávení voľného času. Navrhované opatrenia musia ľuďom prinášať evidentné výhody v dohľadnom čase a ľudia ich musia pocítiť vo zvýšení kvality života. Je však fér uviesť, že zásadné opatrenia v oblasti dopravnej infraštruktúry presahujú jedno volebné obdobie.

NAŠE CIELE

#825 Rozvíjať regióny zrýchlenou výstavbou novej cestnej siete a kvalitnou údržbou a opravami súčasnej cestnej siete:

#826 Uskutočníme širokú verejnú diskusiu za účasti odborníkov, zástupcov samosprávy, občianskych združení a občanov a prijmemo dlhodobý záväzný program budovania diaľnic, rýchlostných ciest a ciest 1. triedy na najmenej 20 rokov.

#827 Zvýšime efektívnosť výberových konaní a zabránime korupcii a predražovaniu. Za menej peňazí skôr a viac kilometrov na lepších cestách.

#828 Dobudujeme komplexnú multimodálnu dopravnú sieť, aby bol každý malý aj veľký región pohodlne a rýchlo dostupný voči zvyšku Slovenska a okolitým krajinám.

#829 Verejná osobná doprava pokryje potreby a požiadavky väčšiny obyvateľov:

#830 Posilníme vlaky a autobusy, podporíme dlhšiu prevádzku, skrátenie intervalov a zrýchlenie spojení tak, aby bola verejná doprava plnohodnotnou alternatívou k osobnému autu, predovšetkým v mestských aglomeráciách a okresných mestách.

#831 Jeden spoločný lístok na vlak, autobus a prostriedky verejnej dopravy v obciach s rovnakými zľavami a lepšími prestupmi, čím sa uľahčí, zrýchli a zlacní cestovanie po celom Slovensku.

#832 Zavedieme alternatívne prostriedky dopravy v odľahlých obciach, ktorými zabezpečíme dopravu do najbližších regionálnych centier.

#833 Výrazne urýchlime proces výstavby dopravnej infraštruktúry:

#834 Zmena postupov pri príprave dopravnej infraštruktúry urýchli jej výstavbu, komplikované a duplicitné

postupy, ktoré predlžujú a predražujú jej prípravu sa stanú minulosťou.

#835 Investičné plánovanie musí mať jasné priority a byť nezávislé od politických preferencií. Príprava musí byť kvalitná a súvislá, nie opakovane prehodnocovaná a pozastavovaná.

#836 Zjednodušíme verejné obstarávanie tak, aby slúžilo rýchlejšie a kvalitnejšie výstavbe dopravnej infraštruktúry vo verejnom záujme, a nie špekulantom.

#837 Nákladné autá nebudú rušiť pokoj obyvateľov miest a obcí a nebudú obmedzovať dopravu do práce a do školy:

#838 Presun tovarov z ciest na železnice v maximálnej možnej miere uľaví životnému prostrediu a odbremení preťažené cesty.

#839 Dobudovaná kostra základnej cestnej siete, postavené obchvaty miest a obcí a zákaz jazdy ťažkej dopravy na regionálnych cestách, kde je iná možnosť dopravy, znížia negatívne dopady na kvalitu života v miestach bývania.

#840 Cesty budú v takom stave, že žiadna dopravná nehoda nebude zapríčinená zlým technickým stavom cesty a železničné trate budú v takom stave, že kvôli stavu trate nebude meškať žiadny vlak:

#841 Efektívnejšou údržbou obmedzíme nehody, hluk a nepohodlnú jazdu. Pravidelná a potrebná oprava ciest a železníc zamedzí vzniku havarijných situácií a zlepší jazdu.

#842 Zvýšime finančné prostriedky určené na údržbu ciest I., II. a III. triedy a údržbu železničných tratí.

#843 Údržbu a opravy tratí a ciest budeme vykonávať tak, aby sa čo najmenej dotýkali cestujúcich. Žiadne dopravné obmedzenia na ceste, kde nikto nepracuje, žiadna oprava mostných záverov cez sviatky, žiadny zavretý tunel bez pohybu, žiadny cestný výmol, ktorý čaká mesiace na svoju opravu.

#844 V spolupráci s políciou sa sústreďíme na kľúčové problémy dopravy: plynulosť, spoľahlivosť a bezpečnosť. Postihy pre arogantných vodičov porušujúcich predpisy a ohrozujúcich slušných vodičov budú prioritou. Osvetou a jednoduchou aktívnou a modernou komunikáciou vytvoríme viac životného priestoru pre slušných vodičov a odstavíme neprispôsobivých vodičov.

KONIEC POLITICKÉMU RIADENIU DOPRAVY

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že doprava slúži viac politickému marketingu a skrytým záujmom vybraných skupín ako reálnym potrebám ľudí. To sa odzrkadľuje aj v neodborných nomináciách do kľúčových pozícií vo firmách v rezorte a výbere riešení, keď nominanti naplňajú politické ciele a nesledujú skutočné potreby obyvateľstva, regiónov alebo zamestnávateľov.

Smerovanie dopravy a avizované projekty vyzerali politicky veľmi atraktívne, nereflektovali však skutočnú potrebu a možnosti krajiny. Snáď najvýznamnejším a dlhodobým neplneným sľubom je rýchla výstavba diaľnic.

Manažéri štátnych firiem v rezorte dopravy nemajú stanovené jasné a transparentné ciele a merateľné ukazovatele úspechu a ich kompetencie sú často oklieštené politickými dohodami. Vedúce pozície v štátnom riadených podnikoch je potrebné obsadiť na najvyššej možnej odbornej úrovni. Vedenie zefektívni svoju činnosť, sústreďí sa na priority, a tie budú musieť byť vo volebnom období naplnené.

Vo vzťahoch medzi štátom riadenými dopravnými podnikmi a cestujúcimi chýba zákaznícky prístup. Aj v doprave platí, že cestujúci je náš zákazník a náš pán.

#845 Opatrenia budeme navrhovať odborne, nie politicky, na základe presne definovaných záväzných kritérií v súlade s víziou a stratégiou krajiny a dosiahnuté ciele budú hodnotené cez jasné a vopred určené záväzné ukazovatele.

#846 Definujeme víziu a stratégiu krajiny a v rámci nej identifikujeme potreby v oblasti dopravy. Tým, že dnes chýba stratégia, ktorá by mala určovať smerovanie a priority – vecné, časové aj finančné, výber projektov v rezorte je realizovaný na základe subjektívne stanovených kritérií, a nie na základe princípov hodnoty za peniaze.

#847 Budeme uplatňovať princíp „hodnota za peniaze“. Pre naplnenie cieľov budeme navrhovať variantné riešenia a vyberať z nich tie, ktoré prinesú najvyšší úžitok za najnižšiu akceptovateľnú, ale zároveň reálnu cenu.

VEREJNÁ OSOBNÁ DOPRAVA

Po roku 1989 má vývoj počtu cestujúcich vo verejnej osobnej doprave klesajúci trend, aj keď v ostatných rokoch sa objavili aj pozitívne trendy. Tie súvisia so začínajúcou integráciou dopravy, ale pôvod majú skôr v neštandardných opatreniach ako „vlak zadarmo“ alebo v individuálnom snažení dopravcov. V oblasti verejnej osobnej dopravy sa nevykonali žiadne zásadné systémové kroky, ktoré by tieto dlhodobé trendy zvrátili.

#848 Zavedieme jasné pravidlá na objednávanie výkonov vo verejnom záujme v doprave. Predložíme nový zákon o verejnej doprave, v ktorom sa okrem iného presne stanoví kompetencie jednotlivých účastníkov systému verejnej dopravy, predovšetkým ministerstva dopravy, samosprávy a dopravcov. Jasná organizácia dopravy a objednávanie dopravy sa bude uskutočňovať cez štyri regionálne subjekty, zohľadňujúce prirodzené spádové oblasti a demografiu Slovenska a to: západnú, severo-západnú, strednú a východnú oblasť. Zákon určí jednotný základný systém zliav pre všetky druhy dopravy vo verejnom záujme.

#849 Posilníme vlaky a autobusy, predĺžime prevádzku, skrátime intervaly a zrýchlime spojenia, aby bola verejná doprava plnohodnotnou alternatívou k osobnému autu. Najviac je potrebné posilniť prímestské vlaky v okolí krajských miest.

#850 Zvýšime efektívnosť verejnej dopravy. Súčasnú zmluvu negarantujú efektívnosť a dostatočnú hodnotu za peniaze. Ich prehodnotením dosiahneme pri súčasnej výške dotácií zvýšenie počtu vypravených spojov.

#851 Zvýšime konkurenciu na železničiach. Železničná sieť nepatrí len štátnemu dopravcovi, na viaceré trate pribudnú súkromní dopravcovia. Uskutočníme efektívne výberové konania na vybrané služby vo verejnom záujme tak, aby víťaz výberového konania priniesol vyššiu hodnotu za peniaze, lepšie služby a zároveň podporil verejnú dopravu ako celok. Štátny železničný monopol bude musieť zvýšiť obrátky, aby obstál v konkurencii.

#852 Spoločný lístok na vlak, autobus a električku s rovnakými zľavami. Vďaka efektívnej integrácii budú môcť cestujúci použiť jeden cestovný lístok na všetky druhy verejnej osobnej dopravy.

#853 Vytvoríme pravidlá pre zdieľanú dopravu s cieľom jej rozvoja.

#854 Podporíme ekologickú dopravu. Podporíme nákupy ekologických vozidiel pre verejnú dopravu a budeme motivovať správcov infraštruktúry k budovaniu ekologických dobíjajúcich a plniacich technológií.

NÁKLADNÁ DOPRAVA

V nákladnej doprave došlo za posledných 30 rokov k značnému nárastu počtu nákladných automobilov, ktoré na cestách spôsobujú narastajúce problémy – nižšiu bezpečnosť cestnej premávky, znižovanie jej plynulosti či ekologické problémy. Železničná nákladná doprava vďaka svojim obmedzeniam nie je schopná konkurovať cestnej nákladnej doprave. Stavebno-technický stav ciest

nepredpokladal takú intenzitu nákladnej dopravy, aká je dnes, čo sa prejavuje na rýchlom opotrebení ciest a ich zlom technickom stave.

Systém výberu mýta, teda spolplatnenie použitia ciest nákladnou automobilovou dopravou a autobusmi, je nastavený nespravodlivo voči správcovi infraštruktúry a aj dopravcom.

#855 Prehodnotíme služby súčasného dodávateľa mýtného systému a vypíšeme vysoko konkurenčné výberové konanie na nového dodávateľa. Veľká väčšina vybraných mýtnych poplatkov bude investovaná späť do ciest.

#856 Dobudujeme kostru nosnej cestnej siete. Na hlavných medzinárodných tranzitných ťahoch a hlavných vnútroštátnych ťahoch je potrebné dobudovať sieť kapacitnej a rýchlejšej nadradenej cestnej infraštruktúry.

#857 Vybudujeme obchvaty miest a obcí na cestách I. a II. triedy. Tranzitná doprava nepatrí medzi domy a miesta oddychu a nemala by komplikovať dopravu a byť zdržiavaná v centrách miest.

#858 Obmedzíme ťažkú dopravu na regionálnych cestách. Pripravíme legislatívny návrh súhrnu pravidiel, vrátane delegovania kompetencií polície, na kontrolu prekračovania hmotnostných limitov nákladných vozidiel a iných pravidiel na vybraných úsekoch ciest. Zavedieme zóny zníženej rýchlosti s cieľom ochrany pokoja obyvateľov a životného prostredia.

#859 Zvýšime kapacity železničných tratí. Podporíme tiež urýchlenie výstavby a rekonštrukcie železničnej siete, budovania a rozvoja medzinárodnej železničnej siete a kontajnerových prekladísk.

#860 Podporíme kombinovanú a železničnú dopravu. Pripravíme legislatívne zmeny a akčný plán, čím budeme uprednostňovať kombinovanú dopravu.

TECHNICKÝ STAV CIEST A ŽELEZNÍC

Na Slovensku máme vysoký podiel cestnej aj železničnej infraštruktúry v nevyhovujúcom stave. Havarijné stavy mostov, ciest a železničných tratí spôsobujú nadmerný hluk, opotrebovanie vozidiel a znepríjemňujú cestovanie. Údržba siete ciest a železníc je podfinancovaná.

Nedostatkom je tiež nepremyslený systém rekonštrukcií a rozvojových aktivít, kde namiesto opráv a údržby existujúcich ciest a železníc budujeme veľkolepé „európske“ riešenia.

#861 Zvýšime výdavky na opravu a údržbu ciest. Financie na údržbu zabezpečí efektívnejší systém a manažment inštitúcií spravujúcich infraštruktúru, súťaženie na základe reálnych cien a tiež efektívnejší výber mýta, a získané zdroje budú použité na opravy ciest I., II. aj III. triedy.

#862 Začneme pripravovať výstavbu nových koľajových tratí pre prímestskú železničnú dopravu vo väčších aglomeráciách. Je nevyhnutné začať tento proces a perspektívne uvoľňovať situáciu na cestách v okolí väčších miest v prospech železničnej dopravy. Zároveň budeme budovať popri jestvujúcich tratiach veľkokapacitné záchytné parkoviská.

#863 Zlepšíme služby popri diaľniciach a rýchlostných cestách. Zabezpečíme doplnenie a zlepšenie služieb popri najfrekventovanejších cestách podľa vzoru vyspelých krajín: nielen čerpacie stanice, ale aj možnosti prenocovania, celodenného stravovania, parkovania a dostatočnej hygieny.

#864 Zintenzívime rekonštrukcie železničných staníc. Železničné stanice na Slovensku, okrem tých pár zrekonštruovaných, sú spravidla hanbou Slovenska a ich stav a výzor tiež odrádzajú ľudí od využívania tohto druhu dopravy.

#865 Zlepšíme čistotu vlakov a staníc a v nich poskytované služby. Preveríme dodávateľov

základných služieb súvisiacich s čistotou vlakov, staníc a služieb v nich a na nich poskytovaných. Čistota vlakov a staníc, možnosti stravovania a hygiena sa musia rýchlo zlepšiť.

#866 Zlepšíme komunikáciu dopravných podnikov pod kontrolou štátu voči zákazníkom. Zákazník je našim pánom. Zaslúži si riadnu komunikáciu, odpoveď na svoju otázku alebo sťažnosť, alebo vypočutie svojho podnetu. Zásadne zlepšíme komunikáciu modernými elektronickými médiami.

#867 Efektívnejšou údržbou obmedzíme nehody, hluk a nepohodlnú jazdu.

#868 Potrebné zvýšenie výdavkov na opravy a údržbu infraštruktúry budeme v prvom rade riešiť z úspor a zefektívnenia fungovania štátnych firiem.

VÝSTAVBA DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Oblasť výstavby infraštruktúry je značne ovplyvnená nielen nedostatkom finančných prostriedkov na dobudovanie potrebnej infraštruktúry, ale najmä dĺžkou stavebného konania. Od rozhodnutia o výstavbe po „položenie základného kameňa“ prejde niekoľko rokov, aj 10 a viac. Ak k tomu pripočítame dĺžku volebného obdobia, nesprávne alebo politické stanovenie priorit, zmenu priorit nasledujúcou vládou, alebo problémy s vysporiadaním pozemkov či kšeftovanie s nimi, vidíme dôvody zlého stavu ciest a pomalej výstavby.

#869 Dĺžku stavebného konania, ktorá neúmerne zdržiava a predražuje výstavbu, vyriešime komplexnou úpravou stavebného zákona. Nový stavebný zákon urýchli stavebný proces. Zníži počet krokov pri stavebnom konaní, lepšie rozlíši a upraví konanie pre rôzne druhy stavieb a stanoví jasné kompetencie pre stavebné úrady.

#870 Investičné plánovanie bude mať jasné priority a bude nezávislé od politických preferencií. Základnými východiskami návrhov v doprave bude napĺňanie potrieb a požiadaviek obyvateľstva.

#871 Pri projektovaní zavedieme typizované a štandardizované stavebné objekty, čím zlacníme a zjednodušíme nielen výstavbu, ale aj údržbu.

#872 Predražovanie a zdržiavanie stavieb z dôvodu kšeftovania s pozemkami, eliminujeme úpravou legislatívy, kde budeme rozlišovať a selektívne pristupovať k majiteľom pozemkov, ktorí nerešpektujú verejný záujem a ich cieľom je nekalý zárobok. Nastavené ceny odkupov nebudú motivovať ku konaniu v rozpore s verejným záujmom.

DOPRAVNÁ SIEŤ

Pri dôležitých investíciách často preferujeme namiesto lacnejších a rýchlych riešení, ktoré vyriešia problém okamžite, drahé a komplikované riešenia, na ktoré nemáme dostatočné finančné krytie. Na projekty budeme pozerieť prísne ekonomicky a vyberať najefektívnejšie riešenia. Je však nevyhnutné konečne doriešiť nenaplnené sľuby niekoľkých vlád a v dohľadnom čase dokončiť aspoň kritické úseky diaľnic a rýchlostných ciest, aby sieť diaľnic skutočne začala fungovať ako sieť a nie ako spleť funkčných a nefunkčných úsekov.

#873 Dobudujeme komplexnú multimodálnu dopravnú sieť, aby bol každý malý aj veľký región pohodlne a rýchlo dostupný voči zvyšku Slovenska a okolitým krajinám. Kritické a dlhodobo nedokončené úseky diaľnic a rýchlostných ciest sa stanú štátnou prioritou. Sústreďíme sa na úseky D 1 Hričovské Podhradie – Dubná skala vrátane tunela Višňové a Hubová – Ivachnová, a stále nedokončené kľúčové tranzitné úseky D3/R3 na Kysuciach s prepojením do Poľska a D1/R2 na východnom Slovensku s prepojením do Maďarska.

#874 Spracujeme nový reálny plán výstavby cestnej siete s rešpektovaním stavu prípravy doterajších projektov, ktoré sú zmysluplné. Projekty budú zoradené podľa priorít.

Preferované budú úseky s najhoršou dopravnou situáciou, najvyšším zaťažením ciest, najvyššou nehodovosťou, negatívnymi vplyvmi na život ľudí v obciach a strategickým významom pre hospodárstvo a rozvoj regiónov. Tento plán prijmeme vysoko záväznou formou.

#875 Investovať do infraštruktúry budeme cielene, vychádzajúc z plánu dopravnej obslužnosti a technického stavu infraštruktúry, kde určíme presné lokality, kde je potrebné zvýšiť kapacitu dopravnej infraštruktúry alebo zlepšiť jej parametre. Spravidla ide o malé investície realizovateľné pomerne rýchlo a s možným čerpaním eurofondov.

#876 Efektívnejšie riešenia umožnia oveľa skôr modernizovať väčšiu časť dopravnej infraštruktúry a odbremeniť viac obcí, než čakať na dostavbu siete diaľnic a železníc. Železnice je potrebné modernizovať efektívnejšie, investovať treba aj do regiónov, nielen do jedinej trate. Financie presmerujeme z drahých a zbytočných riešení bez preukázateľného efektu na väčší počet lacnejších projektov vrátane projektov zvyšovania kapacity hlavných tratí.

